DECIZIA COMISIEI

din 2 iulie 2008

privind măsurile C 16/04 (foste NN 29/04, CP 71/02 și CP 133/05) aplicate de Grecia în favoarea societății Hellenic Shipyards

[notificată cu numărul C(2008) 3118]

(Numai textul în limba greacă este autentic)

(Text cu relevanță pentru SEE)

(2009/610/CE)

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Europene, în special articolul 88 alineatul (2) primul paragraf,

având în vedere Acordul privind Spațiul Economic European, în special articolul 62 alineatul (1) litera (a),

după ce părțile interesate au fost invitate să își prezinte observațiile în conformitate cu dispozițiile menționate anterior [1] și ținând seama de observațiile acestora,

întrucât:

1. PROCEDURĂ

(1) Prin scrisoarea din 9 septembrie 2003, autoritățile elene au transmis Comisiei o cerere din partea societății Hellenic Shipyards S.A. (denumită în continuare „HSY") de modificare a planului de investiții pentru restructurare, pentru care Comisia a autorizat acordarea de ajutor, prin decizia din 15 iulie 1997 în cazul nr. N 401/97 [2] (denumit în continuare „decizia N 401/97"). În conformitate cu planul modificat, din noiembrie 2002, HSY a solicitat și, în cele din urmă, a obținut aprobarea autorităților elene pentru finalizarea punerii în aplicare a planului de investiții până la data de 30 iunie 2004. În plus, în conformitate cu planul modificat, ajutorul aprobat de către Comisie în anul 1997 nu a fost încă plătit către HSY.

(2) Prin scrisoarea din 31 octombrie 2003, autoritățile elene au explicat faptul că planul, în varianta modificată, a fost trimis Comisiei „pentru informare" și că această comunicare nu s-a dorit a reprezenta o notificare.

(3) Prin scrisoarea din 18 noiembrie 2003, Comisia a solicitat autorităților elene clarificarea chestiunii referitoare la intenția lor de acordare sau de plată a ajutorului către HSY, în scopul specificat în planul de investiții modificat. În aceeași scrisoare, Comisia a reamintit autorităților elene că, în situația respectivă, în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE [3] [denumit în continuare „Regulamentul (CE) nr. 659/1999"], acest ajutor ar trebui notificat Comisiei și nu ar trebui pus în aplicare înainte de luarea unei decizii oficiale în această privință din partea Comisiei.

(4) Prin scrisoarea din 16 ianuarie 2004, autoritățile elene au declarat că ajutorul pe care au intenționat să îl acorde era „ajutor existent", care se încadra în condițiile deciziei Comisiei de aprobare a ajutorului, din 1997 și că autoritățile elene aveau competența de aprobare a modificărilor aduse planului de restructurare, inclusiv extinderea calendarului de punere în aplicare a planului.

(5) Prin scrisoarea din 20 februarie 2004, Comisia a comunicat autorităților elene îndoielile sale cu privire la validitatea afirmațiilor de mai sus.

(6) Prin scrisoarea din 27 februarie 2004, autoritățile elene au declarat că, până la data respectivă, HSY nu primise niciun ajutor.

(7) Prin decizia C(2004) 1359 din 20 aprilie 2004 [4] (denumită în continuare „decizia de deschidere a procedurii"), Comisia a inițiat procedura prevăzută la articolul 88, alineatul (2) din tratat cu privire la modificările aduse planului de investiții, care este parțial finanțat prin intermediul ajutorului pentru investiții autorizat prin decizia N 401/97. De asemenea, decizia de deschidere a procedurii specifică faptul că banca deținută de stat, Hellenic Bank of Industrial Development (denumită în continuare „ETVA") a acordat câteva împrumuturi și garanții pentru HSY și că autoritățile elene nu înaintaseră rapoartele anuale, așa cum ar fi trebuit să procedeze.

(8) După ce a solicitat și a obținut prelungirea termenului limită de înaintare a observațiilor, Grecia și-a prezentat observațiile privind decizia de deschidere a procedurii, prin scrisoarea din 20 octombrie 2004.

(9) Decizia Comisiei de deschidere a procedurii a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* [5]. Comisia a invitat părțile interesate să își prezinte observațiile privind aceste măsuri.

(10) După ce a solicitat și a obținut prelungirea termenului limită de înaintare a observațiilor, HSY a prezentat observații cu privire la decizia de deschidere a procedurii, prin scrisoarea din 18 octombrie 2004. Aceste observații sunt identice cu cele transmise de Grecia, la 20 octombrie 2004. Societatea Elefsis, un concurent din Grecia al HSY, și-a prezentat observațiile prin scrisoarea din 10 septembrie 2004. Aceste observații au fost trimise Greciei prin scrisorile din 16 decembrie 2004 și

23 decembrie 2004; Grecia a răspuns prin scrisorile din 20 ianuarie 2005 și 26 ianuarie 2005, respectiv. Prin scrisoarea din 29 martie 2005, Comisia a trimis Greciei observațiile suplimentare din partea societății Elefsis, care a răspuns prin scrisoarea din 23 mai 2005.

(11) Din 2002, Comisia începuse să primească plângeri din partea societății Elefsis, prin care se specifica faptul că HSY a beneficiat de pe urma unor măsuri de ajutor ilegal și incompatibil și că ajutorul autorizat de către Comisie fusese utilizat în mod necorespunzător. Aceste scrisori erau din 23 mai 2002, 28 mai 2002, 14 august 2002, 24 aprilie 2003, 3 februarie 2004, 4 martie 2004, 30 iunie 2004, 8 aprilie 2005, 27 aprilie 2005, 24 mai 2005, 10 iunie 2005, 15 iulie 2005, 28 iulie 2005, 13 septembrie 2005, 16 septembrie 2005, 21 octombrie 2005, 12 decembrie 2005, 23 decembrie 2005, 6 ianuarie 2006, 10 ianuarie 2006, 12 ianuarie 2006, 18 ianuarie 2006, 23 ianuarie 2006, 3 februarie 2006, 9 februarie 2006, 23 martie 2006, 28 martie 2006, 6 aprilie 2006, 20 aprilie 2006, 24 mai 2006 și 2 iunie 2006. Comisia a trimis scrisori reclamantului la 27 iunie 2002, 22 iulie 2004 și 12 august 2005.

(12) Aceste plângeri au primit numerele de înregistrare CP 71/02 și CP 133/05.

(13) Comisia a solicitat informații Greciei, prin scrisorile din 30 ianuarie 2003, 30 iulie 2004, 2 mai 2005, 24 mai 2005, 24 martie 2006, 24 mai 2006 și 29 mai 2006. Grecia a răspuns prin scrisorile din 31 martie 2003, 21 octombrie 2004, 17 decembrie 2004, 20 iunie 2005, 25 aprilie 2006, 30 mai 2006 și 1 iunie 2006.

(14) Comisia a avut o reuniune cu autoritățile elene la 22 martie 2006 (cu această ocazie, autoritățile elene au fost însoțite de reprezentanți ai HSY, precum și ai băncii Piraeus și au furnizat Comisiei câteva documente suplimentare), cu reclamantul la 10 ianuarie 2003, 14 ianuarie 2005, 10 martie 2005, 20 mai 2005, 19 octombrie 2005, 8 noiembrie 2005 și 23 martie 2006 și cu Thyssen Krupp Marine Systems AG (denumită în continuare „TKMS") la 21 martie 2006.

(15) Prin decizia C(2006) 2983 din 4 iulie 2006 ([6]) (denumită în continuare „decizia de extindere a procedurii"), Comisia a extins procedura specificată în articolul 88 alineatul (2) din tratat, în vederea includerii câtorva măsuri suplimentare în favoarea societății HSY. De asemenea, decizia de extindere a procedurii conchide că o serie de măsuri care nu au fost notificate fie se încadrează în domeniul de aplicare al articolului 296 din tratat, fie nu reprezintă ajutor, în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat.

(16) Această extindere a procedurii în cazul C 16/04 s-a făcut fără a aduce atingere niciunei proceduri existente sau viitoare privind ajutorul de stat cu privire la HSY, mai ales procedurii C 40/02.

(17) După solicitarea și obținerea unei prelungiri a termenului limită de răspuns, Grecia a trimis un răspuns cu privire la decizia de extindere a procedurii, prin scrisoarea din 5 octombrie 2006.

(18) Decizia Comisiei de extindere a procedurii a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* ([7]). Comisia a invitat părțile interesate să își prezinte observațiile privind aceste măsuri.

(19) Comisia a primit observațiile din partea următoarelor părți interesate. HSY și-a prezentat observațiile prin scrisoarea din 30 octombrie 2006. Societatea Greek Naval Shipyard Holding (denumită în continuare „GNSH") și TKMS și-au prezentat observațiile împreună, prin scrisoarea din 30 octombrie 2006. Banca Piraeus a transmis observațiile prin scrisoarea din 27 octombrie 2006 și, ca urmare a întâlnirii cu Comisia din 15 noiembrie 2007, prin scrisoarea din 27 decembrie 2006. Ca urmare a solicitării și confirmării prelungirii termenului limită de răspuns, societatea Elefsis a transmis observațiile prin scrisoarea din 17 noiembrie 2006.

(20) Prin scrisoarea din 22 februarie 2007, Comisia a transmis aceste observații Greciei, care a răspuns prin scrisoarea din 7 martie 2007 și din 19 martie 2007. Prin scrisoarea din 27 aprilie 2007, Comisia a trimis Greciei anexele la observațiile părților terțe, pe care le omisese în scrisoarea din 22 februarie. În scrisoarea din 27 aprilie 2007, Comisia a adresat, de asemenea, o serie de întrebări Greciei, care a răspuns prin scrisoarea din 29 iunie 2007. Prin scrisoarea din 23 august 2007, Comisia a adresat întrebări societății HSY, care a răspuns prin scrisoarea din 9 octombrie 2007. Prin scrisoarea din 13 noiembrie 2007, Comisia a solicitat informații suplimentare din partea Greciei și a transmis răspunsurile HSY din 9 octombrie 2007. Grecia a răspuns prin scrisorile din 4 decembrie 2007 și 14 decembrie 2007. Comisia a avut o reuniune cu autoritățile elene la 16 octombrie 2007 și 21 ianuarie 2008. Comisia a trimis întrebări suplimentare Greciei la 12 februarie 2008; Grecia a răspuns prin scrisoarea din 3 martie 2008.

(21) La 8 mai 2007, a avut loc o reuniune între Comisie, TKMS/GNSH și avocatul HSY. TKMS/GNSH și-a prezentat observațiile suplimentare prin scrisoarea din 21 iunie 2007. Comisia a transmis această scrisoare Greciei, la 11 septembrie 2007, care și-a prezentat observațiile prin scrisoarea din 11 octombrie 2007. Ca urmare a celei de a doua reuniuni, care a avut loc la 9 ianuarie 2008 între Comisie și aceleași persoane, TKMS/GNSH a trimis niște observații complementare, prin scrisoarea din 18 ianuarie 2008, care a fost transmisă autorităților elene prin scrisoarea din 12 februarie 2008.

(22) Comisia s-a întâlnit cu societatea Elefsis la 15 martie 2007 și la 7 august 2007. Ca urmare a ultimei reuniuni, Elefsis a făcut, prin scrisoarea din 8 noiembrie 2007, o serie de observații suplimentare, care au fost transmise Greciei prin scrisoarea din 17 ianuarie 2008. Grecia a răspuns prin scrisoarea din 15 februarie 2008.

(23) Prin scrisoarea din 22 octombrie 2007, banca Piraeus a înaintat o serie de observații suplimentare, care au fost transmise Greciei prin scrisoarea din 13 noiembrie 2007. La 12 februarie 2008, banca Piraeus a solicitat Comisiei o reuniune suplimentară. Reuniunea a avut loc la 5 martie 2008.

(24) Articolul 6 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 specifică faptul că statele membre și alte părți interesate au la dispoziție o lună pentru prezentarea observațiilor și că, „în cazuri întemeiate, Comisia poate prelungi termenul stabilit". În acest caz, părțile au continuat să prezinte observații (și să solicite reuniuni cu Comisia) după expirarea acestui termen. Inițial, Comisia a transmis aceste observații Greciei, pentru obținerea unui răspuns, prin aceasta arătând Greciei acceptarea acestor observații de către Comisie, transmise după expirarea termenului de o lună. Inițial, Comisia a acceptat solicitările părților interesate de organizare a unor reuniuni și, pe durata acestora, a acceptat cererile părților interesate de a li se permite să furnizeze informații suplimentare privind chestiunile discutate pe durata reuniunii. Totuși, Comisia nu a precizat cu nicio ocazie părților interesate că va accepta din partea acestora orice alte observații efectuate după expirarea termenului de o lună. În special, Comisia nu a precizat niciodată părților interesate că acestea ar putea să-și prezinte observațiile pe termen nedeterminat sau că vor fi informate de către Comisie cu privire la încetarea acceptării de observații.

(25) Comisia consideră că, în cazul în speță, este justificată prelungirea termenului prevăzut de o lună, având în vedere faptul că decizia de extindere a procedurii acoperă un număr mare de măsuri. În plus, evaluarea unora dintre aceste măsuri necesită efectuarea unei analize juridice complexe și clarificarea unor fapte de acum zece ani.

(26) Totuși, unele părți interesate au continuat să prezinte observații Comisiei la mai mult de un an de la publicarea deciziei de extindere a procedurii. În cazul în care Comisia nu ar fi decis să ignore observațiile transmise după o anumită dată, această transmitere continuă de observații ar fi împiedicat Comisia să ajungă la o decizie finală într-o perioadă rezonabilă de timp ([8]). În plus, în cazul anumitor observații, unele părți au repetat observațiile asupra unor chestiuni abordate în prezentările anterioare, fără a contribui cu noi elemente factuale. Acest lucru nu poate reprezenta scopul prelungirii termenului de transmitere a observațiilor.

(27) În consecință, Comisia a hotărât că toate observațiile primite după data de 5 martie 2008 (adică data la care Comisia a primit scrisoarea de patru pagini din 3 martie 2008, prin care Grecia a răspuns la scrisoarea Comisiei din 12 februarie 2008) vor fi considerate ca fiind transmise după expirarea perioadei de înaintare a observațiilor. Acest lucru se referă la observațiile din partea Elefsis din 7 martie 2008, 24 aprilie 2008 și 2 iunie 2008 ([9]) și la observațiile din partea GNSH/TKMS din 2 aprilie 2008. Acest lucru înseamnă că observațiile menționate nu au fost transmise Greciei pentru obținerea unui răspuns și nu au fost luate în considerare la luarea prezentei decizii.

2. DECIZII ANTERIOARE ALE COMISIEI ȘI ALE CONSILIULUI

(28) HSY este unul dintre cele mai mari șantiere navale din estul Mediteranei. Șantierul se află în Skaramanga, la vest de Atena, Attica. HSY a fost înființat în anul 1939 de către Hellenic Navy și a fost achiziționat în anul 1957 de către grupul Niarchos. Criza de proporții din sectorul transportului maritim, care a urmat primei crize a petrolului, a avut un efect negativ asupra activității HSY. În aprilie 1985, situația era așa de gravă încât societatea și-a încetat activitatea și a intrat în proces de lichidare. În septembrie 1985, banca ETVA, aflată în proprietatea statului, a cumpărat societatea. După această achiziție, a fost reluată activitatea. Totuși, activitatea societății era subdimensionată în comparație cu mărimea instalațiilor de care dispunea și cu numărul mare de angajați ([10]).

(29) În anul 1990, Grecia a obținut din partea Consiliului o prevedere specială în Directiva 90/684/CEE a Consiliului din 21 decembrie 1990 privind ajutoarele în domeniul construcțiilor navale (denumită în continuare „Directiva 90/684/CEE") ([11]), care permit acordarea de ajutor operațional pentru restructurare în contextul privatizării unor șantiere.

(30) În anul 1992, din cauza obligațiilor sale financiare și a pierderilor acumulate, HSY a fost trecut în proces de lichidare. În noiembrie 1993, ca urmare a două încercări nereușite de vânzare a HSY, procesul de lichidare a fost revocat. În temeiul angajamentelor asumate pe către guvernul elen, conform cărora șantierele publice vor fi privatizate până la 31 martie 1993, Comisia a autorizat la 23 decembrie 1992 ([12]) o anulare a datoriilor, în favoarea HSY. Având în vedere faptul că guvernul elen nu a reușit să respecte termenul limită din martie 1993, la 10 martie 1994 (C 10/94), Comisia a inițiat o procedură privind utilizarea necorespunzătoare a unui ajutor autorizat ([13]). La 26 iulie 1995, Comisia a decis ([14]) încheierea procedurii, cu o decizie negativă privind ajutorul în favoarea HSY. Totuși, la cererea guvernului elen, care a pretins că vânzarea șantierului era iminentă, Comisia a decis suspendarea notificării deciziei respective. În cele din urmă, autoritățile elene au informat Comisia că 49 % dintre acțiunile HSY fuseseră vândute angajaților șantierului, Grecia folosind

ocazia pentru a păstra majoritatea acțiunilor în unul dintre șantiere, lucru justificat din motive de apărare, în conformitate cu articolul 10 alineatul (3) din Directiva 90/684/CEE. La 31 octombrie 1995, Comisia a revocat decizia finală negativă pentru HSY ([15]). Între timp, valoarea datoriei a crescut, fără efectuarea restructurării. Prin urmare, la 8 ianuarie 1997, Comisia a prelungit procedura inițiată în cazul C 10/94 ([16]). Ulterior, a fost adoptat Regulamentul (CE) nr. 1013/97 al Consiliului din 2 iunie 1997 privind ajutorul acordat unor șantiere aflate în proces de restructurare ([17]) inclusiv HSY [denumit în continuare „Regulamentul (CE) nr. 1013/97 al Consiliului"].

(31) La 15 iulie 1997, Comisia a aprobat ajutorul pentru HSY în cadrul a două decizii separate:

— într-o primă decizie ([18]) (denumită în continuare „decizia C 10/94"), Comisia a finalizat procedura C 10/94 lansată în 1994 prin aprobarea anulării datoriilor în valoare de 54,5 miliarde GRD (160 de milioane EUR) în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1013/97 al Consiliului;

— în decizia N 401/97, Comisia, ca urmare a unei notificări din partea autorităților elene din 20 iunie 1997, a aprobat o subvenție de 7,8 miliarde GRD (22,9 milioane EUR) pentru un program de investiții de 15,6 miliarde GRD (45,9 milioane EUR), în vederea restructurării șantierului naval.

(32) În 2001, guvernul a hotărât privatizarea completă a HSY. Statul elen a inițiat o licitație deschisă, pentru care s-a stabilit un dosar de licitație. La 31 mai 2002, angajații ETVA și HSY și-au vândut acțiunile deținute la HSY unui consorțiu alcătuit din HDW și Ferrostaal ([19]) (denumit în continuare „HDW/Ferrostaal"). Acest consorțiu a fondat GNSH, pentru ca, prin aceasta, să dețină participații în cadrul societății HSY. HDW și Ferrostaal au avut participații egale în cadrul societății GNSH. ThyssenKrupp a preluat HDW în ianuarie 2005 ([20]) și a achiziționat acțiunile Ferrostaal din cadrul GNSH în noiembrie 2005 ([21]). De la sfârșitul lui 2005, ThyssenKrupp deține, prin urmare, 100 % din dreptul de proprietate și control asupra societății HSY. GNSH și ENAE dețin participații în cadrul TKMS, divizia din cadrul ThyssenKrupp specializată în sisteme pentru navele militare și navele comerciale specializate.

(33) În august 2001, pe durata procesului de licitație pentru vânzarea societății HSY, statul elen a adoptat Legea nr. 2941/2001, care cuprinde o serie de măsuri menite să faciliteze vânzarea societății HSY. În primul rând, legea acordă măsuri de stimulare a lucrătorilor pentru a demisiona. În al doilea rând, statul elen va prelua o parte dintre costurile unice de pensionare din cadrul HSY. În al treilea rând, legea menționată permite societății HSY să beneficieze de pe urma unor rezerve scutite de la plata impozitelor în cazul în care acestea se compensează cu pierderile din anii anteriori. În al patrulea rând, legea cuprinde o prevedere referitoare la compensarea lucrătorilor care au deținut acțiuni în cadrul societății HSY înainte de privatizare. Mai precis, statul elen va despăgubi lucrătorii pentru sumele investite în societatea HSY în contextul majorărilor de capital derulate pe parcursul anilor precedenți. La 5 iunie 2002, Comisia a adoptat o decizie cu două obiective (denumită în continuare „decizia N 513/01") ([22]) privind câteva măsuri incluse în Legea 2941/2001 și pe care Grecia le notificase în 2001 (notificare înregistrată cu numărul N 513/01). Comisia a hotărât aprobarea unor ajutoare pentru închidere în valoare de 29,5 milioane EUR în favoarea societății HSY și deschiderea (în cadrul cazului C 40/02) a procedurii formale de investigație prevăzută la articolul 88 alineatul (2) din Tratatul CE cu privire la: (1) plata de către stat a unora dintre costurile unice de pensionare a angajaților societății HSY; (2) transferul unui număr de rezerve din bilanț, fără achitarea impozitului legal de 10 %. Prin decizia finală adoptată la 20 octombrie 2004 ([23]) (denumită în continuare „decizia C 40/02"), s-a ajuns la concluzia că aceste două măsuri au reprezentat ajutoare de stat incompatibile cu piața comună și trebuie recuperate.

3. EVALUAREA CHESTIUNILOR ORIZONTALE

(34) Această decizie acoperă șaisprezece măsuri. Înainte de evaluarea lor individuală, Comisia trebuie să clarifice unele chestiuni esențiale, care sunt importante pentru evaluarea unora dintre aceste măsuri.

3.1. **Chestiunea orizontală nr. 1: Bonitatea și accesul la piața financiară în perioada 1997-2002**

(35) În vederea evaluării celor mai multe dintre măsurile care fac obiectul prezentei decizii, trebuie stabilită care era situația economică și financiară a HSY în perioada 1997-2002 și dacă s-ar fi putut aștepta ca societatea să-și recapete viabilitatea pe termen lung. În plus, trebuie să se stabilească dacă, în aceste condiții, un investitor din economia de piață ar fi acceptat să acorde HSY împrumuturi și garanții similare celor care fuseseră acordate de stat și de banca de stat ETVA. Ultimele două au fost singurele instituții care au oferit societății HSY fonduri în perioada respectivă.

(36) Comisia va începe cu analizarea situației din 1997 și ulterior va trece la analizarea progreselor înregistrate până în anul 2002.

3.1.1. *Situația în 1997*

(37) Pentru a demara această analiză, trebuie să se verifice dacă, în deciziile anterioare, Comisia își exprimase deja opinia privind această chestiune. În primul rând, Comisia reamintește faptul că, prin decizia N 401/97 și decizia C 10/94, ambele adoptate de Comisie la 15 iulie 1997, Comisia nu contestat validitatea planului de afaceri transmis de Grecia. Prin urmare, Comisia a admis că punerea în aplicare a acestui plan ar restabili viabilitatea

societății HSY. În al doilea rând, partea descriptivă a deciziei N 401/97 arată faptul că șantierul va finanța o parte din planul de restructurare prin intermediul unor împrumuturi bancare în valoare totală de 4,67 miliarde GRD, sumă împrumutată în condițiile pieței, fără garanții de stat. Necontestând fezabilitatea acestei finanțări, Comisia a confirmat că societatea ar trebui să poată avea acces la piața împrumuturilor, cel puțin pentru suma respectivă. Într-adevăr, în cazul în care Comisia ar fi fost de părere că șantierul nu ar putea obține împrumuturi de cel puțin 4,67 miliarde GRD, ar fi trebuit să precizeze că planul de restructurare nu era fezabil și ar fi trebuit să interzică sumele mari ce reprezentau ajutor de restructurare (inclusiv ajutorul de investiții). În concluzie, Comisia nu poate contrazice aceste două evaluări anterioare în prezenta decizie.

(38) Fără a contrazice evaluările menționate, Comisia reamintește cât de precară era situația șantierului în perioada 1996-1997.

(39) În primul rând, în ceea ce privește infrastructura fizică, decizia N 401/97 arată faptul că echipamentele folosite pe șantier erau vechi și depășite și că planul de investiții era primul de la construcția șantierului ([24]). De asemenea, decizia C 10/94 stabilește faptul că această modernizare a infrastructurii era necesară pentru restabilirea competitivității și a viabilității societății. Prin urmare, se poate concluziona că restabilirea viabilității era condiționată de punerea rapidă în aplicare a planului de investiții.

(40) În al doilea rând, în ceea ce privește activitățile comerciale ale HSY și dimensiunea registrelor de comenzi, autoritățile elene confirmă faptul că „la momentul prezentării planului de investiții, societatea nu semnase contracte de construcții navale, activitatea acesteia fiind caracterizată de o mare incertitudine privind viitorul, de absența unei strategii comerciale clare și de lipsa investițiilor. Singura activitate serioasă a fost terminarea fregatelor de tip MEKO pentru marina elenă.” ([25]) Deoarece registrul de comenzi al șantierului era gol și pentru că șantierul avea nevoie de un nivel suficient de activitate de construcții navale pentru a fi viabil în următorii ani, Comisia consideră că restabilirea viabilității depindea de semnarea (adică încheierea) rapidă a unor contracte profitabile de construcție a unor nave civile sau militare.

(41) În al treilea rând, în ceea ce privește situația financiară a HSY, în tabelul 1 se regăsesc cifrele contabile importante. Cu privire la solvabilitatea societății în 1997, se poate observa că aceasta deținea un capital important ([26]). Totuși, această situație pozitivă era integral consecința anulării masive a datoriilor, puse în aplicare de stat în 1996. Statul a anulat datorii în valoare de 54,52 miliarde GRD (160 de milioane EUR) aferente unor activități civile – această anulare fiind aprobată prin decizia C 10/94 – și în valoare de 46,35 miliarde GRD (136 de milioane EUR), aferente activităților militare. Bilanțul contabil, aparent solid, de la 31 decembrie 1996, era oarecum „artificial” și, mai ales acesta nu oferea nicio dovadă a faptului că șantierul era din nou competitiv și că fuseseră rezolvate toate cauzele dificultăților grave cu care s-a confruntat șantierul în ultimii douăzeci de ani. În lipsa punerii complete în aplicare a planului de restructurare, șantierul ar înregistra, cel mai probabil, pierderi care ar conduce la epuizarea rapidă a acestor resurse proprii (cu alte cuvinte, a capitalului net). Trebuie reținut faptul că HSY intrase de două ori în procedură de lichidare în ultimii doisprezece ani. În concluzie, acest capital pozitiv nu ar fi fost suficient pentru a convinge o bancă să acorde HSY un împrumut la o rată a dobânzii normală, adică la o rată a dobânzii egală cu cea percepută la creditarea societăților sănătoase.

Tabelul 1

Cifre care reprezintă cifra de afaceri, profitul și capitalul net ale societății HSY, din 1997 până în 2005

(milioane EUR)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003 ([1])	2004	2005
Capital social	86	91	92	95	65	106	106	121	121
Capital net	82	88	54	17	– 4	– 78	– 83	– 111	– 182
Cifră de afaceri	74	83	30	59	55	89	112	130	198
Profit	7	1	– 36	– 42	– 21	– 115	– 1	– 45	– 71

([1]) Exercițiul financiar 2003 a acoperit perioada dintre 1.1.2003 până la 30.9.2003.

(42) În concluzie, Comisia consideră că, în 1997, șantierul avea încă probleme și că nu era competitiv, dar că s-ar fi putut prevedea o restabilire a viabilității acestuia în cazul punerii în aplicare în totalitate și cu succes a planului de investiții și în cazul în care șantierul reușea să încheie rapid contracte profitabile de construcții navale. Deoarece restabilirea viabilității era condiționată de aceste două evoluții incerte, împrumutarea unor sume de bani societății HSY în 1997 și în anii următori prezenta „un risc special". O bancă privată ar fi acceptat să acorde împrumuturi sau garanții societății HSY, dar la un preț care să reflecte riscul semnificativ asumat. Într-o situație care reprezintă un „risc special", Comunicarea Comisiei privind metoda de stabilire a ratelor de referință și de actualizare ([27]) arată faptul că punctul de referință corespunzător pentru stabilirea existenței și a valorii ajutorului din partea statului este rata de referință pentru Grecia (adică, ATHIBOR plus 300 de puncte de bază până la 31 decembrie 2000 și rata de schimb (swap rate) euro pe cinci ani plus 75 de puncte de bază, de la 1 ianuarie 2001) plus o primă de risc de cel puțin 400 de puncte de bază (înseamnă ATHIBOR plus cel puțin 700 puncte de bază până la 31 decembrie 2000 și rata de schimb euro pe cinci ani plus cel puțin 475 puncte de bază de la 1 ianuarie 2001). În ceea ce privește garanțiile pentru împrumuturi, Comisia va evalua existența ajutorului pe baza aceleiași metode, respectiv comparând costul total al împrumutului garantat (cu alte cuvinte, rata dobânzii plătite de HSY băncii, plus prima de garanție plătită de HSY garantului) cu costul pe care l-ar fi plătit HSY dacă ar fi contractat acest împrumut pe piață (cu alte cuvinte, rata de referință pentru Grecia plus cel puțin 400 de puncte de bază).

3.1.2. *Progrese înregistrate începând cu anul 1997*

(43) Așa cum vom explica în continuare, Comisia nu poate exclude faptul că, până la 30 iunie 1999, HSY putea încă să mai împrumute de pe piață, la rata dobânzii menționate în secțiunea precedentă ([28]).

(44) În 1997 și 1998, HSY a înregistrat profituri nete reduse ([29]). Totuși, în acești doi ani nu a reușit să încheie niciun contract de construcții navale ([30]), fie militar, fie civil; acest lucru era necesar pentru a se asigura un nivel suficient de activitate în următorii ani și pentru a se evita înregistrarea de pierderi. Primul contract de construcție a navelor pe care șantierul a reușit să îl încheie se referea la construirea a două feriboturi pentru Strintzis. Contractul a fost semnat abia la începutul anului 1999 ([31]). În plus, chiar de la început se știa că prețul de vânzare era prea mic pentru a acoperi costurile și că acest contract urma să genereze pierderi ([32]). În iulie 1999, marina elenă a însărcinat HSY și HDW să construiască trei submarine. Cele trei submarine urmau să fie construite pe o perioadă de aproximativ zece ani, iar valoarea totală a contractului era de aproape 350 miliarde GRD (1 miliard EUR), din care aproximativ trei sferturi reveneau HDW, care urma să asigure utilajele, componentele de presiune și sistemele electronice de precizie. În plus, primul submarin urma să fie construit pe șantierul HDW din Kiel ([33]). Drept urmare, acest proiect nu ar fi asigurat prea multă activitate și venituri mari pentru HSY în primii ani ([34]).

(45) În ceea ce privește faptul că nu s-a reușit realizarea unui registru de comenzi amplu și profitabil în 1997, 1998 și în primele luni din 1999, conducerea și orice investitor care a analizat situația în care se afla șantierul trebuie să-și fi dat seama, cel mai târziu în primele luni ale anului 1999, că șantierul nu va avea, în 1999 și 2000, o activitate suficientă pentru a-și acoperi costurile și că, în acești ani, șantierul va avea pierderi mari, înregistrând un nivel scăzut al capitalului net ([35]). În acest context, nu se mai putea estima o restabilire a viabilității șantierului ([36]). Ca element suplimentar, Comisia constată că primul raport întocmit de autoritățile elene referitor la punerea în aplicare a planului de investiții arăta că, până la 30 iunie 1999, doar o mică parte din plan fusese finalizată. Prin urmare, pe lângă obstacolele de ordin comercial, modernizarea instalațiilor a fost lentă ([37]). În cele din urmă, Comisia constată că apariția dificultăților financiare a generat o dispută între echipa de conducere a șantierului, asigurată de o societate independentă (respectiv Brown & Root, care a fost numită în septembrie 1996) și angajați/acționari. În acest caz, conducerea insista asupra necesității reducerii suplimentare a forței de muncă ca urmare a nivelului de activitate redus. Liderii de sindicat s-au opus unei asemenea reforme și au reușit înlăturarea echipei de conducere ([38]). Un asemenea eveniment, care creează întreruperi ale procesului de conducere și ilustrează dificultatea punerii în aplicare a unor reforme adecvate în cadrul șantierului, era un element suplimentar care ar fi putut descuraja un investitor în economia de piață să acorde un împrumut societății HSY.

(46) Din cele menționate anterior, Comisia concluzionează că, începând cu data de 30 iunie 1999, nu trebuia să se mai aștepte la o restabilire a viabilității societății. Drept urmare, Comisia consideră că, de la această dată, nicio bancă nu ar mai fi acceptat să împrumute bani șantierului, chiar și la rate ale dobânzii ridicate, și nicio bancă nu ar mai fi acceptat să acorde vreo garanție, chiar și în schimbul unei taxe ridicate de garantare. Deoarece HSY nu ar fi primit un împrumut sau o garanție de pe piață, orice împrumut sau garanție acordat(ă) după data de 30 iunie 1999 ar constitui automat un ajutor., Orice garanție trebuie oprită imediat și orice împrumut trebuie rambursat imediat, în cazul în care se descoperă că acestea sunt incompatibile și că există în continuare. Rambursarea oricărui împrumut acordat după 30 iunie 1999 – care respectă graficul normal de plată prezentat în contractul de împrumut și în baza prezentei decizii – nu este suficientă pentru revenirea la situația inițială, deoarece, până la data rambursării, HSY dispunea de o finanțare pe care, în mod normal, nu ar fi obținut-o de pe piață. Pentru a reveni la situația inițială, acest beneficiu, a cărui dimensiune poate fi doar aproximată folosind rata dobânzii unui împrumut deosebit

de riscant, ar trebui, prin urmare, să fie recuperat. Așadar, pentru perioada care începe odată cu plata împrumutului către HSY până la rambursarea de către HSY, Comisia trebuie să ceară recuperarea diferenței dintre rata dobânzii achitate efectiv de HSY și o rată a dobânzii care corespunde, teoretic, unui împrumut cu un nivel de risc deosebit de ridicat. Pentru a stabili această din urmă rată a dobânzii, Comisia constată că în Comunicarea Comisiei privind metoda pentru stabilirea ratei de referință și a ratei de actualizare se arată că prima de risc poate fi mai mare de 400 de puncte de bază peste rata de referință „dacă nicio bancă privată nu a acceptat să acorde împrumutul respectiv", ceea ce s-a întâmplat în acest caz. În câteva decizii, Comisia a considerat că o primă de 600 de puncte de bază peste rata de referință era nivelul minim adecvat pentru a reflecta o situație care implica un risc ridicat ([39]). Comisia consideră că acesta este nivelul minim pentru împrumuturi în situația dată. În ceea ce privește garanțiile de stat acordate după 30 iunie 1999, Comisia va folosi aceeași abordare: pentru perioada de plată a împrumutului garantat până la încetarea garanției, fie că se respectă graficul uzual prezentat în contractul de garanție, fie că este în conformitate cu această decizie, Comisia va cere recuperarea diferenței dintre costul împrumutului garantat (rata dobânzii plătite băncii plus prima de garanție plătită) și rata de referință pentru Grecia, crescută cu 600 de puncte de bază.

(47) Pentru a-și susține afirmația conform căreia împrumuturile și garanțiile acordate de stat și ETVA ar fi putut fi acordate în condiții identice cu cele stabilite de o bancă privată, HSY a prezentat primul raport Deloitte ([40]). În secțiunea 5 din acest raport, Deloitte analizează bonitatea HSY în 1999 și în următorii ani. Concluzia a fost că „societatea ar fi putut împrumuta sume de bani sau primi scrisori de garanție de la o altă instituție financiară neafiliată (respectiv, fără vreo altă relație în afară de colaborarea comercială uzuală) în perioada analizată." ([41]) Comisia constată că raportul nu explică modul în care această concluzie poate fi armonizată cu faptul că încercările HSY de a primi fonduri de la alte instituții financiare au fost sortite eșecului ([42]). În plus, Comisia constată că analiza include o serie de erori ([43]), care afectează semnificativ concluzia.

3.1.3. *Analiza în cadrul grupului*

(48) Toate împrumuturile și garanțiile care fac obiectul procedurii actuale au fost acordate de ETVA sau de stat. Autoritățile elene pretind că, deoarece ETVA și statul elen (prin intermediul ETVA) erau acționarii HSY, împrumuturile și garanțiile puteau fi interpretate ca fiind tranzacții în cadrul grupului. În acest context, Grecia susține două chestiuni:

— în primul rând, că este normal ca o societate-mamă să acorde filialei sale împrumuturi în condiții avantajoase. Într-adevăr, avantajul acordat filialei crește valoarea acțiunilor deținute de societatea-mamă. Drept urmare, chiar în cazul în care Comisia consideră că ETVA și statul au acordat împrumuturi și garanții la un preț sub prețul pieței, acest lucru ar fi fost acceptat de un investitor în economia de piață într-o situație asemănătoare. Astfel, aceste împrumuturi și garanții nu ar constitui un ajutor;

— în al doilea rând, este normal ca o societate-mamă să ofere împrumuturi unei filiale aflate în dificultate. Într-adevăr, aceste împrumuturi sunt menite să contribuie la păstrarea valorii acțiunilor deținute de societatea-mamă. Drept urmare, chiar în cazul în care Comisia ar considera că nicio bancă privată nu ar împrumuta bani societății HSY într-o anumită perioadă de timp, ca urmare a faptului că șantierul se afla într-o situație foarte complicată, împrumuturile și garanțiile acordate de ETVA și de stat ar putea fi, totuși, considerate acceptabile pentru un investitor privat, în condiții similare. În consecință, aceste împrumuturi și garanții nu constituie un ajutor.

(49) Comisia consideră incorecte concluziile Greciei.

(50) În primul rând, Comisia punctează următoarele două elemente. În primul rând, niciun investitor în economia de piață nu s-ar fi pus în situația ETVA. Într-adevăr, se reamintește faptul că, de exemplu, atunci când ETVA a cumpărat HSY în 1985, era o bancă de dezvoltare care funcționa la ordinele guvernului pentru a evita închiderea unei societăți care avea o importanță deosebită pentru economia elenă ([44]). Pentru a ține HSY în viață, ETVA a făcut o infuzie de capital în 1986, pe care Comisia a considerat-o ca fiind ajutor ([45]). În 1995, ETVA a păstrat „o majoritate de 51 %" în capitalul HSY, deoarece Grecia pretindea că era „justificată de interesele de apărare", în conformitate cu dispozițiile stipulate de articolul 10 din Directiva 90/684/CEE. În al doilea rând, Comisia constată că, atunci când toate măsurile luate de stat în favoarea HSY sunt luate în considerare (inclusiv măsurile luate de ETVA, deoarece, așa cum se va demonstra în continuare în această decizie, ele sunt imputabile statului), în special ajutoarele repetate și semnificative pe care statul le-a acordat HSY în perioada de până în 2002, este clar că, în perioada de până în 2002, statul nu s-a comportat ca un investitor în economia de piață. Statul a oferit permanent o susținere financiară importantă pentru a menține în viață HSY, iar acest lucru s-a dovedit extrem de costisitor. În concluzie, deoarece statul (prin intermediul ETVA) se afla

în situația de a fi acționar al HSY doar pentru că a acționat ca autoritate publică dispusă să păstreze, cu orice preț, activitățile HSY și, deoarece nu s-a comportat niciodată ca un investitor în economia de piață care să dorească să obțină profit din deținerea unor acțiuni la HSY, este lipsită de credibilitate afirmația conform căreia ETVA și statul au acționat de o manieră acceptabilă pentru un investitor în economia de piață datorită faptului că ratele insuficiente ale dobânzii (sau comision de garantare) percepute pentru finanțarea (împrumuturi și garanții) acordată HSY erau compensate de o creștere a valorii acțiunilor HSY. Deoarece statul (inclusiv ETVA) nu s-a comportat niciodată ca un investitor care vrea să obțină profit ci, dimpotrivă, a acceptat să mențină HSY în funcțiune plătind un preț ridicat, Grecia și HSY ar fi trebuit, cel puțin, să-și bazeze afirmația pe o analiză mai amănunțită care să demonstreze că, în calitate de acționar al HSY, statul și ETVA se puteau aștepta în mod real la un câștig de capital (respectiv, la o creștere a valorii acțiunilor) mai ridicat decât „veniturile nerealizate" (respectiv, rata insuficientă a dobânzii sau prima de garanție insuficientă). Deoarece nu a fost furnizată o asemenea analiză și pentru că HSY și Grecia au făcut o afirmație vagă și ipotetică fără nicio dovadă aferentă, Comisia respinge, fără o analiză suplimentară, afirmația lor, conform căreia statul (inclusiv ETVA) a acționat ca un investitor în economia de piață, deoarece finanțarea acordată în condiții favorabile a generat o creștere a valorii acțiunilor HSY, care era suficient de importantă pentru a compensa „veniturile nerealizate".

(51) În al doilea rând, chiar dacă raționamentul de mai sus a fost respins și s-ar fi analizat aspectele din cadrul grupului (cu alte cuvinte, eventuala creștere a valorii acțiunilor HSY), există suficiente dovezi că tranzacțiile derulate de ETVA nu ar fi fost acceptabile pentru un investitor în economia de piață care ar fi deținut 51 % din capitalul HSY.

(52) La sfârșitul anului 1995, 49 % din capitalul HSY a fost transferat angajaților HSY. Prețul pe care angajații urmau să îl plătească pentru a cumpăra cele 49 de procente din capitalul social a fost stabilit în acel moment. Drept urmare, în următorii ani, atunci când ETVA și statul ofereau finanțare pentru HSY la un preț mai mic decât cel pe care l-ar fi perceput o bancă privată (neafiliată), ceilalți acționari ai HSY beneficiau de 49 % din creșterea valorii HSY rezultate din aceste economii (respectiv, HSY plătea rate mai mici ale dobânzii). Doar 51 % din beneficii (reducerea ratelor dobânzii percepute și a primelor de garantare percepute) acordate de ETVA și de stat societății HSY se reîntorceau sub forma unei creșteri a valorii HSY. Niciun investitor în economia de piață nu ar fi acceptat să facă un asemenea cadou celorlalți acționari ai HSY. Pentru a evita pierderea de bani în favoarea celorlalți acționari, un investitor în economia de piață ar fi perceput o rată a dobânzii similară cu cea percepută de bănci private (neafiliate). Prima afirmație a autorităților elene este, așadar, nefondată.

(53) În ceea ce privește perioada de după data de 30 iunie 1999, într-un moment în care nicio bancă privată nu ar fi oferit finanțare societății HSY deoarece riscul de faliment era prea mare, se aplică aceleași argumente. În cazul de față, un investitor rațional care deține doar 51 % dintr-o societate le-ar fi cerut celorlalți acționari să ofere cel puțin o finanțare direct proporțională cu acțiunile deținute la HSY. În cazul în care ceilalți acționari nu ar fi avut resursele necesare pentru a oferi această finanțare, un investitor rațional ar fi negociat cel puțin oferirea unei finanțări societății HSY contra unei cote-părți mai mari din acțiunile HSY. Oferirea unei finanțări semnificative societății HSY fără co-finanțare sau fără concesii din partea celorlalți acționari era similară cu investirea propriilor fonduri într-o acțiune de mare risc, pentru salvarea valorii acțiunilor deținute de o altă persoană. Niciun investitor în economia de piață nu ar fi acceptat, în condiții similare, să facă un asemenea cadou celorlalți acționari ([46]). A doua afirmație a autorităților elene a fost, așadar, respinsă.

3.2. **Chestiunea orizontală nr. 2: posibilitatea de a imputa statului comportamentul ETVA**

(54) Câteva din cele șaisprezece măsuri analizate în prezenta decizie nu au fost acordate direct de stat. Acestea au fost acordate de banca deținută de stat, ETVA. Deoarece Grecia, HSY și TKMS/GNSH au ridicat obiecții în ceea ce privește posibilitatea de a imputa statului aceste măsuri, în timp ce Elefsis și banca Piraeus o confirmă, această chestiune trebuie analizată.

(55) Aceste măsuri au fost acordate de ETVA între 1996 și 2002. În conformitate cu jurisprudența, aceste măsuri se pot califica drept ajutor de stat în conformitate cu articolul 87 alineatul (1) din Tratatul de instituire a Comunității Europene doar dacă statul putea controla ETVA și dacă autoritățile publice „se implicau, într-un fel sau altul, în adoptarea acestor măsuri" ([47]).

(56) ETVA, abreviere ce înseamnă Industrial Development Bank of Grecia (Banca de dezvoltare industrială a Greciei), a fost înființată în 1964 ca urmare a fuziunii dintre trei organizații (Organizația pentru dezvoltare industrială, Organizația de finanțare pentru dezvoltarea economică și Organizația de credite pentru turism). Aceasta s-a transformat în corporație prin Legea nr. 1369/1973. Din anul 1973, a început să funcționeze ca o bancă de stat. Conform declarațiilor Greciei ([48]), „Principalul obiectiv ca bancă de dezvoltare, menționat de statutul ETVA, era promovarea dezvoltării țării prin finanțarea activităților de producție în economia elenă (turism, producție industrială, etc.)". ETVA era singura bancă de dezvoltare din Grecia. Prin urmare, ETVA s-a străduit să joace un rol decisiv în dezvoltarea economică și regională a țării prin finanțarea întreprinderilor, dezvoltarea infrastructurii regionale a țării, oferirea de capital de risc și participarea la întreprinderi importante, din punct de vedere strategic, pentru economia elenă. În 1995, ca urmare a dificultăților financiare rezultate din aceste activități, recapitalizarea, restructurarea și modernizarea băncii a devenit o prioritate maximă pentru guvernul elen. Acest lucru se realiza pe baza unui program de cinci ani, în temeiul Legii nr. 2359/95. În plus față de asigurarea unui capital de 427 miliarde GRD din partea guvernului, obiectivul restructurării era acela de a implementa o nouă orientare strategică, de a modifica structura organizatorică și de a formula proceduri de afaceri moderne, care să răspundă condițiilor competiționale din prezent. În consecință, „[p]e lângă activitatea sa de dezvoltare, ETVA a creat servicii de tranzacții bancare, în special începând cu anul 1997" ([49]).

(57) În 1999, statul, care deținea 100 % din acțiunile ETVA, a decis să continue cu cotarea băncii la Bursa de valori din Atena, oferind prin vânzare publică 24 % din capitalul subscris. Statul a decis să continue procesul de privatizare a băncii și să reducă participarea sa la un nivel sub 50 %. S-a realizat o procedură de ofertare și a fost aleasă banca Piraeus. La 20 martie 2002, acțiunile care reprezentau 57,7 % din capitalul social al ETVA au fost transferate băncii Piraeus ([50]).

(58) Referitor la posibilitatea ca statul să controleze ETVA, Comisia constată că, până în sfârșitul anului 1999, ETVA era deținută integral de statul elen. Statul deținea un pachet majoritar până la transferul majorității acțiunilor către banca Piraeus, la 20 martie 2002. Statul se afla, astfel, în postura de a controla ETVA, cel puțin până la 20 martie 2002. De asemenea, acest lucru ilustrează faptul că resursele statului erau implicate în măsurile puse în aplicare de ETVA.

(59) Referitor la implicarea statului în adoptarea diferitelor măsuri, Comisia constată următoarele:

— în primul rând, Comisia constată că cele mai importante trei decizii referitoare la acționariatul ETVA în societatea HSY, nu au fost luate independent de conducerea ETVA: aceste decizii au fost luate de guvern și puse în aplicare de ETVA. Într-adevăr, atunci când ETVA a cumpărat societatea falimentară HSY în 1985, aceasta a fost o decizie guvernamentală ([51]). ETVA a pus în aplicare, pur și simplu, această decizie de stat și a făcut rapid o mare infuzie de capital în HSY, pe care Comisia a catalogat-o drept ajutor de stat ([52]). Acest lucru ilustrează faptul că relația dintre ETVA și HSY a fost, chiar de la început, o relație în care statul sprijină o societate care este importantă, în ceea ce privește numărul locurilor de muncă și activitatea acesteia, pentru guvernul elen. A doua decizie majoră a fost vânzarea, de către ETVA, a 49 % din capitalul HSY angajaților, lucru ce a fost stipulat de Legea nr. 2367/1995 ([53]). În plus, această lege impune măsuri semnificative de restructurare asupra HSY ([54]) (și acordă ajutoare masive pentru șantier). Al treilea eveniment crucial a fost privatizarea HSY în 2001-2002 (cu alte cuvinte, ETVA trebuia să vândă partea rămasă din acționariatul HSY, de 51 %). Această privatizare a fost impusă prin Decizia nr. 14/3-1-2001 a Comitetului interministerial pentru privatizare și a avut loc în temeiul Legii elene nr. 2000/91 privind privatizarea. Acest lucru a fost repetat constant în documentele de licitație prezentate de Alpha Finance investitorilor/ofertanților interesați, aceasta fiind banca ce a organizat vânzarea HSY, în numele statului și al vânzătorilor (ETVA și angajații). Documentele de licitație din 2 aprilie 2001 indicau, de asemenea, că statul va alege ofertantul preferat împreună cu vânzătorii. În concluzie, cele trei decizii extrem de importante privind acțiunile deținute de ETVA în capitalul HSY, au fost luate de stat;

— în plus față de implicarea sa directă în aceste trei evenimente, statul a acordat subvenții foarte mari în perioada 1995-2002. Statul a anulat datorii în valoare de 54,52 miliarde GRD (160 de milioane EUR) privind activități civile, această derogare fiind aprobată prin decizia C 10/94, și de 46,35 miliarde GRD (136 de milioane EUR) privind activitățile cu caracter militar. Așa cum stipulează decizia N 401/97, statul a intenționat, de asemenea, să acorde un ajutor pentru investiții, în valoare de 7,8 miliarde de GRD (22,9 milioane EUR). În cadrul procesului de licitație din 2001, statul elen a adoptat Legea nr. 2941/2001, care stipula un ajutor financiar semnificativ, menit să faciliteze privatizarea HSY [a se vedea considerentul (33) din prezenta decizie]. Așa cum arată Comisia în decizia N 513/01, statul s-a angajat, de exemplu, să plătească 118 milioane EUR

ca plăți compensatorii, menite să încurajeze angajații să părăsească societatea de bună voie. Acordând ajutoare importante și repetate, guvernul a semnalat, cu siguranță, că el consideră că supraviețuirea HSY este foarte importantă din punct de vedere politic ([55]);

— în cele din urmă, Comisia constată că statul a atribuit, în acești ani, contracte de apărare strategice societății HSY, cum ar fi construirea submarinelor. Prin urmare, statul avea un interes direct în monitorizarea activităților HSY și asigurarea continuării operațiunilor pe șantier.

(60) Stabilind numărul de acțiuni deținute de ETVA în capitalul HSY, prin acordarea unui ajutor financiar important și constant societății HSY și deoarece acorda contracte militare de importanță deosebită pentru securitatea Greciei, guvernul elen a semnalat foarte clar că a conferit o importanță mare activităților HSY și că monitoriza foarte atent situația șantierului. În acest context general, Comisia consideră că, până la privatizarea ETVA din martie 2002, este imposibil să nu se impute statului comportamentul ETVA. Într-adevăr, în aceste cazuri, era imposibil pentru conducerea ETVA să stabilească, față de HSY, o politică de creditare care să nu respecte politica de sprijin constant, adoptată de guvern. În acest caz, pentru ETVA ar fi fost imposibil să ia o decizie care să genereze probleme financiare pentru HSY. De exemplu, ETVA nu putea percepe o rată a dobânzii ridicată (cu alte cuvinte, cu o diferență semnificativă peste rata interbancară) asupra împrumuturilor acordate societății HSY, deoarece acest lucru ar fi înrăutățit situația financiară a HSY, ceea ce ar fi fost, din punct de vedere politic, de neacceptat pentru guvern. La fel, ETVA nu putea refuza acordarea unui împrumut solicitat de HSY pentru finanțarea operațiunilor sale ([56]). Cu alte cuvinte, ETVA nu avea altceva de făcut decât să respecte politica privind susținerea fermă și continuă a HSY, adoptată de stat. Drept urmare, Comisia concluzionează că toate măsurile puse în aplicare de ETVA față de HSY (împrumuturile, garanțiile, infuziile de capital, etc.) erau imputabile automat statului și că nu era nevoie de alte dovezi privind implicarea statului în momentul în care fiecare dintre aceste măsuri a fost adoptată de ETVA. În concluzie, Comisia consideră că diferitele măsuri adoptate de ETVA sunt imputabile statului.

(61) Ca motive suplimentare, Comisia remarcă, de asemenea, următoarele elemente care confirmă faptul că acțiunile întreprinse de ETVA sunt imputabile statului.

(62) În primul rând, în 1995 ETVA a vândut doar 49 %, deci nu 100 %, din acțiunile HSY angajaților. „Grecia a invocat necesitățile de ordin militar pe care le are în ceea ce privește construcțiile navale, pentru a justifica păstrarea a 51 % din șantier, așa cum permite articolul 10 din directivă". Articolul 10 alineatul (3) din Directiva Consiliului 90/684/CEE stipulează, într-adevăr, că „[f]ără a se ține seama de obligația de a vinde șantierele la care se face referire în alineatul (2), guvernul elen va putea menține o cotă de participare majoritară, de 51 %, âîntr-un șantier, dacă interesele de apărare justifică acest lucru" ([57]). Acest lucru ilustrează faptul că participarea ETVA în capitalul HSY, de 51 %, era menită să permită statului să controleze HSY în vederea protejării intereselor de apărare ale Greciei. Evident, în acest context, conducerea ETVA nu putea construi o relație cu HSY bazată pe termeni comerciali. Orice decizie referitoare la asigurarea de finanțare societății HSY și termenii privind această finanțare nu puteau să nu respecte interesele de apărare ale Greciei. În special, Comisia nu vede cum putea conducerea ETVA să refuze să acorde o finanțare societății HSY sau să perceapă o rată a dobânzii ridicată pentru aceste finanțări. Mai mult, în cazul în care obiectivul Greciei era protejarea intereselor de apărare, se poate presupune că guvernul superviza direct, de fapt, orice decizie semnificativă luată de conducerea HSY și orice decizie a ETVA, cu referire la finanțarea oferită societății HSY.

(63) În al doilea rând, deoarece mandatul ETVA ca „bancă de dezvoltare" era stabilit de către stat, se poate concluziona faptul că toate activitățile ETVA, puse în aplicare în cadrul acestui mandat, erau imputabile statului. Într-o manieră similară, jurisprudența arată faptul că, pentru a analiza imputabilitatea măsurilor adoptate de o societate, pot fi relevante „natura activităților sale și exercitarea acestora din urmă pe piață, în condiții normale de concurență cu operatorii privați" ([58]). În acest context, autoritățile elene confirmă faptul că „încă de la înființarea sa, ETVA nu a funcționat ca o bancă comercială obișnuită, ci ca o instituție de creditare specială de dezvoltare, ce acționează mai ales în domeniul creditelor pe termen-lung și joacă un rol crucial în dezvoltarea economică și regională a țării". ([59]) În acest context, Comisia reamintește faptul că ETVA a cumpărat HSY în 1985. Implicarea ETVA în HSY s-a dezvoltat, astfel, în cadrul acestui mandat de „bancă de dezvoltare", nu în cadrul activităților sale comerciale care au început de-abia în 1997. Deoarece ETVA trebuia, până în acel moment, să susțină HSY ca parte din mandatul său ca „bancă de dezvoltare", ETVA nu putea, dintr-o dată, începând cu anul 1997, să nu mai ofere împrumuturile și garanțiile solicitate de HSY și să permită ca șantierul să dea faliment. În acest context, Comisia reamintește că, în a doua jumătate a anilor '90, ETVA era autorizată să deruleze activități comerciale pe lângă activitățile sale de dezvoltare, nu pentru înlocuirea activităților sale de dezvoltare, care trebuiau să continue.

(64) În al treilea rând, în conformitate cu jurisprudența, „statutul juridic al întreprinderii (în sensul că se supune dreptului public sau dreptului uzual al societăților comerciale)" ([60]) poate fi relevant pentru a demonstra imputabilitatea. În acest sens, deoarece principalul obiectiv al ETVA, ca bancă de dezvoltare deținută de stat, este acela de a continua dezvoltarea țării prin finanțarea economiei elene, ea nu se supune directivelor din sectorul bancar ([61]). Doar atunci când acțiunile ETVA au fost cotate la Bursa de valori din Atena, la 12 ianuarie 2000, ETVA a intrat sub incidența normelor standard de supervizare care se aplică băncilor comerciale.

(65) În al patrulea rând, Comisia constată că, în perioada 1996-2002, statul acorda o atenție deosebită operațiunilor derulate de ETVA. Într-adevăr, statul a adoptat Legea nr. 2359/95 pentru restructurarea ETVA și a injectat sute de miliarde de drahme în acest context. În 1999, s-a stabilit că o parte din capital va fi cotat la Bursa de valori din Atena. Un an mai târziu, s-a decis privatizarea majorității capitalul social al ETVA. Această privatizare s-a finalizat în 2002. Acest lucru ilustrează faptul că, în perioada 1996-2002, statul era profund interesat de operațiunile derulate de ETVA. Împrumuturile și garanțiile oferite societății HSY erau suficient de mari ([62]) astfel încât deciziile de subvenționare să nu poată fi luate de conducerea ETVA fără aprobarea sau ordinul direct al asociatului unic al ETVA.

(66) În considerentele de mai sus, Comisia a demonstrat că, în perioada care a precedat vânzarea ETVA către Bank Piraeus, în martie 2002, toate măsurile puse în aplicare de ETVA au implicat resursele statului, iar toate măsurile luate de ETVA în ceea ce privește HSY erau imputabile statului. În evaluarea sa individuală, privind fiecare dintre măsurile puse în aplicare de ETVA, Comisia nu va mai demonstra aceste două puncte.

(67) În evaluarea măsurii E18c, Comisia va dezbate, din nou, doar aceste două chestiuni, deoarece unele părți pretind că această măsură a fost acordată de ETVA în mai 2002, respectiv după cumpărarea ETVA de către banca Piraeus.

3.3. **Chestiunea orizontală nr. 3: măsurile de ajutor pentru finanțarea parțială a activităților militare ale HSY**

(68) În răspunsul său la decizia de extindere a procedurii, Grecia susține că unele dintre măsurile examinate de către Comisie au venit în sprijinul activităților militare ale șantierului. Prin urmare, Grecia susține că acestea intră sub incidența dispozițiilor articolului 296 din tratat și nu pot fi evaluate – și cu atât mai puțin recuperate – în conformitate cu normele privind ajutorul de stat.

(69) Prin urmare, Comisia trebuie să evalueze dacă unele dintre măsuri ar putea intra, integral sau parțial, sub incidența articolului 296 din tratat.

(70) Niciuna dintre părțile implicate în această procedură nu contestă faptul că HSY desfășoară activități civile și militare. În ultimii cincisprezece ani, principala activitate a constat în repararea navelor civile. De asemenea HSY, a construit material rulant feroviar și corpuri de nave civile. Activitățile militare ale HSY au fost reprezentate de construirea și repararea navelor militare și a submarinelor pentru marina elenă.

(71) Comisia amintește faptul că, prin intermediul deciziei de extindere a procedurii, au fost deja identificate măsurile de susținere exclusivă a activităților militare ale șantierului. Prin decizia de extindere a procedurii se concluzionează că aceste măsuri intră în totalitate sub incidența articolului 296 din tratat și nu se supun normele privind ajutorul de stat. Decizia de extindere a procedurii nu a fost contestată în instanță.

(72) O parte din ajutorul de stat analizat în prezenta decizie nu a fost alocat unei anumite activități, cu alte cuvinte, fondurile nu au fost alocate pentru finanțarea unui anumit proiect. Prin urmare, Comisia trebuie să stabilească în ce măsură acest sprijin din partea statului a fost destinat activităților militare și în ce măsură au fost susținute activitățile civile. Acest calcul este complicat de faptul că HSY nu a ținut evidențe contabile separate pentru activitățile civile și pentru activitățile militare. În aceste situații, Comisia își va fundamenta analiza pe volumul aproximativ al acestor două activități. Prin urmare, Comisia va trebui să evalueze ponderea relativă a fiecărei activități. Comisia constată că orice susținere oferită de stat (de exemplu finanțarea, infuzia de capital) societății HSY (nu alocate pentru finanțarea unei anumite activități) a acoperit, în același timp, pierderile din trecut (cu alte cuvinte, pierderile generate de contracte încheiate în trecut) și a permis șantierului să finanțeze activități viitoare. Pentru a determina în ce măsură un anumit sprijin oferit de stat a fost destinat activităților civile și militare, Comisia consideră că analiza nu trebuie să se limiteze la împărțirea în activități civile și activități militare (cu alte cuvinte, ponderea relativă a fiecărei activități) în anul în care a fost oferit sprijinul respectiv, ci că este necesar să se calculeze distribuția medie între aceste două activități, pe o perioadă de timp suficient de îndelungată. De asemenea, faptul că ponderea relativă a acestor două activități variază foarte mult de la un an la altul, justifică folosirea unei medii pe o perioadă de câțiva ani. Într-adevăr, se poate ca un anumit an să nu fie reprezentativ pentru distribuția medie între cele două activități, pe termen mediu și lung.

(73) În cadrul procedurii pentru recuperarea ajutorului care, prin decizia C 40/02, a fost considerat ilegal și incompatibil, Grecia a susținut că activitățile civile reprezentau 25 % din activitățile HSY, iar activitățile militare reprezentau 75 % din activități. Pentru a susține această afirmație, Grecia a furnizat date referitoare la orele de muncă depusă și cifra de afaceri (cu alte cuvinte, la valoarea vânzărilor) aferente celor două activități pentru perioada 1997-2005 ([63]). În contextul prezentei proceduri, Grecia nu a contestat aceste cifre. În plus, Comisia a acceptat deja împărțirea 25 % activități civile/75 % activități militare, prin decizia N 513/01, care nu a fost contestată în instanță. Pe baza celor menționate anterior, Comisia va considera că activitățile civile reprezentau 25 % din activitățile HSY, iar activitățile militare 75 % din activități.

(74) Referitor la activitățile militare ale HSY, Comisia a acceptat, prin deciziile anterioare, că ajutorul oferit pentru acestea nu face obiectul normelor privind ajutorul de stat ([64]). Comisia a repetat această evaluare în considerentele (86)-(90) din decizia de extindere a procedurii. Deoarece măsurile care sunt supuse acestei decizii au fost acordate societății HSY (cu alte cuvinte, societății HSY ca întreg) în aceeași perioadă de timp cu cea analizată de aceste decizii anterioare, putem concluziona faptul că unele dintre aceste măsuri, care au susținut activitățile militare ale HSY, intră, de asemenea, sub incidența articolului 296 din tratat și nu intră sub incidența normelor privind ajutorul de stat.

(75) La evaluarea fiecărei măsuri în parte, Comisia va stabili dacă a susținut exclusiv activitățile civile ale HSY sau dacă măsura respectivă a fost acordată societății HSY fără a fi folosită într-un anume scop ([65]):

— dacă doar activitățile civile erau susținute, Comisia consideră că articolul 296 din tratat nu se aplică și că întreaga măsură poate fi evaluată în conformitate cu articolul 87 din tratat;

— dacă HSY ca întreg primea sprijin, Comisia consideră că, deoarece 75 % dintre activitățile șantierului se referă la producția militară, 75 % din sprijinul oferit de stat era destinat activităților militare și intră sub incidența articolului 296 din tratat. Celelalte 25 de procente din sprijinul oferit de stat pot fi evaluate în conformitate cu normele privind ajutorul de stat.

4. MĂSURI: DESCRIERE, MOTIVELE INIȚIERII PROCEDURII, OBSERVAȚIILE PRIMITE, EVALUARE ȘI CONCLUZII

(76) În ceea ce privește observațiile Greciei și ale părților terțe, Comisia constată că acestea se referă la o gamă largă de argumente. De exemplu, în numeroasele observații prezentate Comisiei, reclamanta Elefsis a susținut că există numeroase motive pe baza cărora măsurile ar trebui considerate ca fiind un ajutor incompatibil. În mod similar, Grecia, HSY și TKMS/GNSH au pretins, în declarațiile lor succesive către Comisie, că există numeroase motive în baza cărora măsurile ar putea fi considerate compatibile cu piața comună.

(77) În conformitate cu articolul 253 din tratat, o decizie a Comisiei trebuie să indice motivele pe care se bazează. Totuși, Comisia nu este obligată să răspundă fiecăruia dintre argumentele aduse de părți. Prin urmare, prezenta decizie se va ocupa, în mod explicit, doar de punctele importante aduse în discuție de părți. În special, decizia nu se va referi la anumite aspecte aduse în discuție de părți, care sunt, în mod clar, ireconciliabile cu situația factuală, care sunt în contradicție cu argumentele prezentate de aceeași parte în alte observații făcute de aceasta sau care pot fi contrazise pe baza faptelor și evaluării prezentate prin prezenta decizie.

(78) Deoarece analiza acoperă un număr semnificativ de măsuri, este important să le enumerăm pentru facilitarea lecturii și evitarea apariției unor confuzii. Prin urmare, cele patru măsuri acoperite de decizia de deschidere a procedurii vor fi numerotate de la P1 la P4. Cele douăsprezece măsuri acoperite prin decizia de extindere a procedurii vor păstra numerele care le-au fost atribuite fiecăreia în decizia respectivă, dar acestea vor fi precedate de litera E.

4.1. **Utilizarea necorespunzătoare a ajutorului pentru investiții aprobat în 1997 (măsura P1)**

4.1.1. *Descrierea măsurii*

(79) Prin decizia N 401/97, Comisia a autorizat 7,8 miliarde GRD (22,9 milioane EUR) ca ajutor pentru investiții, notificat de către Grecia la 20 iunie 1997. În decizia respectivă, ajutorul era evaluat în baza articolului 6 „ajutorul pentru investiții" din capitolul III „ajutorul de restructurare" din Directiva 90/684/CEE a Consiliului, în care se indică faptul că „ajutorul pentru investiții […] nu poate fi acordat […] decât dacă este legat de un plan de restructurare care nu implică nicio creștere a capacității de construcții navale a șantierului […]. Un astfel de ajutor nu poate fi acordat pentru șantiere care se ocupă de repararea navelor decât dacă se leagă de un plan de restructurare care duce la o reducere a capacității globale de reparație a navelor". Decizia N 401/97 arată faptul că a fost întocmit un plan de afaceri care are ca scop refacerea competitivității șantierului prin productivitate sporită și modernizare. Primul pilon al acestui plan este reorganizarea pe scară largă și reducerea forței de muncă. În special, numărul muncitorilor se va reduce la 2 000 până la sfârșitul anului 1997 și vor fi introduse metode de lucru mai flexibile. Decizia N 401/97 arată faptul că

cea mai mare parte a reducerii forței de muncă s-a realizat deja la momentul deciziei, ceea ce va contribui la creșterea productivității. Al doilea pilon al planului de restructurare este un program de investiții, menit să înlocuiască echipamentele vechi și demodate cu noi tehnologii moderne. Decizia arată faptul că, în conformitate cu planul, șantierul va redeveni viabil până la terminarea punerii în aplicare a planului de afaceri, cu alte cuvinte, până în anul 2000. Costul total al programului de investiții era estimat la suma de 15,62 miliarde GRD (45,9 milioane EUR). Partea descriptivă a deciziei arată faptul că acest program va fi finanțat după cum urmează: 7,81 miliarde GRD (22,9 milioane EUR) ajutor de stat, 3,13 miliarde GRD (9,2 milioane EUR) printr-o majorare a capitalului social și 4,67 miliarde GRD (13,7 milioane EUR) prin împrumuturi bancare. Majorarea de capital se va face în aceeași proporție cu distribuirea capitalului, respectiv, 51 % de către ETVA și 49 % de către angajații HSY. Decizia arată, de asemenea, faptul că împrumuturile bancare vor fi obținute în condițiile normale ale pieței, fără garanții de stat. În evaluarea sa, Comisia constată că, în conformitate cu planul de restructurare, nu există nicio creștere a capacității de construcții navale și nicio reducere a capacității de reparație a navelor. Comisia constată și faptul că intensitatea ajutorului (50 %) se menține în limitele intensității ajutorului regional permis în cazul Greciei. Intensitatea este justificată și de dimensiunea restructurării implicate.

4.1.2. *Motivele pentru deschiderea procedurii*

(80) Schimbul de scrisori dintre Grecia și Comisie, care a precedat demararea procedurii, a fost descris în capitolul 1, „Procedură” din prezenta decizie.

(81) În decizia de deschidere a procedurii, Comisia și-a exprimat îndoielile privind faptul că este posibil ca ajutorul pentru investiții, aprobat prin decizia N 401/97, să fi fost utilizat în mod necorespunzător. În primul rând, Comisia a observat că planul de investiții a fost pus în aplicare doar parțial și cu întârzieri semnificative. Autoritățile elene au acordat câteva prelungiri ale termenului limită pentru executarea planului de investiții după 31 decembrie 1999, fără consultarea Comisiei. În al doilea rând, în timp ce decizia N 401/97 arată faptul că programul de investiții va fi finanțat prin împrumuturi bancare primite în condiții normale de piață și fără garanții de stat, se pare că societatea a primit împrumuturi de la o bancă deținută de stat, cu rate ale dobânzii care nu corespund valorilor pieței și se pare că unul dintre împrumuturi era acoperit de o garanție de stat. În al treilea rând, autoritățile elene nu au transmis rapoarte anuale privind punerea în aplicare a planului, așa cum se cerea în decizia N 401/97. Ca urmare a acestor trei încălcări ale dispozițiilor stipulate de decizia N 401/97, se pare că ajutorul pentru investiții a fost utilizat în mod necorespunzător.

4.1.3. *Observațiile primite de la părțile interesate*

(82) Elefsis subliniază faptul că acel cutremur invocat pentru a justifica întârzierea a avut loc doar în septembrie 1999. Adică cu patru luni înainte de sfârșitul perioadei de punere în aplicare a planului de investiții, și anume data de 31 decembrie 1999. Până la sfârșitul anului 1999, HSY executase doar o mică parte din planul de investiții. Acest lucru arată că HSY acumulase deja întârzieri semnificative în punerea în aplicare a planului înainte de izbucnirea cutremurului și că nu ar fi putut finaliza la timp, programul de investiții, chiar în cazul în care cutremurul nu ar fi avut loc. În mod similar, privatizarea HSY, invocată pentru a justifica o întârziere, a avut loc la mult timp după sfârșitul anului 1999 și nu poate, astfel, să justifice faptul că HSY a încălcat dispozițiile stipulate de decizia N 401/97. În cele din urmă, Elefsis susține că, deoarece HSY a primit un împrumut garantat de stat și împrumuturi în condiții care nu erau cele normale, a încălcat condițiile stipulate de decizia N 401/97. Prin urmare, ar trebui recuperate atât acest ajutor suplimentar, cât și ajutorul pentru investiții.

(83) HSY a prezentat aceleași observații ca și Grecia; acestea sunt prezentate pe scurt în următoarea secțiune.

4.1.4. *Observațiile din partea Greciei*

(84) În scrisoarea din 20 octombrie 2004, autoritățile elene confirmă că, inițial, au fixat data de 31 decembrie 1999 pentru finalizarea planului de investiții. În decembrie 1999, ele au efectuat primele verificări privind punerea în aplicare a planului, care se refereau la cheltuielile suportate de HSY până la 30 iunie 1999. S-a dovedit că acestea reprezentau suma de 2,7 miliarde GRD (8,1 milioane EUR), care reprezintă 17,7 % din cheltuielile totale ale programului de investiții. La 27 iunie 2001, autoritățile elene au acordat o prelungire până la 31 decembrie 2001 pentru finalizarea investiției, deoarece cutremurul din 7 septembrie 1999 a avariat instalațiile de pe șantier și a întârziat executarea planului de investiții. Prin decizia din 28 decembrie 2001, autoritățile elene au acordat o a doua prelungire până la data de 30 iunie 2002, deoarece procesul de privatizare, care a început în ianuarie 2001 (și a fost finalizat, în cele din urmă, la 31 mai 2002), impunea o înghețare a planului de investiții. Atunci când autoritățile elene au efectuat al doilea control în mai 2002, acestea au stabilit că, până la 31 decembrie 2001, HSY cheltuise suma de 9,8 miliarde GRD (28,9 milioane EUR) sau 63 % din costurile totale ale investiției. Prin decizia din 14 iunie 2002, a fost acordată o nouă prelungire, până la 30 iunie 2004. Prin decizia din 23 iulie 2003, autoritățile au autorizat o modificare a planului de

investiții. Cu această ocazie, societatea a cerut eliminarea unora dintre cheltuielile de investiții, confirmate cu ocazia celui de al doilea control. Aceste cheltuieli erau plăți în avans privind investițiile, pe care societatea decisese să le excludă din planul de investiții. Prin urmare, valoarea totală confirmată după al doilea control a fost redusă la 23,3 milioane EUR sau 50,75 % din total. Prin scrisoarea din 30 iunie 2004, șantierul a solicitat o nouă prelungire până în 31 decembrie 2004. Până în acest moment, ajutorul pentru investiții nu a fost încă achitat șantierului.

(85) Autoritățile elene susțin că, atunci când au acordat prelungirile, au considerat, cu bună credință, că acționează în limitele aprobării deciziei Comisiei și că aceasta se referea la ajutorul existent pentru care nu era necesară nicio notificare. Autoritățile au considerat că ar fi fost nerealist să nu se ofere posibilitatea de prelungire a unui plan de investiții de asemenea mărime și cu un asemenea obiectiv, mai ales fiind vorba despre un șantier care nu avea experiență în punerea în aplicare a unui asemenea plan, așa cum a confirmat chiar Comisia în decizia de aprobare. Autoritățile elene susțin, de asemenea, că au informat Comisia cu privire la prelungire, în noiembrie 2002. Modificarea planului de investiții pe care l-au autorizat în 2003 nu a schimbat natura, conținutul sau obiectul ajutorului aprobat. Pur și simplu, se dorea adaptarea conținutului planului la noile împrejurări: privatizarea șantierului, noile contracte de natură neprevăzută (submarinele), cutremurul din 1999 și modernizarea tehnologică. De asemenea, autoritățile elene nu văd cum prelungirile ar putea afecta conținutul ajutorului și, prin urmare, compatibilitatea sa. În cele din urmă, ele pretind că, în fapt, Comisia ar trebui să evalueze compatibilitatea prelungirii planului de investiții în baza alineatului (52) din Orientările comunitare privind ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor în dificultate ([66]) (denumite, în continuare, „Orientările din 1999 privind salvarea și restructurarea"). În acest caz, ajutorul ar trebui să fie compatibil, deoarece planul revizuit prevede restabilirea viabilității într-o perioadă de timp rezonabilă, și anume înainte de 30 iunie 2004. Autoritățile elene pretind mai ales faptul că întârzierea nu este generată de societate, ci de cazul de forță majoră (cutremurul din 1999 și privatizarea societății). În cele din urmă, principiul „prima și ultima dată" nu ar fi fost încălcat, deoarece ajutorul ar fi fost acordat în sensul adaptării unui plan de restructurare existent.

(86) Referitor la nedepunerea rapoartelor anuale privind punerea în aplicare a planului de investiții, Grecia consideră că acest fapt nu are o importanță atât de mare încât să împiedice modificarea planului.

4.1.5. *Evaluare*

4.1.5.1. Articolul 296 din tratat

(87) Înainte de a demara o evaluare a compatibilității, în conformitate cu articolele 87 și 88 din tratat, trebuie să se analizeze aplicabilitatea articolului 296 din tratat. În acest sens, Comisia notează următoarele elemente. În primul rând, ajutorul pentru investiții a fost notificat de Grecia în 1997, în conformitate cu procedura stipulată de articolul 88 alineatul (3) din tratat. Prin notificarea ajutorului, Grecia a confirmat că planul de investiții se referea mai ales la activitățile civile ale HSY (cu alte cuvinte, repararea navelor și construcțiile navale), deoarece, în cazul în care planul s-ar fi referit la activitățile militare și ar fi fost important pentru securitatea națională, Grecia ar fi putut invoca articolul 296 din Tratatul CE și nu ar fi trebuit să trimită o notificare cu privire la acest ajutor pentru investiții ([67]). În plus, Grecia nu a contestat decizia de aprobare prin care Comisia evalua ajutorul anunțat în conformitate cu normele privind ajutorul de stat. De asemenea, în reacția sa față de decizia de deschidere a procedurii, Grecia nu a invocat articolul 296. Elementele anterioare sunt suficiente pentru a concluziona că planul de investiții nu a afectat interesele de securitate ale Greciei și că orice ajutor de finanțare a planului de investiții poate fi tratat în conformitate cu normele privind ajutorul de stat, stipulate de articolele 87 și 88 din tratat.

4.1.5.2. Existența unei utilizări necorespunzătoare a ajutorului

(88) Cele trei rezerve din decizia de deschidere a procedurii vor fi analizate succesiv.

(89) În ceea ce privește încălcarea condiției conform căreia împrumuturile trebuie să fie obținute în condițiile pieței și fără garanții de stat, Comisia consideră că această încălcare afectează compatibilitatea ultimelor măsuri și nu compatibilitatea ajutorului pentru investiții. Într-adevăr, scopul unei asemenea condiții constă în evitarea acordării unui ajutor suplimentar în favoarea programului de investiții (cu alte cuvinte, pentru evitarea acumulării de ajutor peste nivelul intensității

stipulat de decizia N 401/97). În orice caz, așa cum se va explica ulterior în această decizie, Comisia descoperă, în baza altor argumente juridice, că garanția de stat acordată societății HSY reprezintă ajutor incompatibil care trebuie recuperat. În ceea ce privește împrumuturile, Comisia consideră, de asemenea, că partea de ajutor trebuie recuperată. Deoarece partea de ajutor va fi recuperată, se va reveni la situația inițială, iar costurile de finanțare ale HSY nu vor fi mai mici decât rata în vigoare pe piață. Cu alte cuvinte, prin intermediul acestor recuperări, obiectivul condiției stipulate de decizia N 401/97 va fi atins, și anume se va evita acordarea de ajutoare suplimentare prin finanțări acordate societății HSY sub prețul pieței. În consecință, Comisia respinge afirmația societății Elefsis, menționată anterior, conform căreia trebuie recuperate atât partea de ajutor din împrumuturi și garanții, cât și ajutorul pentru investiții aprobat prin decizia N 401/97.

(90) În ceea ce privește absența raportării anuale, menționată în decizia de deschidere a procedurii, Comisia consideră că nedepunerea rapoartelor anuale nu reprezintă ca atare o utilizare necorespunzătoare a ajutorului. Într-adevăr, acest fapt nu schimbă caracteristicile ajutorului, efectul acestuia sau caracteristicile programului de investiții. Totuși, deoarece Grecia nu a furnizat aceste informații la timp și nu a informat Comisia privind întârzierile la momentul apariției acestora, Comisia nu a putut adopta, la momentul adecvat, o decizie privind aceste chestiuni. Prin urmare, această absență a rapoartelor face ca obligația privind prezentarea de dovezi să revină Greciei, adică Grecia trebuie să dovedească că, în fapt, Comisia ar fi aprobat prelungirile succesive ale perioadei necesare pentru punerea în aplicare a programului de investiții.

(91) În ceea ce privește punerea în aplicare, cu întârziere, a planului de investiții, care a fost principala suspiciune apărută în decizia de deschidere a procedurii, Comisia a ajuns la următoarea concluzie. Prin decizia N 401/97, Comisia a autorizat ajutorul de susținere a investițiilor care erau „legate de un plan de restructurare", așa cum impune capitolul III „Ajutorul de restructurare" din Directiva 90/684/CEE. Conform descrierii planului de afaceri din decizia N 401/97, planul de investiții nu era doar legat de restructurare; era, el însuși, unul dintre cei doi piloni ai restructurării, deoarece șantierul nu făcuse nicio investiție în anii precedenți și trebuia să înlocuiască „echipamentele vechi și demodate cu tehnologie modernă" pentru a redeveni competitiv. În secțiunea 2.1 din scrisoarea din 20 octombrie 2004, autoritățile elene confirmă că programul de investiții avea ca scop refacerea competitivității HSY, prin intermediul unei productivități mai bune și prin modernizare, pentru a deveni o societate competitivă la nivel național și internațional. Grecia confirmă, de asemenea, că scopul era acela de a înlocui echipamentele învechite și inutile cu echipamente noi care folosesc tehnologie modernă. În concluzie, din decizia N 401/97, precum și din scrisorile Greciei, reiese faptul că programul de investiții avea un rol extrem de important în planul de restructurare și în viabilizare ([68]). Deoarece era „legată de un plan de restructurare" și fiind crucială pentru restabilirea viabilității, este evident că punerea în aplicare a programului de investiții nu putea fi întârziată prea mult. De fapt, punerea în aplicare a programului era urgentă pentru a permite restabilirea viabilității. În concluzie, Comisia a autorizat un ajutor pentru a susține un program de investiții care trebuia pus în aplicare într-o anumită perioadă de timp; nu a autorizat un ajutor menit să susțină orice proiect de investiții derulat în viitor.

(92) În ceea ce privește momentul exact al punerii în aplicare a acestui program de investiții, decizia N 401/97 nu a inclus niciun calendar planificat. Decizia N 401/97 arată doar faptul că „șantierul va redeveni rentabil la sfârșitul planului de afaceri, adică în anul 2000". În scrisoarea lor din 20 octombrie 2004, autoritățile elene indică faptul că, în conformitate cu decizia ministerială din decembrie 2007, prin care se acordă subvenția, programul de investiții trebuia să fie încheiat la data de 31 decembrie 1999 ([69]). Totuși, această dată nu apare în decizia N 401/97. Comisia concluzionează că, în baza deciziei N 401/97, programul de investiții trebuia să fie finalizat cel mai târziu la finele anului 2000.

(93) Din cele menționate anterior, Comisia concluzionează că respectarea datei de 31 decembrie 2000 era importantă pentru asigurarea reușitei planului de restructurare. În plus, nicio investiție pusă în aplicare în mod semnificativ după anul 2000 nu putea fi considerată a fi legată de planul de restructurare descris în decizia N 401/97, așa cum stipulează Directiva 90/684/CEE.

(94) După această analiză a deciziei N 401/97, Comisia trebuie să stabilească dacă ar fi acordat o prelungire a perioadei de efectuare a investițiilor în cazul în care Grecia i-ar fi cerut acest lucru și dacă ar fi informat, de o manieră corespunzătoare, Comisia în legătură cu întârzierile. În septembrie 1999, un cutremur a avariat parțial următoarele componente ale șantierului: pereți, acoperișuri, ferestre, structura a trei clădiri, conducte, rețele electrice, stâlpi și căi de rulare a macaralei. Grecia pretinde că acest cutremur a forțat șantierul să oprească planul de investiții și să se concentreze asupra remedierii acestor daune.

(95) Justificând întârzierea din cauza producerii cutremurului, șantierul a cerut, în noiembrie 2000, o primă amânare a datei la care trebuia să se finalizeze programul de investiții, până la 31 decembrie 2001. Întrebarea era dacă, în fapt, Comisia ar fi acceptat această cerere dacă ar fi primit-o. Comisia constată că, dacă ar fi aplicat dispozițiile stipulate de punctul 52 din Orientările din 1999 privind salvarea și restructurarea, nu ar fi aprobat prima prelungire, deoarece planul de restructurare

aprobat în 1997 era în mod clar insuficient pentru a restabili viabilitatea în vederea situației din noiembrie 2000 și deoarece,la momentul respectiv, nu era disponibil niciun alt plan de restructurare care să permită o restabilire a viabilității. Totuși, Comisia se îndoiește că ar fi pus în aplicare dispozițiile prevăzute de punctul 52 din Orientările din 1999 privind salvarea și restructurarea, deoarece ajutorul nu fusese aprobat pe baza acestor orientări, conținutul planului nu suferise nicio „modificare", ci doar o întârziere a datei de finalizare a investițiilor și deoarece decizia N 401/97 și Directiva 90/684/CEE nu prevedeau dispoziții clare referitoare la modificarea datei pentru finalizarea investițiilor. În plus, pentru că un cutremur puternic este un eveniment dincolo de responsabilitatea șantierului și a autorităților elene, fiind excepțional și nelegat de economie și afacere, Comisia ar fi considerat că se justifică o amânare de câteva luni. În plus, punerea în aplicare a unui plan de investiții este o chestiune dificilă, care poate necesita câteva luni în plus. Prin urmare, chiar dacă un an este o întârziere mare, se poate considera că, în mod rezonabil, Comisia ar fi acceptat prelungirea.

(96) Referitor la cea de a doua prelungire acordată de autoritățile elene, Grecia și HSY au justificat-o prin privatizarea șantierului, perioadă în care planul de investiții a fost înghețat ([70]). Cu alte cuvinte, întârzierea în punerea în aplicare a programului de investiții a fost rezultatul unei decizii conștiente de a suspenda procesul de punere în aplicare. Cu siguranță, Comisia nu poate autoriza o prelungire a perioadei necesare pentru punerea în aplicare a programului de investiții atunci când s-a decis în mod intenționat oprirea implementării timp de câteva trimestre dintr-un an. Așa cum s-a concluzionat anterior, respectarea graficului de punere în aplicare a planului de restructurare era deosebit de importantă. Comisia a autorizat ajutorul pentru a susține un plan de restructurare precis, pus în aplicare într-un anumit moment. Ca un argument auxiliar, Comisia constată că, în cazul în care prelungirile de după 31 decembrie 2001 ar fi acceptate, perioada de restructurare ar fi atât de lungă, încât investițiile făcute după acea dată nu ar putea fi considerate ca fiind „legate" – în sensul Directivei 90/684/CEE – de restructurarea care a început încă din 1996. Planul de restructurare aprobat în 1997 era insuficient pentru a putea aborda dificila situație financiară a șantierului în anii de după 2001. Mai mult, în 2001-2002, au fost puse în aplicare noi măsuri de restructurare semnificative, care nu făceau parte din planul de restructurare descris în decizia N 401/97 (de exemplu, o reducere suplimentară a forței de muncă). Din perspectiva considerentelor menționate anterior, Comisia consideră că nu ar fi aprobat o prelungire a perioadei de investiții după data de 31 decembrie 2001.

(97) În concluzie, Comisia consideră că niciun ajutor care susține cheltuielile de investiții suportate după 31 decembrie 2001 nu face obiectul deciziei N 401/97.

(98) Grecia susține că, deși Comisia consideră că ajutorul în favoarea unora dintre cheltuielile de investiții nu face obiectul deciziei N 401/97, acest ajutor trebuie, totuși, să fie considerat compatibil cu ajutorul de restructurare, pe baza Orientărilor din 1999 privind salvarea și restructurarea. Comisia trebuie astfel să analizeze dacă ajutorul în favoarea cheltuielilor de investiții suportate de HSY după 31 decembrie 2001 ar putea fi considerat compatibil. Comisia constată că nu există nicio îndoială că HSY era o societate aflată în dificultate, după 31 decembrie 2001. De exemplu, pierderile acumulate în anii anteriori erau atât de mari încât capitalul net era negativ. Prin urmare, orice ajutor acordat societății și mai ales ajutorul pentru susținerea modernizării echipamentelor învechite trebuie să fie considerat ajutor de restructurare. Comisia consideră, totuși, că întreprinderea nu a respectat condițiile impuse pentru a primi ajutorul, în conformitate cu Orientările din 1999 privind salvarea și restructurarea. De exemplu, condiția „prima și ultima dată", stipulată de punctul 48 din aceste orientări, a fost încălcată, deoarece Grecia acordase deja ajutorul de restructurare societății HSY prin decizia ministerială din decembrie 1997. Într-adevăr, ajutorul pentru investiții, aprobat prin decizia N 401/97, era ajutor de restructurare, în conformitate cu Directiva 90/684/CEE și în conformitate chiar cu decizia N 401/97. Punctul 48 din Orientările din 1999 privind salvarea și restructurarea permite o excepție de la condiția „prima și ultima dată" în „împrejurări excepționale și imprevizibile". Comisia nu reușește să identifice ce împrejurări excepționale și imprevizibile ar putea justifica acordarea ajutorului de restructurare în favoarea cheltuielilor de investiții efectuate după 31 decembrie 2001. În special, cutremurul din septembrie 1999 poate să justifice, așa cum s-a concluzionat anterior, o întârziere limitată a punerii în aplicare a planului de investiții. Dar acesta nu constituie un motiv de întârziere pentru punerea în aplicare a planului de investiții după 31 decembrie 2001. În ceea ce privește înghețarea planului pe durata procesului de privatizare, acesta nu satisface definiția de „împrejurări excepționale

și imprevizibile". Grecia pretinde că această condiție „prima și ultima dată" nu ar fi încălcată, deoarece ajutorul ar fi acordat ca parte din adaptarea unui plan de restructurare existent. Așa cum s-a explicat pe larg, Comisia consideră că investițiile puse în aplicare după 31 decembrie 2001 nu fac parte din programul de investiții descris în decizia N 401/97. În plus, punctul 52 din Orientările din 1999 privind salvarea și restructurarea arată faptul că „planul revizuit trebuie încă să indice o restabilire a viabilității într-un interval de timp rezonabil". În conformitate cu planul inițial, restabilirea viabilității șantierului ar fi trebuit să fie realizată până în 2000. Prin urmare, Comisia consideră că restabilirea viabilității, planificată pentru iunie 2004, ar fi o întârziere prea mare, comparativ cu planul inițial, și nu mai putea avea loc într-un interval de timp rezonabil. În cele din urmă, Comisia constată că acceptarea unei asemenea prelungiri îndelungate a perioadei de restructurare ar fi similară cu o sustragere de la condiția „prima și ultima dată".

(99) În concluzie, Comisia consideră că ajutorul în favoarea cheltuielilor de investiții efectuate până la 31 decembrie 2001 și aferent programului de investiții descris în decizia N 401/97 poate fi considerat a fi acoperit prin decizia N 401/97. Niciun alt ajutor nu intră în domeniul de aplicare a deciziei N 401/97. În plus, orice alt ajutor în favoarea altor cheltuieli de investiții care au fost efectuate de HSY este incompatibil cu piața comună. Deoarece Grecia a precizat că ajutorul pentru investiții nu a fost încă plătit societății HSY, niciun ajutor nu trebuie recuperat de la HSY.

4.2. **Împrumutul de 4,67 miliarde GRD (13,72 milioane EUR) acordat în 1999 și acoperit printr-o garanție de stat (măsura P2)**

4.2.1. *Descrierea măsurii*

(100) Grecia arată faptul că acest împrumut pe opt ani, în valoare de 4,67 miliarde GRD (13,72 milioane EUR), a fost acordat de ETVA pentru a finanța programul de investiții ([71]). Prin decizia din 8 decembrie 1999, guvernul a acordat o garanție și a perceput o taxă anuală de garanție, de 100 puncte de bază. Contractul de împrumut a fost încheiat la 29 decembrie 1999, iar contravaloarea lui, plătită societății HSY în tranșe succesive începând cu această dată și până la 26 octombrie 2000, până la o valoare totală de 12,76 milioane EUR ([72]). Rata dobânzii a fost ATHIBOR (EURIBOR de la 1 ianuarie 2001) plus 25 de puncte de bază. La 31 mai 2002, garanția de stat și împrumutul au fost prelungite până în 30 iunie 2009, iar rata dobânzii, înmulțită cu 100 de puncte de bază. Rambursarea capitalului a început cu o primă plată efectuată în decembrie 2003.

4.2.2. *Motivele pentru deschiderea procedurii*

(101) Decizia de deschidere a procedurii arată faptul că garanția de stat ar putea reprezenta ajutor de stat, compatibilitatea acesteia fiind pusă sub semnul întrebării. În plus, dincolo de calificarea garanției în ajutor compatibil sau nu, decizia N 401/97 arată faptul că, pentru a finanța programul de investiții, trebuiau obținute împrumuturi bancare în condiții de piață normale și fără garanții de stat. Așadar, se pare că garanțiile de stat erau, ca atare, interzise prin decizia N 401/97.

4.2.3. *Observațiile primite de la părțile interesate*

(102) Societatea Elefsis a făcut următoarele observații referitoare la măsurile P2, P3 și P4. Aceasta amintește că decizia N 401/97 impunea ca împrumuturile bancare pentru finanțarea HSY să fie obținute în condiții normale valabile pe piață, fără garanții de stat. Se poate arăta că toate cele trei împrumuturi nu au fost acordate în condiții normale. În primul rând, aceste împrumuturi au fost acordate începând cu sfârșitul anului 1999, atunci când situația financiară a HSY era catastrofală și apăruse riscul de suspendare a licenței de funcționare a societății. În al doilea rând, împrumuturile au fost acordate într-un moment în care era clar că HSY nu-și pusese în aplicare planul de restructurare/investiții și nu respectase termenii stipulați de decizia N 401/97. În al treilea rând, având în vedere situația financiară dezastruoasă și lipsa unei garanții normale, HSY nu ar fi putut obține aceste împrumuturi din sectorul privat.

4.2.4. *Observațiile din partea Greciei*

(103) Autoritățile elene (precum și HSY) susțin că garanția de stat nu reprezintă ajutor de stat și a fost oferită în condiții de piață normale. Acestea își bazează analiza pe următoarele elemente:

— șantierul ar fi putut încheia un contract de împrumut similar, cu orice altă bancă, oferind alte tipuri de garanții în afara unei garanții de stat. În special, societatea ar fi putut oferi, ca garanții, unele drepturi aferente contractelor importante sau ipoteci asupra activelor sale;

— taxa anuală de garantare, în valoare de 1 %, reprezintă rata pieței. În plus, nu este selectivă, deoarece statul elen a acordat câteva garanții în acea perioadă și, în unele cazuri, taxa percepută de stat era mult mai mică;

— deși Comisia consideră că taxa de garantare era sub nivelul ratei pieței, statul a acționat, totuși, ca un investitor în economia de piață, deoarece era acționar al HSY (prin intermediul ETVA) și ar fi beneficiat de pe urma restabilirii viabilității generată de punerea în aplicare a planului de investiții;

— faptul că împrumutul era menit să finanțeze un plan de investiții care fusese aprobat de Comisie ar fi trebuit să reprezinte un motiv suficient de puternic pentru banca creditoare și garant, astfel încât aceștia să se aștepte ca HSY să poată rambursa împrumutul;

— împrumutul este rambursat regulat, iar taxa de garantare plătită.

4.2.5. *Evaluare*

4.2.5.1. Articolul 296 din tratat

(104) Înainte de a se începe o evaluare a compatibilității, în conformitate cu articolul 87 din tratat, trebuie să se analizeze aplicabilitatea articolului 296 din tratat. Comisia constată că, în baza deciziei de subvenționare, întreprinderea HSY a fost obligată să folosească împrumutul garantat, precum și celelalte două împrumuturi acoperite de decizia de deschidere a procedurii (cu alte cuvinte, măsurile P3 și P4) pentru finanțarea programului de investiții ([73]). Așa cum se arată în evaluarea măsurii P1, programul de investiții nu face obiectul articolului 296 din tratat. Prin urmare, Comisia consideră că aceste trei împrumuturi acordate pentru finanțarea programului de investiții se supun normelor privind ajutorul de stat și nu sunt acoperite de articolul 296 din tratat.

4.2.5.2. Existența ajutorului

(105) În primul rând, trebuie să se verifice dacă garanția de stat îndeplinește condițiile necesare pentru a fi considerată ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat.

(106) Pentru a evalua existența ajutorului în diferitele garanții analizate prin această decizie, Comisia va folosi Comunicarea Comisiei privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE asupra ajutorului de stat, sub formă de garanții ([74]) (denumită, în continuare, „Comunicarea privind garanțiile"), care a fost publicată în martie 2000. Totuși, așa cum se arată în secțiunea 1.4, aceasta nu a reprezentat o modificare a politicii, ci mai degrabă explică, mai amănunțit, metoda pe care o folosea, până atunci, Comisia pentru a evalua garanțiile. Prin urmare, principiile stipulate de Comunicarea privind garanțiile pot fi, de asemenea, folosite pentru a evalua garanțiile acordate înainte de martie 2000. În conformitate cu această concluzie, în decizia de deschidere a procedurii, Comisia a folosit Comunicarea privind garanțiile pentru a evalua măsura P2. Grecia nu a obiectat în ceea ce privește această aplicare. Dimpotrivă, și Grecia a aplicat-o pentru a evalua măsura P2 ([75]).

(107) În primul rând, pentru a intra sub incidența articolului 87 alineatul (1), o măsură trebuie să implice resursele statului. Acest lucru este valabil pentru măsura P2 deoarece, prin acordarea acestei garanții, statul și-a riscat fondurile publice.

(108) În al doilea rând, trebuie să se stabilească dacă măsura este sau nu selectivă. Grecia pretinde că statul a acordat câteva garanții altor societăți și că a perceput o primă de 1 %. Grecia a furnizat o listă cu aceste societăți. Comisia consideră că acest lucru nu demonstrează că măsura a fost una generală. Pentru a fi considerată generală, o măsură trebuie să fie deschisă tuturor agenților economici care își desfășoară activitatea într-un stat membru. Aceasta trebuie să fie cu adevărat deschisă, în aceeași măsură, pentru toate societățile, iar domeniul său nu poate fi, de fapt, redus prin puterea discreționară a statului, de exemplu, în ceea ce privește acordarea lor sau prin alți factori care le restricționează efectul practic. Prezenta măsură nu poate fi considerată, prin urmare, una generală. În special, doar pentru că anumite societăți au primit o garanție de stat nu înseamnă că toate societățile ar putea primi una. Grecia nu a arătat faptul că acordarea unei garanții de stat este valabilă pentru toți agenții economici, în mod egal. În plus, toate societățile care apar pe lista furnizată de Grecia sunt societăți de stat sau societăți care derulează anumite activități militare. Prin urmare, se pare că societățile private nu ar fi putut primi o asemenea garanție pentru finanțarea activităților lor obișnuite. De fapt, Grecia nu indică temeiul juridic în baza căruia ministrul de finanțe a decis, la 8 decembrie 1999, să acorde garanția. Este posibil să fie vorba despre Legea nr. 2322/1995, care este o măsură selectivă, așa cum se va explica în evaluarea măsurii E12b.

(109) În al treilea rând, trebuie să fie demonstrată existența unui avantaj. În conformitate cu punctul 2.2.2 din Comunicarea privind garanțiile, deoarece garanția a fost acordată înainte de alocarea împrumutului și nu „retroactiv", nu există nicio prezumție privind ajutorul pentru creditor. Așadar, trebuie analizat ajutorul acordat debitorului, conform definiției de la punctul 2.1.1 din Comunicarea privind garanțiile. Grecia pretinde că nu există niciun avantaj, deoarece HSY ar fi putut obține un împrumut similar oferind unei bănci alte garanții, în locul unei garanții de stat. Comisia consideră că nu trebuie să verifice dacă, oferind alte garanții, HSY ar fi putut obține sau nu acest împrumut. Într-adevăr, Comisia trebuie să evalueze dacă, într-adevăr, tranzacția pusă în aplicare de stat, și anume acordarea unei garanții asupra unui împrumut fără a beneficia de vreo garanție, ar fi fost acceptată de un investitor în economia de piață. O garanție asupra unui împrumut garantat printr-un drept de sechestru asupra anumitor active sau cesiunea de creanțe reprezintă o tranzacție diferită. Așa cum se arată în secțiunea 2.1.1 din Comunicarea privind garanțiile, unul dintre posibilele avantaje ale garanției

de stat îl reprezintă posibilitatea ca debitorul „să ofere o garanție mai mică". În plus, chiar dacă trebuia evaluată posibilitatea de a obține finanțarea prin oferirea unor garanții mai mari, Comisia concluzionase deja, în secțiunea 3.1 din prezenta decizie, că – după data de 30 iunie 1999 – HSY nu ar fi primit împrumuturi sau garanții de la bănci private, chiar dacă ar fi oferit băncii o garanție. Comisia concluzionează că, deoarece garanția de stat a fost acordată în decembrie 1999, aceasta a oferit societății HSY un avantaj prin asigurarea finanțării pe care HSY nu ar fi putut să o primească de pe piață.

(110) De asemenea, Grecia pretinde că taxa de garantare de 1 % era prețul pieței și că nu există astfel niciun avantaj. Comisia constată că Grecia nu a furnizat niciun fel de date de piață, care să indice faptul că băncile erau dispuse să acorde o garanție la acel preț. Grecia a furnizat doar o listă cu garanțiile oferite de stat în aceeași perioadă și la același preț. Comisia nu înțelege cum această listă de garanții de stat ar putea dovedi că taxa de garantare cerută de la HSY este în conformitate cu valoarea de pe piață și nu reprezintă un ajutor. În special, această listă nu poate fi considerată „o schemă de garanții de stat [care] nu reprezintă ajutor de stat în conformitate cu articolul 87 alineatul (1)" deoarece, așa cum arată garanția în favoarea HSY, nu îndeplinește multe dintre condițiile stipulate de secțiunea 4.3 din Comunicarea privind garanțiile. Mai mult, chiar dacă o taxă de garantare de 1 % este posibil să fi fost conformă cu piața pentru alte societăți (sănătoase), acest lucru nu înseamnă automat că la fel se întâmpla și pentru o societate cu probleme, așa cum era cazul societății HSY.

(111) În ceea ce privește afirmația că o taxă de garantare sub prețul pieței ar putea fi acceptată de un investitor privat în condiții similare deoarece Grecia era acționar al HSY, Comisia a respins deja această afirmație în secțiunea 3.1 din această decizie.

(112) Secțiunea 3.1 arată, de asemenea, că, începând cu data de 30 iunie 1999, erau disponibile suficiente informații pentru a concluziona că HSY nu reușise să încheie suficiente contracte de construcție a navelor pentru a redeveni rentabilă și pentru a putea face față pierderilor înregistrate în 1999 și 2000. Prin urmare, deși împrumutul care finanța un plan de investiții aprobat în 1997 de Comisie ar fi liniștit un posibil creditor în 1997 și 1998, el nu ar fi avut același efect pentru o bancă în decembrie 1999, deoarece era clar că planul de afaceri eșuase. Ideea respectivă, subliniată de Grecia, trebuie, deci, abandonată.

(113) În cele din urmă, în ceea ce privește faptul adus în discuție de Grecia, conform căruia împrumutul este rambursat în conformitate cu condițiile contractului, Comisia nu înțelege cum ar putea aceasta demonstra că o bancă privată ar fi acordat împrumutul în discuție. Într-adevăr, contează situația societății și informațiile disponibile la momentul când a fost acordată garanția ([76]). Ca element auxiliar, Comisia constată că, în conformitate cu informațiile disponibile la momentul acordării garanției și pe baza cărora se putea estima că șantierul urma să înregistreze pierderi masive în următorii ani, șantierul a înregistrat cu adevărat pierderi foarte mari în următorii ani, iar capitalul său net înregistrează importante valori negative. În plus, HSY a supraviețuit doar (și așadar poate să ramburseze împrumutul) datorită sprijinului permanent oferit prin ajutorul de stat.

(114) Din cele menționate anterior, Comisia consideră că măsura oferă societății HSY un avantaj.

(115) Acest avantaj selectiv denaturează concurența deoarece oferă finanțare într-un moment în care HSY nu ar fi primit finanțare de pe piață și când era în dificultate. Măsura contribuie așadar la supraviețuirea HSY și la finanțarea activităților sale. Deoarece unele dintre societățile rivale ale HSY se află în alte state membre ([77]), această denaturare a concurenței afectează comerțul dintre statele membre ([78]).

(116) Deoarece îndeplinește toate condițiile stipulate de articolul 87 alineatul (1) din tratat, garanția constituie ajutor de stat. Deoarece, în ciuda cerinței stipulate de articolul 88 alineatul (3) din Tratatul CE, acesta a fost acordat fără notificare prealabilă, constituie ajutor ilegal.

(117) Deoarece Comisia tocmai a demonstrat că un avantaj selectiv acordat societății HSY denaturează concurența și comerțul, Comisia nu va repeta analiza existenței unei denaturări a concurenței și comerțului, ca parte din evaluarea celorlalte măsuri.

4.2.5.3. Compatibilitatea ajutorului

(118) În ceea ce privește compatibilitatea, în conformitate cu articolul 87 alineatele (2) și (3) din tratat, Comisia constată că nu se aplică niciuna dintre dispozițiile stipulate de articolul 87 alineatul (2) și articolul 87 alineatul (3) literele (b) și (d). În ceea ce privește compatibilitatea stipulată de articolul 87 alineatul (3) literele (a), (c) și (e), ajutorul pentru construirea de nave era reglementat, începând cu data de 1 ianuarie 1999, prin Regulamentul (CE) nr. 1540/98 al Consiliului din 29 iunie 1998, prin care se prezentau noi norme privind ajutorul pentru construirea de nave ([79]) (denumit, în continuare, „Regulamentul (CE) nr. 1540/98"). Deoarece împrumutul garantat viza finanțarea unui plan de investiții care făcea parte dintr-un plan de restructurare și deoarece, în plus, HSY avea probleme, garanția de stat ar trebui evaluată în baza articolului 5 din Regulamentul

(CE) nr. 1540/98. Este clar că măsura nu îndeplinește condițiile stipulate de acest articol. În special, articolul 5 arată faptul că ajutorul de restructurare „poate fi considerat, în mod excepțional, compatibil cu piața comună, cu condiția să respecte Orientările comunitare privind ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor în dificultate". Orientările aplicabile la momentul subvenției erau Orientările din 1999 privind salvarea și restructurarea, care fuseseră publicate în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* din 9 octombrie 1999 ([80]) și care intraseră în vigoare în aceeași zi. Câteva dintre condițiile pentru autorizarea ajutorului, stipulate de secțiunea 3.2.2 din aceste orientări, nu sunt îndeplinite. De exemplu, în ceea ce privește condiția (b) „Restabilirea viabilității", Comisia constată că prin garanția de stat s-a finanțat un plan de investiții care făcea parte dintr-un plan de restructurare care, în decembrie 1999, a devenit pe deplin insuficient pentru restabilirea viabilității HSY pe termen lung. Referitor la condiția (d) „Ajutorul limitat la valoarea minimă", Comisia stabilise deja, prin decizia N 401/97, că ajutorul de stat s-ar putea ridica, la nivelul maxim, la 50 % din costurile de investiție, iar diferența de 50 % ar fi putut fi finanțată din fondurile obținute de la acționari și din împrumuturi bancare obținute în condițiile pieței. Prin urmare, nu ar putea fi acordat niciun ajutor suplimentar în favoarea planului de investiții, altfel intensitatea maximă a ajutorului, în valoare de 50 %, ar fi încălcată. Garanția de stat a încălcat și condiția „prima și ultima dată", stipulată de secțiunea 3.2.3 din Orientările din 1999 privind salvarea și restructurarea, deoarece – prin decizia N 401/97 – Comisia autorizase ajutorul pentru investiții, care, prin Directiva 90/684/CEE, era un fel de ajutor de restructurare. Acest ajutor a fost acordat societății HSY prin decizia ministerială din decembrie 1997 (dar, așa cum se poate vedea în considerentul 84 din această decizie, Grecia arată că acesta nu a fost încă plătit societății HSY).

(119) În baza celor menționate anterior, Comisia consideră că garanția de stat este un ajutor ilegal și incompatibil, care trebuie recuperat. Dacă este încă în vigoare la data prezentei decizii, garanția de stat trebuie oprită imediat. Dar acest lucru nu este suficient pentru a reveni la situația care ar fi existat fără ajutor, deoarece HSY a beneficiat, timp de câțiva ani, de un împrumut pe care nu l-ar fi primit fără intervenția statului. Pentru a recupera acest avantaj, în conformitate cu concluzia la care s-a ajuns în secțiunea 3.1 din prezenta decizie, Comisia consideră că diferența dintre costul total al împrumutului garantat (rata dobânzii și prima de garanție) și rata de referință pentru Grecia, majorată cu 600 de puncte de bază, trebuie să fie recuperată pentru acei ani în care garanția a continuat să se aplice.

(120) Comisia consideră că acest lucru va duce la revenirea la situația care ar fi existat fără o garanție de stat. Prin urmare, se elimină încălcarea interzicerii garanțiilor de stat și a finanțării sub rata pieței, stipulată de decizia N 401/97.

4.3. **Împrumutul de 1,56 miliarde GRD (4,58 milioane EUR), acordat în 1999 (măsura P3)**

4.3.1. *Descrierea măsurii*

(121) În 1999, HSY a primit un împrumut în valoare de 1,56 miliarde GRD (4,58 milioane EUR) de la ETVA, care a primit ca garanții un drept de plată a primei tranșe din ajutorul pentru investiții, autorizat prin decizia N 401/97. Contractul de împrumut a fost încheiat la 28 iulie 1999, iar suma a fost achitată societății HSY a doua zi. Durata inițială era până la 31 martie 2001. După prelungiri succesive, acesta a fost rambursat la 2 august 2004. Rata dobânzii era ATHIBOR (EURIBOR de la 1 ianuarie 2001) plus 100 de puncte de bază ([81]).

4.3.2. *Motivele pentru deschiderea procedurii*

(122) În decizia de deschidere a procedurii, Comisia arată faptul că împrumutul ar putea constitui ajutor, compatibilitatea acestuia fiind îndoielnică. În plus, dacă s-ar dovedi că acest împrumut a beneficiat de o garanție de stat, ar fi o încălcare a deciziei N 401/97, care stipulează că, pentru a finanța programul de investiții, împrumuturile bancare se obțin în condiții de piață normale, fără garanții de stat.

4.3.3. *Observațiile primite de la părțile interesate*

(123) Pe lângă observațiile indicate anterior cu referire la măsura P2, Elefsis susține că, deoarece măsurile P3 și P4 au fost acordate într-un moment în care era clar că HSY eșuase în punerea în aplicare a planului său de restructurare/investiții și nu respectase termenii deciziei N 401/97, exista un risc material ca garanția oferită pentru aceste împrumuturi, cu alte cuvinte, plata ajutorului aprobat pentru investiții, să fie ilegală și, astfel, considerată nulă și neavenită.

4.3.4. *Observațiile din partea Greciei*

(124) Autoritățile elene (și HSY) pretind că acest împrumut a fost acordat în condițiile pieței. În special, rata dobânzii este similară cu cea a unor împrumuturi acordate de ETVA altor societăți în această perioadă. HSY ar fi putut împrumuta de la orice altă bancă, dar e logic că a preferat ETVA, care era acționarul ei. În plus, garanția, sub forma cesiunii creanțelor asupra primei tranșe din ajutorul pentru investiții, reprezenta o garanție acceptabilă pentru orice bancă. În cele din urmă, Grecia constată că împrumutul a fost integral rambursat băncii.

4.3.5. *Evaluare*

4.3.5.1. Articolul 296 din tratat

(125) Comisia concluzionase deja, în evaluarea măsurii P2, că măsura P3 nu face obiectul articolului 296 din tratat. Prin urmare, aceasta trebuie evaluată prin prisma normelor privind ajutorul de stat.

4.3.5.2. Existența ajutorului

(126) În primul rând, Comisia constată că împrumutul a fost acordat de ETVA și nu era acoperit de o garanție de stat.

(127) În ceea ce privește selectivitatea măsurii, Grecia constată că alte societăți au primit de la ETVA împrumuturi la rate similare ale dobânzii. Totuși, așa cum am explicat deja în evaluarea măsurii P2, o măsură este generală doar dacă îndeplinește condiții stricte care, cu siguranță, în acest caz nu sunt îndeplinite. De exemplu, măsura nu este deschisă pentru toate societățile în mod egal, deoarece ratele dobânzii variază de la un debitor la altul și depind de decizia ETVA de a acorda sau nu împrumutul și în ce condiții. Măsura este, prin urmare, selectivă.

(128) În ceea ce privește existența unui avantaj, Comisia constată că acest împrumut a fost acordat după data de 30 iunie 1999, într-un moment în care societatea nu mai avea acces la piața de credite, așa cum explică secțiunea 3.1 din prezenta decizie. Faptul că ETVA a perceput o rată a dobânzii similară pentru unele împrumuturi acordate altor societăți în acea perioadă nu dovedește că această rată a dobânzii ar fi fost acceptată de o bancă privată în condiții similare. În primul rând, rata dobânzii solicitată de o bancă privată pentru un anumit împrumut depinde de bonitatea debitorului. Grecia nu a demonstrat că ceilalți debitori din listă aveau un risc de neplată similar cu riscul de neplată al HSY. Comisia amintește că situația HSY era foarte precară la momentul respectiv. Prin urmare, este posibil ca un investitor în economia de piață să fi solicitat o rată a dobânzii mai mare pentru împrumuturile societății HSY decât pentru împrumuturile oferite unor societăți prospere. În al doilea rând, chiar dacă ceilalți debitori aveau un risc de neplată la fel de mare ca cel al HSY, lista furnizată de Grecia nu ar fi, totuși, suficientă pentru a concluziona că această rată a dobânzii reprezenta prețul pieței. Într-adevăr, lista furnizată de Grecia conține doar împrumuturile acordate de ETVA, care era o bancă deținută de stat (și, în plus, o bancă de dezvoltare) și astfel este posibil ca celelalte împrumuturi să conțină, la rândul lor, un ajutor. Prin urmare, nu dovedește că acestea ar fi fost acceptabile pentru o bancă privată.

(129) Autoritățile elene afirmă, de asemenea, că garanția, sub forma cesiunii de creanțe asupra primei tranșe din ajutorul pentru investiții, constituia o garanție care putea face ca împrumutul să fie acceptat de orice bancă privată. Comisia notează că, în conformitate cu decizia guvernului prin care a fost aprobat ajutorul pentru investiții, plata primei tranșe din ajutor ar fi avut loc odată ce organismul de control competent ar fi observat că, în fapt, cheltuielile de investiție totalizau suma de 2,73 miliarde GRD. În plus, plata trebuia să fie efectuată înainte de 31 decembrie 1999. Așa cum au demonstrat verificările efectuate de autoritățile elene în decembrie 1999 (a se vedea observațiile Greciei privind măsura P1), suma de 2,73 miliarde GRD de-abia fusese atinsă până la 30 iunie 1999. Prin urmare, deoarece împrumutul a fost acordat în iulie 1999 și fiindcă, la momentul respectiv, se putea probabil estima că pragul de 2,73 miliarde GRD fusese atins sau urma să fie atins curând, probabilitatea primirii primei tranșe din ajutor putea fi considerată, la prima vedere, destul de ridicată. Totuși, puteau încă să apară diverse probleme care să împiedice plata ajutorului. În primul rând, în cazul în care HSY dădea faliment, nu era sigur că autoritățile elene ar fi acceptat să plătească ajutorul pentru investiții unei societăți care își încetase activitatea ([82]). În acel moment, banca ar fi trebuit să demareze un proces juridic îndelungat și costisitor pentru a-și recupera banii. În al doilea rând, nu este sigur că organismele de control competente ar fi acceptat să valideze cheltuielile de investiție suportate, astfel încât pragul să nu fie atins la momentul potrivit. În al treilea rând, puteau apărea alte probleme administrative. Exact acest lucru s-a întâmplat ([83]), astfel că autoritățile elene nu au plătit prima tranșă timp de câțiva ani. Astfel cum se arată în capitolul 1 „Procedură” din această decizie, atunci când Comisia a aflat despre întârzierea în punerea în aplicare a planului de investiții, a cerut suspendarea plății ajutorului care nu fusese încă plătit societății HSY. Comisia concluzionează că plata de către stat a primei tranșe din ajutorul pentru investiții era posibilă, dar nu sigură. Ținând seama de situația dificilă a HSY, o bancă privată ar fi cerut garanții care să fie executate imediat și cu siguranță și nu s-ar fi mulțumit cu o garanție a cărei valoare putea fi, în anumite situații, zero. Comisia concluzionează, așadar, că o bancă privată nu ar fi acceptat să acorde acest împrumut. Conform celor de mai sus, acest lucru este confirmat de încercările eșuate ale HSY de a obține fonduri de la investitori în economia de piață.

(130) De asemenea, Grecia pretinde că, deoarece ETVA era acționarul HSY, oferirea acestui împrumut societății HSY corespundea intereselor sale. În secțiunea 3.1.3 din această decizie, Comisia a respins deja această afirmație.

(131) În cele din urmă, referitor la faptul că împrumutul a fost rambursat, Comisia a explicat deja, în evaluarea măsurii P2, de ce un asemenea fapt nu arată că o bancă privată ar fi acceptat, în acel moment, să ofere această finanțare societății HSY.

(132) Din argumentele menționate anterior, Comisia concluzionează că împrumutul conferă societății HSY un avantaj, deoarece nu ar fi putut obține acest împrumut de pe piață.

(133) Comisia concluzionează că măsura P3 constituie ajutor în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat. Deoarece, în ciuda cerinței stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat, a fost acordat fără notificare prealabilă, acesta constituie ajutor ilegal.

4.3.5.3. Compatibilitatea ajutorului

(134) Ca și în cazul măsurii P2, compatibilitatea acestei măsuri trebuie să fie evaluată conform Regulamentului (CE) nr. 1540/98. Deoarece, la fel ca și în cazul măsurii P2, acest împrumut avea ca scop finanțarea unui plan de investiții care făcea parte dintr-un plan de restructurare și deoarece a fost acordat unei societăți cu probleme, se poate considera că ajutorul de restructurare intră sub incidența articolului 5 din Regulamentul (CE) nr. 1540/98. Este clar că măsura nu îndeplinește condițiile stipulate de acest articol. În special, articolul 5 arată faptul că ajutorul de restructurare „poate fi considerat, în mod excepțional, compatibil cu condițiile pieței comune, cu condiția să respecte Orientările comunitare privind ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate". Orientările aplicabile la momentul subvenționării sunt cele publicate în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* din 23 decembrie 1994 ([84]) și care au intrat în vigoare în aceeași zi (denumite, în continuare, „Orientările din 1994, privind salvarea și restructurarea"). Câteva condiții pentru autorizarea ajutorului, stipulate de secțiunea 3.2.2 din aceste orientări, nu sunt respectate. De exemplu, referitor la condiția (i), „Restabilirea viabilității", Comisia constată că garanția de stat finanța un plan de investiții care făcea parte dintr-un plan de restructurare care, în iulie 1999, devenise insuficient pentru restabilirea viabilității pe termen lung a HSY. Referitor la condiția (iii), „Ajutor direct proporțional cu costurile și beneficiile de restructurare", Comisia stabilise deja, în decizia N 401/97, că ajutorul de stat putea reprezenta cel mult 50 % din costurile de investiție, iar diferența de 50 % urma să fie finanțată din fondurile strânse de la acționari și din împrumuturi bancare obținute în condițiile pieței. Prin urmare, nu putea fi acordat niciun ajutor suplimentar în favoarea planului de investiții, altfel procentul menționat anterior, de 50 %, nu ar fi fost respectat, iar Comisia nu putea considera că ajutorul este direct proporțional cu „costurile și beneficiile de restructurare".

(135) În baza celor menționate anterior, Comisia consideră că împrumutul constituie ajutor ilegal și incompatibil care trebuie să fie recuperat. Deoarece, după data de 30 iunie 1999, HSY nu ar fi putut obținute niciun împrumut de pe piață, întregul împrumut trebuie să fie rambursat. Acest lucru este, totuși, insuficient pentru a reveni la situația care ar fi existat fără ajutor, deoarece, timp de câțiva ani, HSY a beneficiat de un împrumut pe care nu l-ar fi obținut fără intervenția statului. Pentru a recupera acest avantaj, Comisia consideră, în conformitate cu concluzia la care se ajunge prin secțiunea 3.1 din prezenta decizie, că diferența ([85]) dintre rata dobânzii împrumutului și rata de referință a Greciei, majorată cu 600 de puncte de bază, trebuie să fie recuperată pentru fiecare an, începând de la plata împrumutului către societatea HSY până la rambursarea lui.

(136) Comisia constată că, în martie 2002, statul a vândut majoritatea acțiunilor ETVA băncii Piraeus. ETVA nu mai era astfel deținută de stat, în ultimii doi ani ai împrumutului, care a fost rambursat în 2004. Apoi se punea problema (pentru acest împrumut și pentru celelalte împrumuturi și garanții acordate de ETVA înainte de martie 2002 și cu o durată care depășea luna martie a anului 2002) dacă partea din ajutor, care se referea la perioada de după martie 2002, ar trebui să fie rambursată sau nu băncii ETVA, în loc să fie rambursată statului. Pentru a răspunde la această întrebare, Comisia reamintește că, atunci când statul acordă un împrumut cu o rată a dobânzii sub rata pieței, ajutorul este acordat la momentul încheierii contractului de împrumut, chiar dacă avantajul se materializează doar la fiecare dată a achitării dobânzii, atunci când debitorul plătește o rată a dobânzii mai mică ([86]). În aceeași manieră, valoarea de piață a unui împrumut care are o rată a dobânzii care nu reflectă corect dificultățile debitorului, scade imediat ([87]) după semnarea contractului de împrumut (cu alte cuvinte, nu la datele viitoare la care debitorii plătesc o rată a dobânzii sub rata dobânzii, valabilă pe piață). În schimb, valoarea unei bănci depinde de valoarea activelor sale și, cu siguranță, de portofoliul său de împrumuturi existente. Așadar, acordarea împrumuturilor în condiții care nu sunt conforme cu valoarea de piață, a scăzut valoarea ETVA și, prin urmare, a redus prețul pe care statul l-a primit ulterior, atunci când a vândut acțiunile ETVA. Prin urmare, acordarea de împrumuturi în condiții care nu sunt conforme cu valoarea de piață, a scăzut valoarea ETVA și, în consecință, a redus prețul pe care statul l-a primit ulterior, atunci când a vândut acțiunile ETVA ([88]). Acest lucru ilustrează faptul că statul este cel care a suportat costul aferent acestor măsuri de ajutor, chiar și după martie 2002.

4.4. **Împrumutul de 13,75 milioane EUR, acordat în 2002 (măsura P4)**

4.4.1. *Descrierea măsurii*

(137) Contractul de împrumut dintre ETVA și HSY a fost semnat la 31 mai 2002. Valoarea împrumutului era de 13,75 milioane EUR, contractul avea o durată de doi ani, iar dobânda era EURIBOR plus 125 de puncte de bază. Împrumutul urma să fie folosit ca avans pentru a doua și a treia tranșă din ajutorul pentru investiții. Împrumutul era garantat prin transferul plății celei de-a doua și a treia tranșe din ajutorul pentru investiții ([89]).

4.4.2. *Motivele inițierii procedurii*

(138) În decizia de deschidere a procedurii, Comisia arată faptul că împrumutul ar putea constitui ajutor, compatibilitatea acestuia fiind îndoielnică. În plus, în cazul în care se dovedea că acest împrumut a beneficiat de o garanție de stat, se pare că încalcă dispozițiile stipulate de decizia N 401/97, care arată faptul că, pentru a finanța programul de investiții, împrumuturile bancare trebuie obținute în condiții de piață normale, fără garanții de stat.

4.4.3. *Observațiile primite de la părțile interesate*

(139) Observațiile societății Elefsis privind această măsură sunt similare cu observațiile legate de măsura P3.

4.4.4. *Observațiile din partea Greciei*

(140) Autoritățile elene susțin că acest împrumut a fost acordat în condițiile pieței. În special, rata dobânzii este similară cu cea a unor împrumuturi acordate de ETVA altor societăți în această perioadă. HSY ar fi putut împrumuta de la orice altă bancă, dar, bineînțeles, a preferat banca ETVA, care era acționarul său. În plus, garanția sub forma cesiunii creanțelor asupra celei de-a doua și a treia tranșe din ajutorul pentru investiții reprezenta o garanție acceptabilă pentru orice bancă. În cele din urmă, împrumutul nu a fost niciodată achitat societății HSY și nu putea, așadar, să constituie ajutor pentru societatea HSY. În plus, faptul că ETVA a refuzat să plătească împrumutul atunci când a realizat că plata ajutorului pentru investiții fusese „înghețată" din motive procedurale și că plata ajutorului era nesigură ilustrează faptul că ETVA a făcut exact ceea ce ar fi făcut orice altă bancă.

4.4.5. *Evaluare*

4.4.5.1. Articolul 296 din tratat

(141) Comisia a concluzionat anterior, în evaluarea măsurii P2, că măsura P4 nu intră sub incidența articolului 296 din tratat. Prin urmare, ea trebuie evaluată în conformitate cu normele privind ajutorul de stat.

4.4.5.2. Existența ajutorului

(142) În primul rând, Comisia constată că împrumutul a fost acordat de ETVA și nu a fost acoperit de o garanție de stat.

(143) Comisia constată că, deoarece ETVA a refuzat să plătească împrumutul societății HSY, HSY nu a primit niciodată vreo sumă de bani în temeiul contractului de împrumut. Prin urmare, nu există niciun avantaj pentru societatea HSY, iar Comisia poate concluziona imediat că măsura nu constituie un ajutor.

(144) Următoarele două elemente legate de măsura P4, chiar dacă sunt irelevante pentru evaluarea acesteia, pot pune sub semnul îndoielii validitatea evaluării altor măsuri. Prin urmare, Comisia le va analiza.

(145) În primul rând, Grecia pretinde că faptul că, deoarece exista riscul ca ajutorul pentru investiții să nu fie plătit, ETVA a decis să nu plătească împrumutul societății HSY ilustrează faptul că ETVA a acționat ca un creditor privat obișnuit și nu a oferit un tratament preferențial societății HSY. Comisia constată că afirmația Greciei nu ține cont de faptul că, atunci când ETVA a refuzat să plătească împrumutul, era deja sub controlul băncii Piraeus, nemaifiind controlată de stat. Prin urmare, refuzul de a achita împrumutul nu poate fi privit ca o exemplificare a modului în care se comporta ETVA atunci când se afla sub controlul statului. Dimpotrivă, acest lucru confirmă că o bancă privată ar fi evitat să ofere împrumuturi societății HSY.

(146) În al doilea rând, Comisia constată că măsura P4 are același tip de garanție ca și măsura P3. Măsura P4 a fost semnată atunci când banca Piraeus preluase deja controlul asupra ETVA. Totuși, acest lucru nu arată că măsura P3 era, de fapt, acceptabilă pentru o bancă privată. Într-adevăr, cele două situații nu sunt comparabile din câteva motive. Comisia remarcă, de exemplu, că, atunci când contractul de împrumut a fost semnat la 31 mai 2002, era deja cunoscut și, cu siguranță, de ETVA, care era acționarul HSY până la acea dată, că plata ajutorului pentru investiții fusese „înghețată" din motive administrative ([90]). Prin urmare, atunci când ETVA a semnat contractul la 31 mai 2002, putea deja refuza să plătească împrumutul ([91]). Aceasta știa că are posibilitatea să refuze să plătească împrumutul. Situația aceasta este diferită de cea în care se afla ETVA atunci când a semnat contractul de împrumut din iulie 1999. O altă diferență, comparativ cu măsura P3, este că, atunci când contractul de împrumut a fost semnat la 31 mai 2002, două societăți internaționale finalizaseră achiziționarea HSY și urmau să investească în această întreprindere. Achiziția a sporit șansele de supraviețuire ale societății. O astfel de achiziție nu ar fi putut fi prevăzută în iulie 1999.

4.5. **Utilizarea necorespunzătoare a ajutorului de 54 miliarde GRD (160 de milioane EUR), autorizat în 1997 (măsura E7)**

4.5.1. *Descrierea măsurii*

(147) La 15 iulie 1997, pe lângă decizia N 401/97 de aprobare a ajutorului pentru investiții, Comisia a adoptat decizia C 10/94. Această decizie a încheiat procedura în baza articolului 88 alineatul (2) prin aprobarea, în temeiul Regulamentului (CE) nr. 1013/97, a anulării de datorii în valoare de 54 miliarde GRD (160 de milioane EUR), care corespundea datoriilor aferente lucrărilor civile prestate de șantier. Anularea simultană a datoriilor aferente lucrărilor militare prestate de șantier nu a fost evaluată în temeiul normelor privind ajutorul de stat.

4.5.2. *Motivele inițierii procedurii*

(148) În decizia de extindere a procedurii, Comisia pune sub semnul îndoielii încălcarea a două condiții stipulate de decizia C 10/94. În primul rând, autorizarea anulării datoriei era condiționată de punerea în aplicare a planului de restructurare, unul dintre cei doi piloni ai acestuia fiind planul de investiții. Așa cum a explicat Comisia în decizia de deschidere a procedurii (a se vedea descrierea măsurii P1), Comisia are îndoieli că acest plan de investiții a fost pus în aplicare corect. În al doilea rând, decizia C 10/94 interzice acordarea de ajutoare suplimentare de funcționare în vederea restructurării. Comisia constată că diferitele măsuri incluse în decizia de extindere a procedurii par a constitui ajutor de restructurare suplimentar. Se pare, prin urmare, că această condiție a fost încălcată.

4.5.3. *Observațiile primite de la părțile interesate*

(149) Elefsis susține că încălcarea a două condiții prezentate prin decizia de deschidere a procedurii constituie o bază solidă pentru a concluziona că ajutorul a fost utilizat în mod necorespunzător. În plus, Elefsis afirmă că privatizarea din 1995 nu a fost niciodată o privatizare reală. În special, angajații nu și-au asumat niciodată vreun risc financiar în calitate de acționari, deoarece au plătit doar o mică parte din ce ar fi trebuit să plătească și deoarece sumele pe care le-au plătit în realitate au fost integral rambursate de stat la momentul privatizării din 2001-2002. Comisia ar trebui să ia în considerare absența oricărei privatizări reale, ceea ce reprezenta o condiție pentru anulare, ca fiind o încălcare suplimentară a deciziei C 10/94.

4.5.4. *Observațiile Greciei*

(150) În observațiile lor privind decizia de extindere a procedurii, Grecia și HSY ([92]) susțin că interzicerea ajutorului de restructurare suplimentar are ca urmare doar faptul că orice ajutor nou va fi considerat ilegal. Această interdicție, dacă este încălcată, nu face ca ajutorul autorizat prin decizia C 10/94 să fie incompatibil. În plus, Grecia subliniază faptul că decizia interzice „ajutorul de funcționare" suplimentar (conform definiției din articolul 5 din Directiva 90/684/CEE a Consiliului) pentru restructurare. Prin urmare, contestă faptul că, după 1997, nu a mai avut voie să acorde ajutor de restructurare societății HSY.

(151) În ceea ce privește planul de investiții, Grecia și HSY au afirmat că decizia C 10/94 nu conținea o condiție referitoare la punerea în aplicare a unui plan de investiții. Mai mult, nu ar fi putut include o asemenea condiție deoarece Directiva 90/684/CEE și Regulamentul (CE) nr. 1013/97, care reprezentau temeiul juridic al deciziei, nu conțineau o astfel de condiție. Singura condiție era privatizarea parțială a HSY și prezentarea (respectiv, nu punerea în aplicare a) unui plan de investiții.

4.5.5. *Evaluare*

4.5.5.1. Articolul 296 din tratat

(152) Articolul 296 nu se aplică acestei măsuri deoarece se referă la anularea datoriilor legate exclusiv de activitățile civile ale șantierului. În plus, decizia C 10/94 se baza pe normele privind ajutorul de stat și nu pe articolul 296 din tratat.

4.5.5.2. Punerea în aplicare a planului de investiții

(153) În ceea ce privește punerea în aplicare a planului de investiții, Comisia consideră că aceasta a reprezentat o condiție stipulată de decizia C 10/94. Într-adevăr, penultimul paragraf prevede că: „Planul de investiții nu este încă demarat […]. Odată ce este pus în aplicare, restructurarea în curs ar trebui să fie finalizată, iar viabilitatea șantierului ar trebui restabilită". În penultimul paragraf, Comisia reamintește interdicția de acordare a altor ajutoare de restructurare. În cele din urmă, ultimul paragraf prevede că: „Din perspectiva celor de mai sus, Comisia a decis să încheie procedura în temeiul articolului 93 alineatul (2), autorizând ajutorul, în condițiile descrise în prezenta scrisoare. În cazul în care Comisia consideră că oricare dintre aceste condiții nu a fost îndeplinită, poate solicita suspendarea și/sau recuperarea ajutorului". Faptul că, în acest context, Comisia a utilizat cuvântul „condiții", la plural arată că exista cel puțin o a doua condiție în plus față de interzicerea ajutorului de restructurare suplimentar. În baza structurii și a conținutului deciziei, se poate concluziona că punerea în aplicare a planului de investiții a fost o condiție impusă. Comisia evaluase deja, în detaliu,

punerea în aplicare a ajutorului pentru investiții atunci când a analizat măsura P1. Comisia concluzionează că HSY nu a pus în aplicare planul de investiții într-un interval rezonabil de timp. Până la 31 decembrie 2001, după o prelungire a datei pentru finalizarea planului de investiții, HSY executase doar 63 % din plan. Comisia concluzionează așadar că această condiție nu a fost îndeplinită.

(154) Grecia susține că punerea în aplicare a planului de investiții nu este o condiție stipulată de Regulamentul (CE) nr. 1013/97, care reprezintă temeiul juridic al deciziei C 10/94. Comisia reamintește că ajutorul a fost autorizat prin decizia C 10/94. Prin urmare, condițiile stipulate de cea de-a doua decizie trebuie să fie respectate. În cazul în care Grecia considera că, în fapt, condițiile stipulate de decizia C 10/94 nu respectau condițiile impuse prin Regulamentul (CE) nr. 1013/97, ar fi trebuit să conteste decizia C 10/94. Totuși, nu a făcut acest lucru în intervalul de timp menționat în articolul 230 din tratat. Ca element auxiliar, Comisia reamintește că Regulamentul (CE) nr. 1013/97 este, pur și simplu, o modificare a Directivei 90/684/CEE a Consiliului și are ca scop majorarea valorii ajutorului care poate fi acordat în cazul a trei grupuri de șantiere. Referitor la societatea HSY, Regulamentul (CE) nr. 1013/97 stipulează faptul că „[t]oate celelalte dispoziții stipulate de Directiva 90/684/CEE se vor aplica acestui șantier.” Comisia reamintește că Directiva 90/684/CEE autorizează ajutorul pentru șantierele elene în cazul în care „este acordat pentru restructurarea financiară a șantierelor, în cadrul unui program de restructurare sistematic și specific legat de vânzarea șantierelor.” Aceasta arată că, în fapt, Consiliul nu avea cum să fie mulțumit doar cu simpla prezentare a unui plan de restructurare, ci că punerea în aplicare a planului chiar trebuia să aibă loc. Într-adevăr, cum putea fi ajutorul acordat „în cadrul unui program de restructurare sistematic și specific” în cazul în care acest program nu este pus în aplicare?

(155) Deoarece condiția nu a fost respectată, ajutorul a fost utilizat în mod necorespunzător și, în conformitate cu ultimul paragraf din decizia C 10/94, acesta trebuie să fie recuperat.

4.5.5.3. Interzicerea „ajutorului de exploatare suplimentar pentru restructurare”

(156) Penultimul paragraf al deciziei C 10/94 arată că, în fapt, „Comisia constată că Regulamentul (CE) nr. 1013/97 a fost adoptat de Consiliu cu condiția ca niciun ajutor de funcționare suplimentar pentru restructurare să nu poată fi pus la dispoziția șantierelor care intră sub incidența regulamentului. Prin urmare, în viitor niciun astfel de ajutor de restructurare nu poate fi acordat acestui șantier.” Părțile participante la această procedură se contrazic în ceea ce privește interpretarea acestei condiții. În conformitate cu Grecia și HSY, acest lucru impune ca orice ajutor de funcționare pentru restructurare, acordat după adoptarea deciziei, ar fi automat incompatibil și ar trebui recuperat. În conformitate cu Elefsis, această condiție impune ca acordarea oricărui ajutor de funcționare pentru restructurare, după adoptarea deciziei, să fie considerată o utilizare necorespunzătoare a ajutorului autorizat prin decizia C 10/94 și, prin urmare, să ducă la recuperarea ajutorului autorizat prin decizia C 10/94, în plus față de recuperarea ajutorului de exploatare suplimentar pentru restructurare.

(157) Comisia constată că obiectivul interzicerii ajutorului de exploatare suplimentar pentru restructurare este acela de a se evita acumularea ajutorului peste nivelul stabilit prin decizie. Comisia consideră că acest obiectiv este atins în cazul în care se recuperează orice ajutor de funcționare suplimentar acordat după adoptarea deciziei C 10/94. Într-adevăr, prin recuperarea ajutorului suplimentar, se revine la situația inițială și se evită acumularea ajutorului peste nivelul stabilit prin decizia C 10/94. Prin urmare, Comisia concluzionează că acordarea ajutorului de exploatare suplimentar pentru restructurare, după adoptarea deciziei C 10/94, nu implică automat obligația de a recupera ajutorul aprobat prin decizia C 10/94, atâta timp cât ajutorul suplimentar este de fapt recuperat.

(158) Comisia constată că, pentru a determina dacă ajutorul autorizat prin decizia C 10/94 trebuie să fie recuperat sau nu, nu trebuie să se stabilească care dintre măsurile de ajutor implementate ilegal după adoptarea deciziei C 10/94 constituie „ajutor de funcționare pentru restructurare”. Într-adevăr, prin această decizie, Comisia va concluziona că trebuie să se recupereze toate măsurile de ajutor puse în aplicare ilegal după adoptarea deciziei C 10/94. Prin urmare, orice măsură care s-ar putea califica drept ajutor de funcționare suplimentar pentru restructurare va trebui să fie recuperată. Recuperarea va duce la revenirea la situația inițială și, prin urmare, la evitarea oricărei posibile acumulări a ajutorului de restructurare. Astfel, obiectivul condiției stipulate de decizia C 10/94 va fi respectat.

4.5.5.4. Neplata prețului de achiziționare

(159) În decursul analizei mai detaliate a cazului, care a avut loc în timpul procedurii de investigație, Comisia a descoperit o altă încălcare a deciziei C 10/94: în toată perioada în care angajații, în calitate de acționari care dețineau 49 % din capitalul HSY, participau la administrarea societății HSY, ei nu au plătit niciodată prețul de achiziție pe care ar fi trebuit să îl plătească conform contractului de privatizare parțială din septembrie 1995.

(160) Pentru a înțelege această încălcare a deciziei C 10/94, în primul rând trebuie să se analizeze textul acestei decizii și al actelor juridice pe care se bazează.

(161) În preambulul Directivei 90/684/CEE se prevede: „Întrucât o restructurare financiară pe termen scurt a industriei construcțiilor navale din Grecia este necesară pentru a permite proprietarilor publici să redevină competitivi vânzând-o unor noi proprietari". Din acest motiv, articolul 10 al directivei prevede că: „2. Pe parcursul anului 1991, ajutorul de exploatare pentru construirea, conversia și reparația navelor, care nu se referea la noi contracte, poate fi considerat compatibil cu piața comună în cazul în care este acordat pentru restructurarea financiară a șantierelor, împreună cu un program de restructurare sistematic și specific, legat de vânzarea șantierelor. 3. Fără a se ține cont de obligația de vânzare a șantierelor, la care se face referire în alineatul (2), guvernul elen va putea deține în continuare majoritatea de 51 % din capitalul unuia dintre șantiere, în cazul în care interesele de apărare justifică acest lucru." Comisia constată că directiva utilizează cuvintele „vânzând-o unor noi proprietari" și nu „dând-o" unor noi proprietari. Așadar, se presupunea că noii proprietari erau obligați să plătească un preț pentru dobândirea dreptului de proprietate asupra șantierelor. Dreptul de proprietate nu poate fi acordat în mod gratuit. Propoziția „să redevină competitivi vânzând-o unor noi proprietari" explică scopul acestei condiții. În proprietatea statului, șantierele nu au luat măsurile necesare pentru a redeveni competitive. Prin urmare, acestea au permanent nevoie de ajutor de stat. Pentru a remedia această situație, care era inacceptabilă în conformitate cu articolul 87 din tratat, Consiliul a autorizat ajutorul pentru ultima dată (cu alte cuvinte, ajutorul poate fi acordat în 1991), dar a impus vânzarea șantierelor către noii proprietari, considerând că aceștia vor lua măsurile necesare pentru restabilirea competitivității, astfel încât șantierele să nu mai aibă nevoie de ajutor de funcționare pentru restructurare ([93]).

(162) Așa cum se arată în secțiunea 2 „Deciziile anterioare ale Comisiei și Consiliului" din prezenta decizie, Comisia a luat, în iulie 1995, o decizie negativă în cazul C 10/94, deoarece HSY nu fusese vândută, așa cum se impune prin Directiva 90/684/CEE. Grecia a cerut suspendarea acelei decizii afirmând că vânzarea era iminentă. Grecia însăși a prezentat apoi contractul din septembrie 1995 ca și contract de vânzare a șantierului. Din acest motiv, Comisia și-a revocat decizia negativă.

(163) În preambulul Regulamentului (CE) nr. 1013/97 se prevede că: „Întrucât, în ciuda eforturilor depuse de guvernul elen pentru privatizarea, până în martie 1993, a tuturor șantierelor sale publice, întreprinderea Hellenic shipyards a fost vândută de-abia în septembrie 1995 unei cooperative formate din lucrătorii săi, statul păstrând o majoritate de 51 % din capital, pentru interese de apărare; întrucât viabilitatea financiară și restructurarea Hellenic Shipyards necesită asigurarea ajutorului care să permită societății să anuleze datoria acumulată înainte de privatizarea sa întârziată." articolul 1 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 1013/97 prevede că: „Ajutorul exprimat în drahme, sub forma anulării datoriilor „Hellenic shipyards", în valoare de maxim 54 525 de milioane de GRD, care corespunde datoriilor legate de activitatea civilă a șantierului, existente la 31 decembrie 1991, împreună cu ratele dobânzii și penalitățile acumulate până la 31 ianuarie 1996, poate fi considerat compatibil cu piața comună. Toate celelalte dispoziții din Directiva 90/684/CEE se vor aplica acestui șantier." Regulamentul (CE) nr. 1013/97 a fost, prin urmare, adoptat deoarece, pentru a deveni rentabilă, societatea HSY necesita un ajutor mai mare decât se autorizase în conformitate cu articolul 10 din Directiva 90/684/CEE. Mai exact, fostul regulament a autorizat anularea dobânzilor și penalităților aferente datoriilor existente la 31 decembrie 1991 și care se acumulaseră de atunci. Regulamentul (CE) nr. 1013/97 era aplicabil până la 31 decembrie 1998. Comisia constată că, din nou, Consiliul a utilizat cuvintele „vândut" și „privatizare" referitor la HSY. Consiliul a autorizat ajutorul deoarece a considerat că, în septembrie 1995, fusese încheiat un contract de vânzare valabil, în conformitate cu condiția stipulată de Directiva 90/684/CEE. Cu alte cuvinte, nu era nevoie ca vânzarea șantierului să fie stipulată ca o condiție, deoarece exista deja un contract de vânzare valabil.

(164) Decizia C 10/94 începe prin a reaminti că articolul 10 din Directiva 90/684/CEE impunea vânzarea șantierului. Decizia C 10/94 indică apoi că această condiție a fost îndeplinită deoarece „49 % din acțiunile șantierului au fost vândute la 18 septembrie 1995 unei cooperative formate din lucrătorii șantierului." Totuși, deoarece valoarea ajutorului este mai mare decât cea autorizată prin Directiva 90/684/CEE, „Comisia nu își putea exprima acordul pe baza dispozițiilor stipulate de Directiva a șaptea (the 7th Directive)" care, prin urmare, a fost modificată prin Regulamentul (CE) nr. 1013/97 pentru a majora valoarea ajutorului care poate fi acordat societății HSY. Deoarece condițiile stipulate de cel de-al doilea regulament și cele stipulate de Directiva 90/684/CEE erau îndeplinite, decizia C 10/94 a autorizat ajutorul. Comisia constată că decizia C 10/94 a utilizat,

din nou, cuvântul „vândut" și consideră că acel contract încheiat între ETVA și angajați privind vânzarea a 49 % din acțiunile HSY era un contract de vânzare valabil. Comisia subliniază faptul că primise un exemplar al contractului de vânzare înainte de adoptarea deciziei C 10/94 și că, în consecință, cunoștea conținutul acestuia. Comisia concluzionează că, atunci când a adoptat decizia C 10/94, nu avea niciun motiv să solicite vânzarea HSY (cu alte cuvinte, să impună ca aceasta să fie o condiție clară care trebuia respectată în viitor) deoarece, în septembrie 1995, deja fusese semnat un contract de vânzare valabil.

(165) Totuși, Comisia reamintește că acel contract din septembrie 1995 conținea dispoziții neobișnuite privind plata prețului de achiziție: prețul de achiziție de 8,1 miliarde GRD (24 de milioane EUR) nu urma să fie achitat imediat de angajați, ci în treisprezece rate anuale, după o perioadă de grație de doi ani, prin urmare începând din 1998 până în 2010. Totuși, dreptul de proprietate asupra acțiunilor urma să fie imediat transferat angajaților. Până la plata prețului de achiziție de către angajați, ETVA urma să păstreze o garanție asupra acțiunilor. Pentru a finanța plata ratelor anuale către ETVA, HSY ar păstra o parte din salariul lunar și din primele angajaților. În lunile de după septembrie 1995, a fost semnat un contract între ETVA, HSY, asociația angajaților și fiecare angajat al HSY în parte (contractul din septembrie 1995 era încheiat între ETVA și asociația angajaților). Prin acest contract, fiecare angajat se obligă să cumpere un anumit număr de acțiuni, în conformitate cu condițiile stipulate de contractul din septembrie 1995. Aceste contracte repetă, de asemenea, că HSY va reține o parte din salariul lunar și din primele de Paște și de Crăciun pentru a finanța ratele anuale. Comisia a stabilit în acest moment că angajații nu au plătit niciodată rate anuale.

(166) Acest lucru înseamnă că aceștia nu au achitat nicio rată în perioada în care participau la administrarea șantierului ca deținători a 49 % din acțiuni. Primele trei rate definite în contractul din septembrie 1995, cele care ar fi trebuit plătite în 1998, în 1999 și în 2000, nu au fost plătite. În 2001, în cadrul privatizării HSY, angajații și ETVA au încheiat un contract prin care angajații renunțau la drepturile lor asupra a 49 % din încasările obținute din vânzarea acțiunilor HSY către HDW/Ferrostaal. În schimb, ETVA renunța la creanțele față de angajați, privind plata prețului de achiziție a 49 % din acțiunile HSY, care ar fi trebuit plătit de către angajați în conformitate cu contractul din septembrie 1995. Acest lucru înseamnă că angajații, în calitate de proprietari, nu au fost niciodată expuși financiar la succesul sau eșecul restructurării.

(167) Comisia a indicat Greciei și societății HSY că neplata prețului de achiziție de către angajați pare să constituie o utilizare necorespunzătoare a deciziei C 10/94, deoarece înseamnă că privatizarea parțială, care avea ca scop revenirea șantierului la un nivel competitiv, nu a avut niciodată loc.

(168) Grecia și HSY contestă aceste concluzii. Printre altele, acestea aduc în discuție următoarele trei motive pentru a respinge îndoielile Comisiei.

(169) Ca prim motiv, Grecia susține că privatizarea este „reală" și „adevărată". În special, guvernul elen subliniază faptul că: „Angajații au obținut calitatea de acționar în conformitate cu dispozițiile stipulate de legislația elenă. Aceștia erau înscriși în registrul acționarilor societății și au beneficiat astfel de toate drepturile relevante în calitate de acționari, inclusiv dreptul de a participa la și de a vota în Adunările Generale și de a-și exercita, astfel, controlul și influența asupra administrării cotidiene a șantierelor navale. În plus, achiziționarea acțiunilor implica riscul ca acțiunile să-și piardă valoarea". „Angajații și-au exercitat drepturile de preemțiune, stipulate de legile aplicabile și au participat la majorarea capitalului subscris, direct proporțional cu părțile deținute din capitalul subscris; prin urmare, în șantierele navale a fost investit capital privat." ([94]).

(170) Ca al doilea motiv, Grecia susține că plata prețului de achiziție nu era o condiție stipulată de decizia C 10/94 și, chiar dacă era așa, Comisia a considerat că este o condiție deja îndeplinită. În special, Grecia reamintește că „[î]n fapt, Comisia a precizat, prin decizia sa din 31 octombrie 1995, că va continua să analizeze, în cadrul procedurii pe care a început-o, toate acțiunile guvernului elen legate de aplicarea acordului de transfer al unui procent de 49 % din acțiuni sindicatului angajaților, precum și conținutul acestui acord, înainte de a lua o decizie finală privind autorizarea anulării datoriei. În consecință, a ajuns la o decizie finală pozitivă în 1997, decizie care aproba anularea, fără a impune condiția de privatizare. Cu alte cuvinte, în 1997, Comisia verificase deja conținutul acordului și concluzionase că era vorba despre o chestiune de privatizare, înainte de autorizarea anulării datoriei." ([95]).

(171) Ca al treilea motiv, Grecia susține că ETVA a aplicat corect dispozițiile stipulate de contractul de vânzare. Într-adevăr, deoarece angajații deja trebuiau să participe la trei majorări de capital menite să finanțeze planul de investiții ([96]), „au considerat că le este greu să-și onoreze angajamentele făcute pentru plata prețului acțiunilor. ETVA nu a făcut nicio acțiune în încetare pentru a recupera suma datorată de fiecare dintre cei 2 000 de angajați deoarece, în mod realist, nu erau șanse ca această dispută să aibă finalitatea dorită […]. În loc să se implice în procese în instanță complicate, de durată, costisitoare și, până la urmă, inutile, pentru a i se onora pretențiile […], ETVA a aplicat gajul asupra acțiunilor neplătite și și-a recuperat prejudiciul din profiturile obținute din vânzarea acțiunilor aparținând angajaților, iar profiturile respective acopereau datoria în discuție.” ([97]) Cu alte cuvinte, Grecia susține că, deoarece în cadrul procesului de privatizare a HSY, din 2001-2002, ETVA a primit de la HDW/Ferrostaal 100 % din prețul de vânzare, în loc de doar 51 %, „se poate observa că prețul a fost primit. Este clar că achitarea prețului acțiunilor muncitorilor prin intermediul vânzării satisfăcea cerința ETVA de a se acoperi prețul […]. […] nu există nicio problemă privind neplata prețului de privatizare prin cumpărare.” ([98]). În plus, nu se poate spune că vânzarea către HDW/Ferrostaal nu constituie o privatizare reală.

(172) Comisia a ajuns la următoarele concluzii. Așa cum se arăta anterior, decizia C 10/1994 și Regulamentul (CE) nr. 1013/97 au concluzionat că, deoarece acțiunile HSY fuseseră vândute angajaților prin contractul din septembrie 1995, condiția vânzării șantierului, stipulată de articolul 10 din Directiva 90/684/CEE, a fost îndeplinită. Așa cum se arată mai sus, scopul acestei condiții era transferarea dreptului de proprietate către proprietarii care, deoarece doresc să crească valoarea investiției lor, iau măsurile necesare pentru ca șantierele să redevină competitive. În acest context, Comisia a acceptat contractul din septembrie 1995 ca fiind un contract de vânzare valabil, deoarece obliga angajații să plătească suma de 24 de milioane EUR în schimbul a 49 % din capitalul social al HSY. Acest preț ce trebuia plătit impunea ca, atunci când participă la administrarea șantierului, angajații să facă tot posibilul pentru a păstra și a spori chiar valoarea investiției lor ([99]). În acest moment se pare că ETVA, care era deținută de stat, nu a încercat niciodată plata părților din prețul de achiziție care, în conformitate cu contractul din septembrie 1995, ar fi trebuit plătite de către angajați în 1998, 1999 și 2000. ETVA avea la dispoziție câteva modalități prin care putea obține plata prețului de achiziție. ETVA controla HSY, care avea, din punct de vedere legal, dreptul să obțină sume de bani din salariile și primele angajaților ([100]). În plus, HSY și asociația angajaților erau, de asemenea, legate prin obligații contractuale față de ETVA, prin contractele individuale semnate cu fiecare angajat în lunile care au urmat după septembrie 1995. ETVA ar fi putut astfel da în judecată HSY și asociația de angajați și nu era nevoie să dea în judecată fiecare angajat, în mod individual, așa cum au pretins autoritățile elene. Comisia concluzionează în prezent că autoritățile elene nu au solicitat, în mod conștient, plata tranșelor anuale de la angajați. Prin acest comportament, Grecia a demonstrat că nu intenționa să obțină plata prețului de achiziție de la angajați. Acest lucru a schimbat enorm de mult situația în care se aflau angajații. În loc să plătească un preț de achiziție, angajații nu trebuiau să-și rișteaască această parte din propriile fonduri. Aceasta înseamnă că, atunci când participau la administrarea șantierului, nu acordau o importanță prea mare păstrării și chiar creșterii valorii acțiunilor și restabilirii viabilității financiare (ci mai mult păstrării locului de muncă și a condițiilor de muncă existente). În plus, deoarece nu plăteau prețul de achiziție, se putea estima că, pe termen mediu sau lung, ETVA ar fi recurs la executarea silită în privința acțiunilor și, prin urmare, efectul asupra angajaților ar fi fost că aceștia nu ar mai fi deținut nicio acțiune din capitalul șantierului. În acest context, Comisia nu înțelege cum angajații ar fi putut fi interesați să păstreze și chiar să sporească valoarea societății HSY și să ia măsurile necesare pentru a restabili competitivitatea acesteia. Comisia consideră că faptul că statul nu s-a străduit să obțină de la angajați plata prețului de achiziție a acțiunilor, în conformitate cu dispozițiile stipulate de contractul din septembrie 1995, a modificat foarte mult situația angajaților atunci când aceștia au participat la administrarea șantierului. Prin urmare, deoarece ETVA nu a solicitat plata prețului de achiziție de la angajați, modificarea dreptului de proprietate, care a avut loc în septembrie 1995, nu a fost o adevărată „vânzare”, menită să readucă șantierul la un nivel competitiv, așa cum impune Directiva 90/684/CEE. În concluzie, pentru că nu cerut plata prețului de achiziție de la angajați, Grecia nu a aplicat corect decizia C 10/94. Într-adevăr, aceasta din urmă a fost adoptată de Comisie pe baza ipotezei justificate că, în fapt, contractul din septembrie 1995 ar fi pus în aplicare de ETVA, bancă de stat, și că, în special, ETVA ar primi plata prețului de achiziție de la angajații HSY, în conformitate cu dispozițiile stricte stipulate de contract, asigurând astfel că noii proprietari au un interes financiar în a susține măsurile necesare pentru restabilirea competitivității și a eficienței întreprinderii. Comisia nu se putea aștepta ca Grecia, după ce a prezentat, ea însăși, contractul din septembrie 1995 ca pe un contract de vânzare a societății HSY, să se abțină, în mod conștient, să încaseze prețul de vânzare de la cumpărător, în ciuda faptului că existau câteva dispoziții contractuale și legale care permiteau încasarea prețului. Comisia consideră că acest comportament este similar cu prezentarea de informații incorecte Comisiei și

o utilizare necorespunzătoare a ajutorului. Ajutorul autorizat prin decizia C 10/94 trebuie, așadar, să fie recuperat de la HSY.

(173) Comisia a ajuns la concluzia că cele trei motive menționate de Grecia și de societatea HSY, care au fost prezentate mai sus, trebuie să fie respinse.

(174) În ceea ce privește primul motiv (cu alte cuvinte, că privatizarea era adevărată și reală, deoarece angajaților le-a fost conferit dreptul de proprietate asupra acțiunilor și controlul aferent asupra HSY), Comisia constată că transferul dreptului de proprietate era o condiție necesară, dar nu și suficientă. Într-adevăr, decizia C 10/94 și Regulamentul (CE) nr. 1013/97 se bazează pe faptul că acțiunile erau „vândute" angajaților în septembrie 1995. Cu alte cuvinte, se bazează pe ipoteza că angajații plătesc prețul de achiziție în conformitate cu condițiile stipulate de contractul din septembrie 1995. Acestea nu se bazează pe faptul că acțiunile au fost „transferate" sau „date" angajaților. Conform celor de mai sus, este logic că, în fapt, Comisia și Consiliul ar trebui să considere plata prețului de achiziție al acțiunilor ca fiind extrem de importantă, deoarece a forțat angajații să dea importanță valorii acțiunilor și să administreze șantierul în consecință. Așa cum se arată mai sus, deoarece ei nu au trebuit să plătească acest preț, se aflau într-o situație diferită de cea a unui proprietar din economia de piață. În ceea ce privește afirmația Greciei, conform căreia „cumpărarea acțiunilor antrena riscul ca acestea să-și piardă valoarea", Comisia constată că, deși nu se poate contesta faptul că angajații au devenit oficial proprietarii acțiunilor, aceștia erau mult mai puțin preocupați de evoluția valorii acțiunilor, deoarece nu trebuiau să plătească un preț mare (cu alte cuvinte, reducerea salariilor și primelor pe o perioadă de doisprezece ani) pentru a le obține. În plus, deoarece angajații nu plăteau prețul de achiziție, trebuiau să se aștepte ca ETVA să treacă la executarea silită în privința gajul acțiunilor, astfel încât angajații să nu rămână proprietarii acestora. În cele din urmă, în ceea ce privește afirmația Greciei că „[a]ngajații […] au participat la majorarea capitalului subscris, direct proporțional cu părțile deținute în capitalul subscris; prin urmare, în șantierele navale a fost investit capital privat", Comisia nu contestă faptul că angajații au participat la majorarea de capital (acest lucru va fi descris în secțiunea ce se referă la descrierea și evaluarea măsurii E10). Totuși, Comisia reamintește că, în conformitate cu contractul din septembrie 1995, participarea la majorarea capitalului nu dădea angajaților dreptul la noi acțiuni ale HSY. Prin urmare, Comisia nu înțelege cum doar această participare ar putea stimula angajații să administreze șantierul de o manieră care să păstreze sau chiar să sporească valoarea acțiunilor, deoarece această participare nu le conferea nicio acțiune nouă ([101]). De asemenea, Comisia nu înțelege cum această participare ar putea fi privită ca o „vânzare" a HSY deoarece angajații nu au primit acțiuni suplimentare în schimbul investițiilor lor. Ca element auxiliar, Comisia reamintește că valoarea totală investită de angajați cu ocazia celor trei majorări de capital a fost mult mai mică decât cea pe care ar fi investit-o dacă ar fi participat la aceste majorări de capital și ar fi plătit prețul de achiziție în conformitate cu dispozițiile stipulate de contractul din septembrie 1995. Se reamintește că decizia C 10/94 și Regulamentul (CE) nr. 1013/97 se bazau pe ipoteza că acest contract din septembrie 1995 ar fi pus în aplicare, cu alte cuvinte, că prețul de achiziție și participarea la majorările de capital ar fi plătite de angajați. Deoarece suma de bani pe care trebuiau să o investească angajații era mult mai mică decât cea la care se aștepta Comisia, în mod justificat, atunci când a adoptat decizia C 10/94 (și la ceea ce se aștepta Consiliul atunci când a adoptat Regulamentul (CE) nr. 1013/97 al Consiliului), Comisia consideră că această măsură este insuficientă pentru a-i stimula să acorde o importanță suficientă valorii acțiunilor și restabilirii competitivității HSY.

(175) În ceea ce privește al doilea argument adus în discuție de Grecia (cu alte cuvinte, că plata prețului de achiziție nu era o condiție stipulată de decizia C 10/94, și chiar dacă era așa, după ce a analizat contractul din septembrie 1995, Comisia o considera ca fiind deja îndeplinită), Comisia reamintise anterior că vânzarea șantierului era o condiție stipulată de Directiva 90/684/CEE și explicase motivul acestei condiții. Comisia explicase deja că a luat o decizie negativă în iulie 1995, deoarece șantierul nu fusese vândut. Era, prin urmare, evident pentru Grecia că, în fapt, Comisia nu avea să fie mulțumită doar cu un simplu transfer al dreptului de proprietate către angajați și că, în cele din urmă, a acceptat contractul din septembrie 1995 doar pentru că era o adevărată vânzare, cu alte cuvinte, angajații ar plăti un preț de achiziție semnificativ și ar avea astfel un real interes financiar ca șantierul să redevină competitiv. De asemenea, Comisia reamintește că Regulamentul (CE) nr. 1013/97 a modificat Directiva 90/684/CEE doar în ceea ce privește valoarea ajutorului de exploatare pentru restructurare care poate fi acordat societății HSY. Deoarece contractul din septembrie 1995 fusese deja prezentat Comisiei și Consiliului la momentul adoptării Regulamentului (CE) nr. 1013/97 și a deciziei C 10/94, aceste acte juridice nu trebuiau să repete condiția vânzării șantierului. Acestea precizează din nou, pur și simplu, că acțiunile HSY au fost „vândute". Din acest motiv, decizia C 10/94 concluzionează că, în fapt, „[c]ondițiile stipulate de articolul 10 din Directiva […] erau îndeplinite". Cu alte cuvinte, evaluarea realizată de Comisie prin decizia C 10/94 (și cea efectuată de Consiliu prin Regulamentul (CE) nr. 1013/97 al Consiliului) ia în considerare

existența contractului din septembrie 1995, care era prezentat ca un contract de vânzare, de către Grecia, și care, mai presus de orice, obligă angajații, din punct de vedere contractual, să plătească suma de 24 de milioane EUR băncii ETVA pentru cumpărarea a 49 % din capitalul HSY și care stabilește, cu exactitate, cum ar fi primit de la angajați și plătit băncii ETVA acest preț de achiziție. Deoarece drepturile și obligațiile părților erau strict stipulate într-un contract, deoarece Grecia însăși a prezentat contractul ca fiind un contract de vânzare a societății HSY și deoarece guvernul elen însuși adoptase o lege prin care obliga angajații să plătească ETVA prețul de achiziție (a se vedea nota de subsol 100), Comisia nu avea niciun motiv să se îndoiască că statul ar pune în aplicare contractul în mod corect. În special, Comisia nu se putea aștepta că statul va decide, în mod conștient, să nu încaseze prețul de achiziție de la cumpărător. Comisia era îndreptățită să considere că societatea HSY fusese vândută și nu trebuia să repete că HSY trebuia să fie vândută.

(176) În ceea ce privește al treilea argument adus în discuție de Grecia, pentru a risipi îndoielile Comisiei (cu alte cuvinte, că, în fapt, contractul din septembrie 1995 era pus în aplicare corect), Comisia constată că acest contract din septembrie 1995 indica, foarte clar, cum urma să fie plătit prețul de achiziție. Ratele anuale urmau să fie achitate începând cu anul 1998 și să fie finanțate prin reținerea unei părți din primele de Crăciun și de Paște, precum și a unei părți din salariile lunare. Deoarece angajații acceptaseră o reducere a salariilor și primelor lor viitoare, ETVA nu trebuia să încaseze prețul de achiziție de la fiecare angajat în parte: HSY putea reține direct o parte din salariul lor lunar. În aceste situații, Comisia nu înțelege cum neplata ratelor anuale poate fi justificată de faptul că „lucrătorilor le-a fost greu să-și onoreze angajamentele făcute pentru plata prețului acțiunilor". ETVA trebuia doar să se asigure că HSY reține sumele respective din prime și salarii. În calitate de acționar majoritar, ETVA controla HSY. În plus, HSY trebuia să rețină aceste sume în conformitate cu condițiile stipulate de contractele încheiate între ETVA, HSY, asociația angajaților și fiecare angajat în parte. Prin urmare, ETVA putea să dea în judecată societatea HSY direct în cazul în care nu acționa în conformitate cu condițiile prevăzute de contract ([102]). Prin urmare, Comisia concluzionează că ETVA, care era controlată de stat, nu a încercat să obțină plata prețului de achiziție așa cum trebuia să facă, în conformitate cu dispozițiile stipulate de contractul de vânzare din septembrie 1995. Așa cum s-a explicat mai sus, acest fapt constituie o utilizare necorespunzătoare a deciziei C 10/94, deoarece aceasta din urmă presupunea, în mod justificat, o punere în aplicare corectă a acelui contract. Ca argument auxiliar, Comisia constată că, inclusiv în cazul în care afirmația Greciei că ETVA nu putea încasa prețul de achiziție de la muncitori ar fi adevărată, aceasta ar impune, de asemenea, recuperarea ajutorului autorizat prin decizia C 10/94. Într-adevăr, în cazul în care această afirmație este adevărată, înseamnă că Grecia a informat Comisia cu privire la un contract de vânzare care, încă de la început, nu putea fi implementat (cu alte cuvinte, statul nu poate încasa prețul de achiziție de la cumpărător) ([103]). În acest caz, Comisia trebuie să presupună că decizia C 10/94 se bazează pe informații false furnizate de Grecia și, prin urmare, trebuie să o abroge.

(177) Referitor la al treilea argument adus în discuție de Grecia, Comisia respinge, de asemenea, afirmația că aplicarea gajului asupra acțiunilor neplătite și vânzarea acestora în cadrul privatizării din 2001-2002 este similară cu obținerea, de la angajați, a plății datorate conform contractului din septembrie 1995. În primul rând, deoarece ETVA nu a intenționat să obțină plata prețului de achiziție de la angajați, aceștia nu doreau să investească suma aferentă de bani și, prin urmare, nu riscau să-și piardă banii în cazul în care valoarea acțiunilor scădea. Așa cum s-a explicat mai sus, acest lucru contrazice decizia C 10/94, care presupunea că HSY fusese „vândută", cu alte cuvinte, că un investitor privat a riscat o sumă precisă și importantă din propriile sale fonduri cumpărând acțiunile HSY și că, prin urmare, ar dori să administreze șantierul în vederea sporirii valorii acțiunilor pe care le deține. În al doilea rând, suma în numerar primită de ETVA și, prin urmare, de stat este total diferită. Aplicând gajul asupra acțiunilor, ETVA suporta 100 % din riscul aferent valorii HSY (așadar, a revenit asupra privatizării parțiale). În plus, ETVA a primit doar 6,1 milioane EUR atunci când a vândut 100 % din acțiunile HSY către HDW/Ferrostaal. Acest lucru înseamnă că ETVA a primit doar 3 milioane EUR din vânzarea a 49 % din capital. Această sumă este mult mai mică decât cea pe care ETVA ar fi trebuit să o primească de la angajați în conformitate cu condițiile stipulate de contractul din septembrie 1995, și anume cea de 24 de milioane EUR, plătită în rate anuale, din decembrie 1998 până în decembrie 2010.

(178) În cele din urmă, Comisia nu contestă afirmația că o privatizare reală a avut loc atunci când HDW/Ferrostaal a cumpărat integral capitalul HSY. Totuși, reamintește că articolul 10 din Directiva 90/684/CEE a autorizat ajutorul doar împreună cu vânzarea șantierului. În mod asemănător, Regulamentul (CE) nr. 1013/97 și decizia C 10/94 au autorizat ajutorul deoarece șantierul tocmai fusese „vândut". Prin urmare, ajutorul trebuia să fie acordat în contextul vânzării șantierului. Acesta nu putea fi acordat pentru o vânzare care urma să aibă loc câțiva ani mai târziu. Așadar, faptul că HSY a fost

privatizată, cu adevărat, prin vânzarea către HDW/Ferrostaal nu modifică în fapt concluzia că decizia C 10/94 a fost utilizată în mod necorespunzător. De asemenea, se reamintește că, la momentul vânzării către HDW/Ferrostaal, atât Directiva 90/684/CEE, cât și Regulamentul (CE) nr. 1013/97 expiraseră deja de câțiva ani. Prin urmare, HSY nu ar fi putut primi ajutorul aprobat prin decizia C 10/94 în cadrul privatizării din 2001-2002.

(179) Comisia concluzionează că niciunul dintre argumentele aduse în discuție de Grecia nu poate anula concluzia anterioară conform căreia, pentru că nu a cerut plata prețului de achiziție de la angajați, ETVA, o bancă de stat, a utilizat în mod necorespunzător decizia C 10/94. Aceasta este, așadar, o a doua utilizare necorespunzătoare – pe lângă nepunerea în aplicare a planului de investiții – a deciziei C 10/94 și al doilea motiv pentru recuperarea ajutorului autorizat prin această decizie.

4.5.5.5. Justificarea alegerii procedurale a Comisiei

(180) În decizia de extindere a procedurii, Comisia a susținut că are îndoieli privind faptul că angajații nu au plătit prețul de achiziție aferent celor 49 de procente din capitalul HSY. Totuși, aceste îndoieli au fost aduse în discuție în cadrul evaluării măsurii E10 (și anume măsura 10 din decizia de extindere a procedurii). Aceste îndoieli nu au fost aduse în discuție în evaluarea măsurii E7 (și anume măsura 7 din decizia de extindere a procedurii). Prin urmare, decizia de extindere a procedurii nu indică faptul că neplata prețului de achiziție ar putea constitui o utilizare necorespunzătoare a deciziei C 10/94. Prin urmare, ar putea apărea întrebarea dacă, în conformitate cu articolul 6 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999, Comisia ar fi trebuit sau nu să adopte o nouă decizie menită să prelungească, pentru a doua oară, procedura de verificare oficială pentru a exprima îndoielile referitoare la acest aspect. Grecia susține că aceasta ar fi situația ([104]).

(181) Comisia nu consideră că ar fi fost obligată să prelungească procedura de investigație a doua oară, în acest caz specific. În primul rând, așa cum se arată, îndoielile legate de fapte precise (cu alte cuvinte, plata sau neplata prețului de achiziție de către angajați) au fost aduse în discuție în decizia de extindere a procedurii, permițând astfel părților să facă observații asupra lor. În al doilea rând, în ceea ce privește argumentele juridice prin care acest fapt ar putea constitui o utilizare necorespunzătoare a măsurii E7, Comisia a ajuns la această concluzie doar în cadrul analizei detaliate a tuturor faptelor și legilor, care a avut loc în cadrul procedurii de investigație formale. Într-un caz atât de amplu și complex, care se referă la măsuri vechi de zece ani, procedura de verificare va permite Comisiei, aproape automat, să-și perfecționeze analiza, deoarece oferă o cunoaștere mai bună a faptelor și chestiunilor juridice. În al treilea rând, Grecia a furnizat, mult timp, informații neclare privind plata prețului de achiziție de către angajați. Nu mai departe de momentul în care au dat răspunsul la decizia de extindere a procedurii, Grecia și HSY au susținut că angajații începuseră să plătească deja prețul de achiziție în 1998, așa cum se stipula în contractul din septembrie 1995 ([105]). Totuși, în cadrul procedurii de verificare, Comisia a obținut dovezi care dovedeau că situația nu era aceasta. Prin urmare, a cerut Greciei și societății HSY să depună dovezi solide care să le susțină afirmațiile ([106]). În cele din urmă, HSY și Grecia au confirmat că angajații nu au plătit ratele anuale în conformitate cu contractul din septembrie 1995. După ce, în cele din urmă, a reușit să clarifice chestiunile importante ale cazului, Comisia putea, în acel moment, să stabilească dacă a existat sau nu o utilizare necorespunzătoare a deciziilor anterioare.

(182) De asemenea, Comisia subliniază faptul că, pentru a permite Greciei și societății HSY să participe, cu adevărat, la procedură și pentru a fi sigură că dreptul la apărare fusese respectat, aceasta le-a oferit posibilitatea, Greciei și societății HSY (cu alte cuvinte, singurelor părți care prezentaseră observații privind măsura E10, pe lângă Elefsis care, totuși, declarase deja, în propriile observații, că este de părere că, deoarece prețul de achiziție nu fusese plătit, Comisia ar trebui să impună recuperarea ajutorului aprobat prin decizia C 10/94) să facă observații cu privire la evaluarea Comisiei conform căreia neplata ar trebui considerată ca fiind o utilizare necorespunzătoare a deciziei C 10/94 ([107]). Atât Grecia, cât și HSY au prezentat observații amănunțite ([108]).

4.6. **Utilizarea necorespunzătoare a ajutorului de închidere, în valoare de 29,5 milioane EUR, autorizat în 2002 (măsura E8)**

4.6.1. *Descrierea măsurii*

(183) La 5 iunie 2002, prin decizia N 513/01 s-a autorizat ajutorul în valoare de 29,5 milioane EUR, pentru a încuraja o parte din angajații HSY să părăsească, de bună voie, șantierul. Comisia a constatat că cele 29,5 milioane EUR din ajutor reprezentau ajutorul compatibil de închidere, în sensul articolului 4 din Regulamentul (CE) nr. 1540/98 și a acceptat, ca reducere suficientă a capacității, o limitare a capacității de reparație a navelor la 420 000 de ore/om pe an, reprezentând munca depusă de salariații direcți, inclusiv de subcontractanți.

4.6.2. *Motivele inițierii procedurii*

(184) În decizia de extindere a procedurii, Comisia și-a exprimat îndoiala privind respectarea acestei limitări. Obligația de a prezenta rapoarte bianuale nu a fost respectată. În plus, autoritățile elene au prezentat cifre neclare, atunci când li s-a cerut să furnizeze informațiile importante.

4.6.3. *Observațiile primite de la părțile interesate*

(185) În conformitate cu Elefsis, cifra de afaceri a HSY și numărul de nave reparate anual pe șantier sunt atât de mari încât sunt incompatibile cu respectarea limitării impuse, de 420 000 de ore.

4.6.4. *Observațiile Greciei*

(186) În conformitate cu observațiile Greciei și HSY, șantierul apelează foarte mult la subcontractanți; aceștia trebuie împărțiți în două categorii. În primul rând, „subcontractorii angajați de HSY". Aceștia sunt selecționați și plătiți de HSY. În al doilea rând, „contractorii părților terțe". Aceștia din urmă sunt selecționați de proprietarul navei. Proprietarul navei îi selecționează și discută prețul direct cu aceștia. Contractorii părților terțe plătesc societății HSY o taxă pentru utilizarea instalațiilor șantierului. În conformitate cu observațiile Greciei, doar prima categorie trebuie să respecte limitarea stipulată de decizia N 513/01. Totuși, HSY nu cunoaște cât de multe ore au muncit acești „subcontractori angajați de HSY", deoarece sunt plătiți la preț fix. Prin urmare, Grecia propune o metodă pentru aproximarea numărului de ore de muncă depusă: în primul rând, suma prețurilor contractuale care le sunt plătite se reduce cu 15 % (care reprezintă marja de profit) și apoi cu alte 20 de procente ([109]) (care reprezintă numărul de ore productive indirecte pe om). Suma astfel obținută se împarte la „costul anual al unei ore de muncă pe om, conform registrelor contabile ale HSY" ([110]). Utilizând această metodă, Grecia obține un număr total de ore sub 420 000 pentru fiecare an din perioada 2002 până în 2006. Grecia concluzionează așadar că limitarea a fost respectată. Metoda este prezentată, pe scurt, în următorul tabel.

	1.1.2002-31.12.2002	1.1.2003-30.9.2003	1.10.2003-30.9.2004	1.10.2004-30.9.2005	1.10.2005-31.8.2006
A. Ore productive directe pe om, efectuate de către muncitorii HSY	51 995	42 155	[…] (*)	[…]	[…]
B. Prețul plătit subcontractorilor angajați de HSY (în EUR)	3 798 728	16 471 322	[…]	[…]	[…] (până la 30.6.2006)
C. = B după scăderea marjei de profit (15 %) și activității indirecte (20 %)	2 469 173	10 179 134	[…]	[…]	[…]
D. Prețul pe oră pe om (în EUR) de muncă depusă direct de muncitorii HSY	25,97	27,49	[…]	[…]	[…]
E. Estimarea ore productive directe efectuate de către muncitorii subcontractorilor angajați de HSY (= C împărțit la D)	95 077	370 284	[…]	[…]	[…]
F. Total ore de muncă productivă pe om, în conformitate cu decizia N 513/01 (= A + E)	147 073	412 440	[…]	[…]	[…]

(*) Informații supuse secretului profesional.

4.6.5. *Evaluare*

4.6.5.1. Articolul 296 din tratat

(187) În ceea ce privește posibila aplicare a articolului 296 pentru această măsură, Comisia reamintește că activitățile militare și cele civile erau deja separate prin decizia N 513/01, care considera că partea din susținerea oferită de stat, care intra sub incidența normelor privind ajutorul de stat, era de 25 %. Ajutorul de 29,5 milioane EUR a fost, prin urmare, integral legat de activitățile civile ale HSY și poate fi evaluat prin prisma normelor privind ajutorul de stat.

4.6.5.2. Existența unei utilizări necorespunzătoare a ajutorului

(188) Comisia a ajuns la concluzia că fiecare dintre următoarele elemente este, luat individual, suficient pentru a susține că limitarea stipulată de decizia de autorizare nu a fost respectată și, prin urmare, ajutorul a fost utilizat în mod necorespunzător.

(189) În primul rând, deoarece trebuia să respecte o limitare a numărului de ore de muncă pe om, HSY trebuia să pună în aplicare un mecanism menit să calculeze aceste ore cu exactitate. Pentru faptul că nu a pus în aplicare un mecanism care să calculeze, cu precizie, numărul de ore de muncă pe om depusă de subcontractanți, și, prin urmare, pentru că a împiedicat calcularea exactă a numărului de ore de muncă pe om depusă de șantier, HSY a utilizat necorespunzător decizia N 513/01. Acest fapt este cu atât mai clar cu cât tocmai Grecia propusese folosirea indicatorului „numărul de ore de muncă pe om" pentru a dovedi că HSY își reducea capacitatea de producție.

(190) În al doilea rând, Comisia contestă afirmația Greciei conform căreia „contractorii părților terțe" nu sunt vizați de limitarea orelor. Grecia susține că nu are nicio relație contractuală cu aceștia, cu excepția faptului că le închiriază facilitățile de producție. În primul rând, Comisia consideră că acceptarea acestui argument ar oferi o modalitate facilă de a se sustrage limitării: în loc să semneze contracte cu subcontractanții, HSY a cerut proprietarilor navelor să le semneze, astfel încât nu există niciun contract semnat între HSY și subcontractanți. În al doilea rând, scopul limitării este reducerea activităților pe șantier. Prin urmare, logic este ca, atunci când decizia N 513/01 arată că „munca subcontractată" este inclusă în limitare, să se facă referire atât la subcontractanții HSY, cât și la subcontractanții proprietarului navei care lucrează pe șantier. În al treilea rând, ca urmare a întrebărilor detaliate puse de Comisie ([111]), Grecia a confirmat că HSY gestionează plata către unii dintre acești „contractori ai părților terțe" în următorul mod: cei din urmă încheie un contract cu proprietarul navei, privind sarcinile care vor fi îndeplinite, dar apoi proprietarul navei plătește societății HSY, care, în schimb, virează banii contractorilor. În astfel de cazuri, există o relație contractuală între HSY și contractori, iar sumele de bani plătite de proprietarul navei pentru lucrările executate de contractori apar în declarația de venit a HSY ca și câștiguri (cu alte cuvinte, ele sunt incluse în vânzările/cifra de afaceri a HSY). Prin urmare, cu siguranță cel puțin aceste contracte încheiate cu „contractorii părților terțe" se încadrează în această limitare. Grecia nu a calculat și nici nu a comunicat Comisiei numărul de ore de muncă pe om depusă de acești „contractori ai părților terțe". Acest lucru reprezintă o încălcare suplimentară a deciziei N 513/01. În plus, Comisia constată că cifra de afaceri a activităților de reparații derulate de HSY a crescut rapid începând cu anul 2002. Totuși, această tendință nu este reflectată deloc în numărul total de ore de muncă pe om, comunicat de Grecia. Prin urmare, este posibil ca numărul de ore de muncă pe om depusă de contractori de terță parte plătiți de HSY, să fi crescut semnificativ. Deoarece, în conformitate cu cifrele furnizate de Grecia, HSY se situa sub limita de 420 000 ore în 2003, Comisia concluzionează că, în cazul în care contractorii părților terțe, care sunt plătiți de HSY, sunt incluși în numărul total de ore de muncă pe om depusă de HSY, putem presupune că această limită a fost încălcată în următorii ani.

(191) În al treilea rând, chiar dacă se accepta (ceea ce nu s-a întâmplat) că, în realitate, „contractorii părților terțe" nu intră sub incidența limitării orelor pe om stipulate de decizia N 513/01 și că orele de muncă depusă de „subcontractanții angajați de HSY" pot fi aproximate prin împărțirea sumelor de bani care le-au fost plătite la costul aferent unei ore de muncă, limitarea nu este respectată. Într-adevăr, „costul anual al unei ore de muncă pe om, care reiese din registrele contabile oficiale ale HSY", folosit de Grecia, este o aproximare incorectă a tarifului orar al unui muncitor care lucrează pentru un subcontractant. Într-adevăr, caracterul volatil ridicat al seriei (de exemplu, pornește de la 27 EUR și ajunge la […] EUR anul următor) dovedește că tariful anual al unei ore de muncă pe om, conform registrelor contabile oficiale ale HSY, nu evidențiază cât de mult costă un muncitor pe oră ([112]). Într-adevăr, venitul orar brut dintr-o industrie nu evoluează niciodată în acest fel: crește constant în timp, dar niciodată nu se dublează de la un an la altul. În plus, șantierele folosesc subcontractanți tocmai datorită faptului că este mai ieftin decât să angajeze chiar ele forța de muncă. Prin urmare, utilizarea costului anual al unei ore de muncă pe om, care reiese din registrele contabile oficiale ale HSY, supraestimează tariful orar al muncitorilor angajați de subcontractanți. Acest fapt a fost confirmat de consultantul angajat de Comisie. Atunci când sunt luate în considerare estimări mai rezonabile ale tarifului orar, numărul de ore de muncă pe om depusă de subcontractanți ([113]) crește semnificativ, astfel încât limitarea la 420 000 de ore este încălcată în 2003 și 2005.

(192) În al patrulea rând, în metoda propusă de Grecia, anul 2003 are doar nouă luni, cu alte cuvinte, până în septembrie 2003. Grecia susține că, din acel moment, exercițiul financiar a început din octombrie până în octombrie. Nu se poate accepta aplicarea unui plafon anual asupra activității de doar nouă luni. Comisia a cerut Greciei să furnizeze detalii privind activitatea din ultimele trei luni din anul 2003, dar Grecia nu a oferit datele care i-au fost solicitate ([114]). În cazul în care activitatea din ultimele trei luni ale anului calendaristic 2003 este aproximată ca un sfert din activitatea anului fiscal 2004, este clar că există o încălcare a limitării orelor de muncă.

(193) Deoarece există câteva argumente independente pe baza cărora se poate concluziona utilizarea necorespunzătoare a ajutorului, Comisia ajunge la concluzia că ajutorul trebuie să fie recuperat.

4.7. **Infuzie de capital de 8,72 miliarde GRD (25,6 milioane EUR) efectuată de statul elen sau ETVA în 1996-1997 (măsura E9)**

4.7.1. *Descrierea măsurii*

(194) În perioada 1996-1997, ETVA a efectuat o infuzie de capital în HSY, în valoare de 8,72 miliarde GRD (25,6 milioane EUR).

4.7.2. *Motivele inițierii procedurii*

(195) Decizia de extindere a procedurii pune sub semnul îndoielii dacă această infuzie de capital corespunde comportamentului unui investitor în economia de piață. În primul rând, Comisia constată că Grecia a făcut declarații contradictorii, declarând la început că această sumă fusese acordată de stat pentru compensarea costului aferent unei reduceri a forței de muncă cu 1 000 de angajați, iar ulterior a contrazis această explicație și a declarat că această infuzie de capital a fost făcută de ETVA. În al doilea rând, Comisia constată că angajații, care dețineau 49 % dintre acțiuni, nu au participat la această majorare a capitalului. În plus, este surprinzător faptul că această infuzie de capital, realizată de ETVA, nu a crescut numărul acțiunilor pe care le deținea în capitalul HSY.

(196) De asemenea, Comisia a arătat că, în cazul în care se descoperă că această măsură reprezintă un ajutor, se îndoiește că aceasta ar putea constitui un ajutor compatibil.

4.7.3. *Observațiile primite de la părțile interesate*

(197) Elefsis arată faptul că, în 1996, 49 % dintre acțiunile HSY erau deținute de către angajați. În cazul în care ETVA a efectuat o infuzie de capital care nu este direct proporțională cu aportul angajaților, participația sa ar fi crescut la peste 51 %, ceea ce era interzis prin lege și nici nu s-a întâmplat. Acest lucru implică faptul că ETVA nu a primit nicio acțiune nouă în schimbul acestei infuzii de capital. Un asemenea scenariu ar fi fost de neacceptat pentru un investitor privat.

4.7.4. *Observațiile Greciei*

(198) Grecia confirmă că ETVA a făcut o infuzie de capital în valoare de 8,72 miliarde GRD (25,6 milioane EUR) în perioada 1996-1997 și a primit contravaloarea din partea statului. Grecia susține că statul a acționat ca un investitor în economia de piață, deoarece reducerea forței de muncă, finanțată prin infuzia de capital, a îmbunătățit semnificativ eficiența șantierului și profitabilitatea acestuia pe viitor. HSY explică faptul că sumele investite nu au dus la emiterea de noi acțiuni și nu reprezentau, la nivel formal, o infuzie de capital. Acest lucru explică motivul pentru care participația statului nu a crescut dincolo de nivelul de 51 %. Totuși, în cazul în care Comisia crede că această măsură constituie un ajutor, Grecia consideră că este un ajutor de închidere compatibil, în conformitate cu articolul 7 din Directiva 90/684/CEE.

4.7.5. *Evaluare*

4.7.5.1. Articolul 296 din tratat

(199) Prin această măsură s-a finanțat întreaga activitate a șantierului și nu a fost acordată pentru susținerea exclusivă a activităților civile. Deoarece, așa cum se prevede în secțiunea 3.3 din această decizie, 75 % din activitățile șantierului sunt militare și pentru că Grecia invocă articolul 296 din tratat, doar 25 % din măsură [2,18 miliarde GRD (6,4 milioane EUR)] poate fi evaluat prin prisma normelor privind ajutorul de stat.

4.7.5.2. Existența ajutorului

(200) Comisia constată că statul, prin intermediul ETVA, a dat societății HSY bani fără a primi noi acțiuni, întrucât deținea doar 51 % din capitalul HSY. Un investitor în economia de piață nu ar face un asemenea cadou celorlalți acționari. Acesta ar fi solicitat noi acțiuni sau o infuzie de capital direct proporțională, din partea celorlalți acționari. Prin urmare, în condiții similare, un investitor privat nu ar fi făcut această infuzie de capital.

(201) Deoarece statul a furnizat societății HSY resurse pe care aceasta nu le-ar fi obținut de pe piață, această măsură a oferit un avantaj selectiv societății HSY. Măsura constituie, prin urmare, ajutor, în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat. Deoarece, în ciuda cerinței stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat, ajutorul a fost acordat fără notificare prealabilă, constituie ajutor ilegal.

4.7.5.3. Compatibilitatea cu piața comună

(202) În ceea ce privește compatibilitatea acestui ajutor, Comisia constată că nu poate fi contestat faptul că forța de muncă a HSY s-a redus de la 3 022 de persoane în 1995 la 1 977 de persoane în 1997. Această reducere a forței de muncă a fost, de asemenea, semnalată în cele două decizii adoptate la 15 iulie 1997 (deciziile C 10/94 și N 401/97), fiind un pilon al planului de restructurare. Decizia N 401/97 autorizează ajutorul pentru investiții care, în conformitate

cu Directiva 90/684/CEE, poate fi considerat compatibil doar dacă este „legat de un plan de restructurare care conduce la o reducere a capacității globale de reparații navale" și „care nu implică nicio creștere a capacității de construire de nave". Decizia N 401/97 consideră că există „o reducere a capacității șantierului de a efectua reparații, echivalentă cu reducerea numărului de angajați, care nu va putea fi compensată de creșterea estimată a productivității și de o reducere a capacității de andocare pentru navele comerciale." Decizia arată, de asemenea, faptul că există o reducere mică a capacității de construire a navelor. Deoarece Comisia a confirmat, prin decizia N 401/97, că reducerea forței de muncă, împreună cu celelalte măsurile propuse de Grecia, ar duce la o reducere a capacității de construire și reparare a navelor, Comisia consideră că a existat o reducere a capacității, în conformitate cu articolul 7 din Directiva 90/684/CEE. În ceea ce privește valoarea și intensitatea ajutorului, Comisia constată că ajutorul a totalizat suma de 25,6 milioane EUR pentru o reducere a forței de muncă cu 1 000 de persoane. După exact șase ani, în 2002, Comisia a constatat compatibilitatea unui ajutor cu o valoare de patru ori mai mare pentru o reducere a forței de muncă de dimensiuni mai mici. Prin urmare, Comisia consideră că valoarea și intensitatea ajutorului sunt justificate. În concluzie, Comisia consideră că, în fapt, condițiile stipulate de articolul 7 din Directiva 90/684/CEE au fost îndeplinite și, prin urmare, consideră că ajutorul este compatibil cu piața comună.

4.8. **Majorarea capitalului în 1998-2000, în vederea finanțării planului de investiții (măsura E10)**

4.8.1. *Descrierea măsurii*

(203) Așa cum se impune prin decizia N 401/97, în 1998, 1999 și 2000 au avut loc trei majorări de capital, cu o valoare totală de 2,98 miliarde GRD (8,7 milioane EUR), pentru finanțarea unei părți din planul de investiții al HSY. Acestea au fost finanțate de ETVA și de angajații HSY, direct proporțional cu acțiunile deținute în capitalul social al HSY.

[în milioane de GRD (în milioane EUR)]

	Total	Contribuția ETVA (51 %)	Contribuția angajaților (49 %)
20 mai 1998	1 569 (4,6)	800 (2,3)	769 (2,3)
24 iunie 1999	630 (1,8)	321 (0,9)	309 (0,9)
22 mai 2000	780 (2,3)	397 (1,2)	382 (1,1)

(204) În 2001, statul elen a plătit angajaților o sumă egală cu aportul acestora la cele trei majorări de capital (a se vedea considerentul 33 din prezenta decizie, unde se descrie Legea nr. 2941/2001).

4.8.2. *Motivele inițierii procedurii*

(205) În decizia de extindere a procedurii, Comisia și-a exprimat îndoielile privind participarea ETVA la majorările de capital, și anume dacă această participare constituie ajutor incompatibil. Chiar dacă decizia N 401/97, adoptată la 15 iulie 1997, consideră că viitoarea participare a ETVA la majorările de capital poate fi considerată, în principiu, fără elemente de ajutor în contextul punerii în aplicare a planului de restructurare, această participare poate să fi reprezentat, totuși, un ajutor, atunci când a fost pusă în aplicare în 1998, 1999 și 2000. În special, situația HSY s-a înrăutățit în acest interval de timp. Decizia de extindere a procedurii mai arată faptul că participarea angajaților la majorarea capitalului, direct proporțional cu acțiunile pe care le dețineau în capitalul HSY, nu exclude ajutorul: în primul rând, nu este sigur că ei au plătit băncii ETVA prețul pentru participația de 49 % la capitalul HSY, în conformitate cu contractul de privatizare parțială din septembrie 1995. În al doilea rând, nu se exclude ipoteza că statul s-a angajat, în secret, să ramburseze angajaților orice sumă de bani pe care aceștia au investit-o în capitalul societății HSY. Un asemenea angajament ar însemna că angajații nu și-au asumat niciun risc.

4.8.3. *Observațiile primite de la părțile interesate*

(206) Elefsis susține îndoielile exprimate prin decizia de deschidere a procedurii, reamintește jurisprudența din cauza Alitalia ([115]) referitoare la participarea angajaților în majorarea capitalului propriei lor societăți și concluzionează că participarea ETVA la majorările de capital constituie ajutor incompatibil.

4.8.4. *Observațiile Greciei*

(207) Grecia reamintește că participarea ETVA și a angajaților la majorarea capitalului era stipulată de contractul de privatizare parțială din septembrie 1995. Decizia N 401/97 prevedea, de asemenea, că aceste majorări de capital ar avea loc cu participarea ETVA și a angajaților HSY, în

proporție de 51 % și respectiv 49 %, fără a considera că participarea ETVA ar constitui un ajutor. În cele din urmă, Grecia și HSY contestă atât ipoteza conform căreia angajații nu au plătit prețul de achiziție băncii ETVA, cât și existența unei înțelegeri secrete prin care se promite angajaților că statul le va rambursa orice sumă de bani plătită de aceștia pentru finanțarea planului de investiții. HSY susține că, în cazul în care Comisia consideră că măsura este un ajutor, acesta ar constitui ajutor de restructurare compatibil.

4.8.5. *Evaluare*

4.8.5.1. Articolul 296 din tratat

(208) În ceea ce privește posibila aplicare a articolului 296 din tratat, Comisia constată că majorările de capital aveau ca scop finanțarea planului de investiții. Așa cum s-a concluzionat deja în cadrul evaluării măsurilor P1, P2, P3 și P4, acest plan de investiții și susținerea oferită de stat menită să finanțeze acest plan, pot fi evaluate în conformitate cu normele privind ajutorul de stat.

4.8.5.2. Existența ajutorului

(209) Comisia a ajuns la următoarele concluzii. Pe baza contractului de privatizare parțială din septembrie 1995, ETVA s-a angajat să participe la un nivel de 51 % la viitoarea majorare a capitalului HSY, diferența de 49 % urmând să fie acoperită de către angajați. Majorarea capitalului era necesară pentru finanțarea parțială a planului de investiții. În decizia N 401/97 privind ajutorul pentru investiții, Comisia a considerat că, implicit, această participare a ETVA în viitoarea majorare a capitalului HSY nu va constitui ajutor de stat. Această concluzie era legată de decizia C 10/94 adoptată în aceeași zi, prin care Comisia considera că vânzarea a 49 % din acțiunile HSY către angajați era o privatizare parțială validă și se putea prevedea o restabilire a viabilității societății.

(210) În ceea ce privește participarea ETVA la majorările de capital din 20 mai 1998, Comisia consideră că nu există suficiente motive pentru a se abate de la evaluarea tacită conform căreia nu exista un ajutor, realizată prin decizia N 401/97. În special, condițiile din mai 1998 nu erau mult diferite de cele prevăzute la momentul adoptării deciziei. În plus, Comisia nu a găsit nicio dovadă a vreunui angajament (secret) din partea statului de a rambursa angajaților orice sumă de bani plătită de aceștia în contextul majorărilor de capital.

(211) Pe de altă parte, la momentul majorărilor de capital din 24 iunie 1999 și 22 mai 2000, elementele fundamentale care reprezentau baza evaluării din 15 iulie 1997, privind inexistența unui ajutor, nu mai erau prezente:

— în primul rând, conform celor de mai sus, ambele decizii adoptate pe 15 iulie 1997 se bazau pe faptul că Grecia urma să pună în aplicare contractul de privatizare parțială din septembrie 1995 și, în special, că angajații vor plăti băncii ETVA prețul de achiziție, conform dispozițiilor stipulate în contract, asumându-și, astfel, un risc financiar care să îi stimuleze să susțină toate măsurile necesare pentru revenirea la un nivel competitiv. În timp ce angajații trebuiau să plătească băncii ETVA prima rată din prețul de achiziție înainte de 31 decembrie 1998, nu a avut loc nicio plată. Statul nu a încercat să obțină plata. Așa cum se arată în evaluarea măsurii E7, acest lucru înseamnă că angajații nu erau puși în situația unor investitori care trebuie să plătească o sumă totală de 8,17 miliarde GRD (24 de milioane EUR) în următorii doisprezece ani, în ciuda așteptărilor Comisiei din iulie 1997, atunci când au fost adoptate cele două decizii. Această neplată însemna, de asemenea, că angajații nu își respectau obligațiile asumate prin contractul de privatizare parțială din septembrie 1995. ETVA nu mai era obligată să respecte contractul de privatizare parțială ([116]), deoarece angajații îl încălcaseră. În concluzie, în ciuda a ceea ce se aștepta, în mod justificat, la momentul deciziei N 401/97, pe baza contractelor existente deja, în fapt nu avusese loc nicio privatizare parțială adevărată, iar contractul nu mai era aplicabil băncii ETVA. Comisia consideră că acestea sunt diferențe majore comparativ cu ceea ce aștepta Comisia la momentul adoptării deciziei N 401/97, pe baza contractului din septembrie 1995. Prin urmare, acest lucru este suficient pentru revizuirea evaluării conform căreia nu exista un ajutor, efectuată la momentul respectiv.

— În al doilea rând, așa cum s-a prezentat, în detaliu, în secțiunea 3.1 din prezenta decizie, succesul comercial și financiar prevăzut la momentul deciziei N 401/97 nu s-a materializat. Societatea nu a reușit să prezinte un registru de comenzi amplu și profitabil în 1997 și 1998. Prin urmare, de la sfârșitul anului 1998, era tot mai sigur că șantierul va înregistra pierderi în următorii ani. Comisia a decis că, începând cu data de 30 iunie 1999, nu se mai putea aștepta o restabilire a viabilității. Cu siguranță, la începutul lunii iunie 1999, cele mai multe vești proaste erau deja cunoscute, iar restabilirea viabilității era deja foarte improbabilă pe baza planului de restructurare existent.

(212) Pe baza celor menționate anterior, Comisia consideră că, în cazul în care un investitor în economia de piață s-ar fi aflat în aceeași situație ca ETVA, nu ar mai fi investit în HSY ([117]).

(213) Deoarece o asemenea infuzie de capital oferă un avantaj selectiv societății HSY, Comisia concluzionează că participarea ETVA la a doua și la a treia majorare de capital constituie ajutor de stat în favoarea HSY. Referitor la respectarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat, Comisia constată că nu a adoptat niciodată vreo decizie care să evalueze și să autorizeze, în mod explicit, participarea ETVA la majorările de capital ale HSY. Prin urmare, Comisia consideră că ajutorul a fost pus în practică prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat.

(214) Comisia constată că, chiar dacă s-ar fi considerat că această măsură a fost autorizată prin decizia N 401/97 (decizia N 401/97 arată că ETVA va participa la majorările de capital ale HSY și, fără să aducă în discuție îndoieli privind respectarea normelor referitoare la ajutorul de stat, consideră că această participare nu ar fi un ajutor), nu s-ar modifica concluzia următoare, și anume că ajutorul trebuie recuperat. Într-adevăr, într-un asemenea caz, trebuie să se considere că banca de stat ETVA a pus în aplicare în mod necorespunzător această decizie întrucât nu a încasat prețul de achiziție de la angajați în conformitate cu contractul din septembrie 1995. Într-adevăr, concluzia că participarea ETVA la viitoarele majorări de capital nu ar constitui un ajutor s-a bazat pe perspectiva că angajații vor plăti prețul de achiziție în conformitate cu contractul din septembrie 1995. Prin urmare, trebuie să se concluzioneze că o parte din decizia N 401/97 prin care se autorizează participarea ETVA a fost utilizată în mod necorespunzător și, prin urmare, că participarea ETVA trebuie recuperată de la HSY.

4.8.5.3. Compatibilitatea cu piața comună

(215) Grecia susține că această măsură ar putea constitui ajutor de restructurare compatibil. Comisia reamintește că obiectivul majorărilor de capital era finanțarea planului de investiții. În cadrul evaluării măsurii P2 și a măsurii P3, Comisia a explicat deja motivul pentru care ajutorul de restructurare suplimentar în favoarea planului de investiții nu poate fi considerat compatibil cu piața comună.

(216) Deoarece cele două majorări de capital constituie ajutor incompatibil, acestea trebuie să fie recuperate de la HSY.

4.9. **Contra-garanția statului privind contractele încheiate de societatea HSY cu OSE și ISAP (măsura E12b)**

4.9.1. *Descrierea măsurii*

(217) În cadrul contractelor pe care HSY le-a încheiat cu Organizația căilor ferate elene (OSE) și Căile ferate electrice Atena-Pireu (ISAP) referitoare la asigurarea de material rulant, ETVA a acordat garanțiile pentru plățile în avans și pentru buna executare a contractelor (denumite, în continuare, „garanții pentru aconturi" sau „garanții pentru plata în avans"). ETVA a emis garanțiile pentru plățile în avans aferente contractului ISAP din februarie 1998 și ianuarie 1999, precum și garanțiile aferente contractului OSE din august 1999. În schimb, ETVA a primit contra-garanțiile corespunzătoare de la stat. Garanțiile în cadrul contractelor încheiate cu OSE și ISAP totalizau suma de 29,4 milioane EUR și respectiv 9,4 milioane EUR.

4.9.2. *Motivele inițierii procedurii*

(218) În decizia de extindere a procedurii, Comisia și-a exprimat îndoielile în ceea ce privește aceste contra-garanții, respectiv că o bancă privată le-ar fi oferit în aceleași condiții. Ținând seama de dificultățile societății HSY, se pune întrebarea dacă o bancă le-ar fi acordat.

4.9.3. *Observațiile primite de la părțile interesate*

(219) Elefsis susține îndoielile exprimate de Comisie. În special, statul nu a acționat ca un investitor în piață, deoarece acest lucru impunea mai multe riscuri, nefiind doar acționarul majoritar al HSY, ci și unicul său creditor și garant, care suportă aproape toate riscurile aferente operațiunilor sale.

4.9.4. *Observațiile Greciei*

(220) Grecia și HSY susțin că, deși contra-garanțiile statului au fost emise formal în decembrie 1999, acestea fuseseră deja promise băncii ETVA atunci când banca a emis garanțiile de plată în avans aferente contractelor ISAP din februarie 1998 și ianuarie 1999 și garanțiile aferente contractului OSE din august 1999. Grecia susține că aceste contra-garanții nu reprezentau măsuri selective. Într-adevăr, acestea au fost acordate în conformitate cu Legea nr. 2322/1995 ([118]), iar câteva societăți au primit garanții de stat pe baza acestei legi. În plus, Grecia susține că taxa anuală de 0,05 % era cea adecvată

pentru remunerarea riscului. În ceea ce privește comportamentul ETVA, era acceptabil pentru o bancă privată, deoarece ea a primit o contra-garanție de la stat și a încasat o primă de 0,4 % ([119]). HSY a prezentat un raport al unui consultant - primul raport Deloitte - care susține această afirmația. Acest raport susține, de asemenea, că, fără o contra-garanție din partea statului, HSY ar fi putut primi, totuși, de la o bancă privată o garanție similară cu cea acordată de ETVA, oferind ca garanție un drept de sechestru asupra anumitor active. În cele din urmă, Grecia susține că beneficiarii contra-garanțiilor din partea statului sunt OSE și ISAP, nu societatea HSY.

4.9.5. *Evaluare*

4.9.5.1. Articolul 296 din tratat

(221) Această măsură nu face obiectul articolului 296 din tratat, deoarece susține în mod direct o activitate civilă.

4.9.5.2. Existența ajutorului

(222) Trebuie să se clarifice care din cele două tipuri de măsuri (garanțiile pentru aconturi acordate de ETVA și contra-garanțiile acordate de stat băncii ETVA) ar putea constitui o măsură de ajutor. Deoarece Grecia susține că contra-garanțiile statului erau deja promise băncii ETVA atunci când aceasta din urmă a acordat garanțiile pentru plata în avans, concluzia este că, atunci când ETVA a acordat garanțiile, era integral protejată de contra-garanțiile de stat. Prin urmare, deoarece ETVA nu-și asumase niciun risc (grație contra-garanțiilor statului) simultan cu încasarea unei taxe de 0,4 % pe trimestru, această măsură ar fi fost acceptată de un investitor în economia de piață în condiții similare. Pe de altă parte, statul a acordat contra-garanții care nu erau asigurate prin nicio garanție și pentru care a primit o primă de garanție de doar 0,05 %. Această a doua măsură era în mod clar inacceptabilă pentru un investitor în economia de piață. Prin urmare, această a doua măsură constituie ajutor de stat. Comisia constată, totuși, că, deoarece statul deținea integral banca ETVA și pentru că toate măsurile puse în aplicare de cea de-a doua bancă sunt imputabile statului, separarea celor două măsuri (cu alte cuvinte, separarea între garanție și contra-garanție) este, într-o oarecare măsură, artificială.

(223) Deoarece Grecia susține că beneficiarii erau OSE și ISAP, trebuie să se stabilească cine este, de fapt, beneficiarul acestei măsuri. Comisia constată că, în cadrul contractelor pentru furnizarea de material rulant, vânzătorul trebuie să ofere cumpărătorului, în general, garanții bancare pentru plățile în avans pe care le face cel de-al doilea. Într-adevăr, cumpărătorul dorește să fie sigur că recuperează acești bani în cazul în care vânzătorul nu livrează materialul deoarece a dat faliment, de exemplu. Prin urmare, vânzătorul trebuie să obțină aceste garanții de la o bancă și să suporte costurile aferente. Cu alte cuvinte, este un cost normal pe care vânzătorul de material rulant trebuie să-l suporte. În acest caz, contra-garanția din partea statului a permis HSY să obțină de la ETVA garanțiile la un preț de doar 0,4 % pe trimestru. Așa cum se va detalia ulterior, fără o contra-garanție din partea statului, o bancă privată ar fi perceput cel puțin 480 puncte de bază pe an pentru garanțiile acordate înainte de 30 iunie 1999. După această dată, nicio bancă privată nu ar mai fi acordat aceste garanții. Prin urmare, este clar că, în perioada dinainte de 30 iunie 1999, contra-garanțiile statului au permis HSY să obțină garanțiile la un preț mai mic. În perioada de după data de 30 iunie 1999, contra-garanțiile statului au permis HSY să obțină garanțiile, garanții pe care HSY nu le putea obține de pe piață. În concluzie, beneficiarul ajutorului este HSY.

(224) În ceea ce privește afirmația Greciei, conform căreia măsura nu este selectivă, Comisia reamintește că, pentru a fi considerată o măsură generală, trebuie să fie, cu adevărat, disponibilă în mod egal pentru toți agenții economici care funcționează într-un stat membru. De asemenea, domeniul de aplicare al măsurii nu trebuie redus, de exemplu, de exercitarea puterii discreționare a statului sau de existența altor factori care îi limitează efectul practic. Comisia consideră că Legea nr. 2322/1995 este departe de îndeplinirea acestei definiții. În primul rând, articolul 1 din lege prevede că garanția este acordată de ministrul economiei de comun acord cu alți trei miniștri. Prin urmare, acordarea garanției depinde de puterea discreționară a autorităților. În al doilea rând, o garanție de stat poate fi acordată unei societăți private doar în cazul în care aceasta se află într-o zonă îndepărtată și cu scopul îmbunătățirii dezvoltării economice a zonei și nu a societății respective (articolul 1bb) sau în cazul în care a suferit daune ca urmare a unei calamități naturale (articolul 1cc). Pe de altă parte, societățile care sunt integral deținute de stat sau în care statul este acționar majoritar pot primi ajutor de stat din motive generale, cum ar fi acoperirea unora dintre datoriile acestora (articolul 1B). Prin urmare, este clar că societățile de stat au acces mai larg decât societățile private la garanțiile

de stat. Această concluzie este confirmată de analiza listei de împrumuturi garantate, prezentată în primul raport Deloitte ([120]). În al treilea rând, garanțiile nu sunt accesibile în mod egal. Într-adevăr, articolul 1 alineatul (4) din lege arată faptul că, atunci când acordă o garanție, statul poate cere anumite garanții (cu alte cuvinte, drept de sechestru asupra activelor fixe ale societății). Decizia de a solicita sau nu garanții este lăsată la latitudinea ministrului economiei. În acest caz, statul nu a cerut garanții atunci când a acordat măsura E12b. În ceea ce privește asigurarea unui acces egal, Comisia constată că taxa de garantare nu este aceeași pentru toate împrumuturile. De exemplu, prima de garantare acoperea doar 0,05 % în acest caz. În cazul măsurii E14, împrumutul acordat tot în baza Legii nr. 2322/1995, prima era de 1 %. În lista cu împrumuturile garantate, prezentată în primul raport Deloitte, unele dintre împrumuturi aveau, de asemenea, o primă de 0,1 % și 0,5 %. În concluzie, Comisia respinge afirmația Greciei, conform căreia Legea nr. 2322/1995 este o măsură generală.

(225) În ceea ce privește afirmația din primul raport Deloitte, conform căreia HSY ar fi putut primi aceste garanții pentru aconturi de la o bancă privată oferind băncii un drept de sechestru asupra anumitor active, ca garanție, în locul unei contra-garanții din partea statului, Comisia consideră că această afirmație nu este relevantă pentru analizarea măsurii. Într-adevăr, Comisia trebuie să analizeze în ce măsură condițiile măsurilor care erau acordate de stat reprezentau sau nu ajutor pentru șantier. Comisia nu trebuie să verifice dacă, oferind mai multe garanții, șantierul ar fi putut sau nu să primească aceeași garanție de pe piață. Așa cum se arată în secțiunea 2.1.1 din Comunicarea privind garanțiile, unul dintre posibilele avantaje ale garanției de stat îl reprezintă posibilitatea ca împrumutatul „să ofere mai puține garanții”. În acest caz, niciuna dintre contra-garanțiile statului nu era garantată printr-un drept de sechestru asupra anumitor active ale șantierului. Prin urmare, contra-garantarea oferind un activ ca garanție reprezintă o tranzacție diferită, care nu trebuie să fie evaluată. Ca argument auxiliar, Comisia constată că, deși afirmația din primul raport Deloitte trebuia evaluată, HSY nu ar fi putut convinge o bancă privată să ofere asemenea garanții pentru aconturi prin asigurarea de garanții. Într-adevăr, activele șantierelor erau deja grevate și aveau o valoare de lichidare mică (a se vedea al doilea și al treilea paragraf, discutate în nota de subsol 43). Prin urmare, chiar și o garanție sub forma unui drept de sechestru asupra anumitor active ale HSY nu ar fi fost suficientă pentru a convinge un investitor în economia de piață să acorde un împrumut societății HSY.

(226) Comisia stabilise anterior în prezenta decizie rata dobânzii pe care o bancă privată ar fi perceput-o pentru acordarea unui împrumut societății HSY. Pentru perioada de până în 30 iunie 1999, s-a concluzionat că, deoarece HSY prezenta un risc special, trebuia să se adauge o primă de risc de cel puțin 400 de puncte de bază peste rata dobânzii percepute pentru împrumuturile acordate societăților sănătoase. Pentru a aplica aceeași abordare garanțiilor asupra plăților în avans, trebuie să se stabilească care este prima pe care un investitor în economia de piață ar încasa-o pentru acordarea unei garanții pentru plata în avans unei societăți sănătoase. Nicio parte implicată în procedura actuală nu a furnizat un preț al preței sigur pentru asemenea garanții. În câteva scheme de garanții de stat, avute în vedere în sectorul de construcții navale și aprobate de Comisie ca fiind fără elemente de ajutor ([121]), prima de garanție anuală pentru împrumutatul cu cel mai redus risc de creditare a fost stabilită la 0,8 % sau 80 de puncte de bază. În absența altor indicatori siguri, Comisia va folosi această rată ca o estimare a primei de garanție anuale și minime, plătite de societăți sănătoase de construcții navale din Grecia, la momentul respectiv. Chiar dacă contractele cu OSE și ISAP nu se referă la construirea de nave, ci la construirea de material rulant, Comisia va folosi nivelul de 0,8 % ca punct de reper, deoarece construirea materialului rulant a rămas o activitate redusă pentru HSY, pe când cele mai multe dintre activitățile HSY și, prin urmare, cea mai mare parte din riscurile asumate de HSY se refereau la construcția și reparația de nave. Prin urmare, pentru garanțiile pentru plata în avans, acordate societății HSY înainte de 30 iunie 1999, existența și valoarea ajutorului vor fi evaluate prin compararea primei anuale plătite, în realitate, de HSY (inclusiv taxa de contra-garanție plătită statului) cu o primă de 480 de puncte de bază (cu alte cuvinte, 80 de puncte de bază plus 400 de puncte de bază). În ceea ce privește perioada de după data de 30 iunie 1999, Comisia a concluzionat anterior în prezenta decizie că șantierul nu mai avea deloc acces la piața financiară și că elementul de ajutor care urma să fie recuperat din orice împrumut ar fi diferența dintre rata dobânzii plătită, în realitate, de HSY și rata de referință plus 600 de puncte de bază. În cazul garanțiilor pentru aconturi, ajutorul care urma să fie recuperat va fi calculat, prin urmare, prin compararea primei plătite în realitate de HSY (inclusiv taxa de contra-garantare plătită statului) cu o primă de 680 de puncte de bază (cu alte cuvinte, 80 de puncte de bază plus 600 de puncte de bază).

(227) Comisia constată că Grecia susține că contra-garanțiile erau deja promise în momentul în care ETVA a acordat garanțiile pentru plata în avans. În consecință, contra-garanțiile legate de plățile în avans ale ISAP au fost acordate înainte de sfârșitul lunii iunie 1999. Costul

anual total al acestor garanții (taxa de garantare plătită băncii ETVA plus taxa de contra-garantare plătită statului) era cu mult mai mic decât nivelul de 480 de puncte de bază. Prin urmare, acestea conțin ajutorul de stat, care reprezintă diferența dintre cea de-a doua primă și costul total al garanțiilor pentru HSY (prima plătită băncii ETVA ([122]) și prima plătită statului). Deoarece, în ciuda cerinței stipulate în articolul 88 alineatul (3) din tratat, ajutorul a fost acordat fără notificare prealabilă, constituie ajutor ilegal.

(228) Contra-garanțiile legate de plățile în avans ale OSE au fost acordate după iunie 1999, într-un moment în care nicio bancă nu ar mai fi acordat vreo garanție. Prin urmare, aceste contra-garanții reprezintă, în totalitate, ajutor. Deoarece, în ciuda cerinței stipulate în articolul 88 alineatul (3) din tratat, ajutorul a fost acordat fără notificare prealabilă, constituie ajutor ilegal. În cazul în care aceste măsuri de ajutor sunt considerate a fi ajutor incompatibil și dacă sunt încă în vigoare, acestea trebuie oprite imediat. Acest lucru ar fi, totuși, insuficient pentru a reveni la situația inițială deoarece HSY a beneficiat, timp de câțiva ani, de o garanție pe care nu ar fi primit-o de pe piață. Pentru perioada până la expirarea garanției, ajutorul care reprezintă diferența dintre 680 de puncte de bază și primele plătite, în realitate, de HSY ar trebui, de asemenea, să fie recuperat.

4.9.5.3. Compatibilitatea cu piața comună

(229) Comisia constată că ajutorul constituie ajutor de funcționare deoarece reduce costurile pe care HSY ar trebui, în mod normal, să le suporte în contextul existenței unor contractele comerciale. Deoarece ajutorul de exploatare nu era permis în domeniul producției de material rulant, ajutorul nu poate fi considerat compatibil cu piața comună și trebuie, prin urmare, recuperat.

4.10. **Amânarea/reprogramarea obligațiilor și anularea penalităților datorate OSE și ISAP (măsura E12c)**

4.10.1. *Descrierea măsurii*

(230) HSY nu a putut să-și îndeplinească obligațiile generate de contractele privind materialul rulant, încheiate cu OSE și ISAP. În special, HSY nu a mai reușit să producă materialul rulant în conformitate cu graficul convenit. Prin urmare, în 2002-2003, unele contracte au fost renegociate și s-a stabilit un nou grafic pentru livrare. În plus, se pare că aplicarea de clauze de penalizare și dobânzi de întârziere, așa cum stipulau contractele inițiale, a fost anulată sau amânată.

4.10.2. *Motivele inițierii procedurii*

(231) În decizia de extindere a procedurii, Comisia pune sub semnul îndoielii că, pe durata negocierilor care au avut loc în 2002-2003, OSE și ISAP, care sunt societăți deținute de stat, s-au comportat în mod similar cu întreprinderi private aflate în condiții similare. Este posibil ca acestea să fi aplicat și/sau renegociat contractele într-o manieră favorabilă societății HSY, acordând astfel ajutor de stat acesteia din urmă.

4.10.3. *Observațiile primite de la părțile interesate*

(232) Elefsis susține că OSE și ISAP nu au încercat să obțină plata integrală a penalităților și a dobânzii de întârziere care au fost generate de întârzieri și nici nu au solicitat garanțiile acordate, în numele HSY, pentru buna executare a obligațiilor sale contractuale.

4.10.4. *Observațiile Greciei*

(233) Autoritățile elene susțin că HSY a plătit toate penalitățile și dobânda relevante în conformitate cu obligațiile sale contractuale și că orice renegociere a avut loc în conformitate cu practica acceptată din punct de vedere comercial. OSE și ISAP nu au anulat niciodată penalități și dobânzi de întârziere.

(234) În ceea ce privește contractele dintre OSE și HSY, la sfârșitul anului 1997 au fost încheiate următoarele șase acorduri de program (denumite, în continuare, „AP"): AP 33 SD 33, AP 33 SD 33a, AP 35 SD 35, AP 37 SD 37, AP 39 SD 39 și AP 41 SD 41a. Acordurile de program au fost activate în august și septembrie 1999 prin efectuarea, de către OSE, a plăților în avans convenite prin contractele din 1997. OSE a solicitat punerea în aplicare a la timp a acordurilor începând cu anul 2000, după primele întârzieri în livrarea materialului în acel an. Consorțiile din care făcea parte HSY au propus amendamente la cele șase contracte, cu următoarele condiții:

— plata, de către consorții, a penalităților și dobânzii de întârziere stabilite, în numerar sau în natură, în conformitate cu preferințele OSE;

— evoluția formulei de creștere a prețului pe baza graficelor de livrare convenite în contractele de durată, și nu pe baza noilor grafice de livrare propuse de consorții, pentru ca aceste date de livrare să fie acceptabile;

— furnizarea către OSE, pentru uzul său fără o compensație, a materialului rulant corespunzător, astfel încât noile grafice de livrare propuse să fie acceptabile, pe de o parte, iar pe de alta, să se oprească evoluția ulterioară a penalităților și dobânzilor de întârziere. AP 39 (locomotive electrice) a fost exceptat de la furnizarea de material rulant echivalent deoarece OSE nu finalizase electrificarea liniei Petra-Atena-Salonic, iar AP 35 a fost exceptat deoarece consorțiul a dorit ca evoluția penalităților și a dobânzii de întârziere să continue în conformitate cu contractul;

— dacă materialul rulant echivalent nu era furnizat sau dacă livrarea (materialului stipulat de contract) se efectua cu întârziere, acordurile privind penalitățile și dobânda de întârziere ar fi continuat să evolueze, odată cu reînceperea din punctul în care au fost suspendate la 31 decembrie 2002.

(235) La 7.1.2003, Consiliul de Administrație al OSE a aprobat amendamentele propuse. Trei AP-uri (33a, 35 și 39) au fost modificate în primele patru luni din 2003, iar contractele corespunzătoare de modificare au fost semnate la 28 februarie 2003, 17 aprilie 2003 și respectiv 28 februarie 2003 ([123]).

(236) Confruntată cu dilema alegerii între a denunța sau a modifica AP-urile și ținând seama de cerințele sale pentru Jocurile Olimpice din 2004, OSE a considerat că interesele sale comerciale erau deservite cel mai bine de acceptarea propunerii consorțiilor pentru modificarea acordurilor, și nu de denunțare. Denunțarea ar fi privat OSE de acceptarea noului material rulant suplimentar, având în vedere că ar fi durat cel puțin trei sau patru ani pentru a finaliza noi proceduri de achiziționare de material rulant. Contractele modificate erau legale și în conformitate cu cele inițiale.

(237) Informațiile de mai sus prezintă, în opinia Greciei, faptul că atât consorțiile, cât și HSY, nu au beneficiat niciodată de tratament preferențial, comparativ cu cel oferit altor furnizori ai OSE și că penalitățile și dobânda erau solicitate și încasate în fiecare caz ([124]). Contractul nu prevedea nicio dispoziție legată de dobânda de întârziere aplicată penalităților, dar OSE a pretins dobânda și a facturat-o consorțiilor în consecință.

(238) Aceeași regulă se aplică și cu privire la sumele ISAP, adică plățile reale efectuate de HSY, nu provizioanele. De asemenea, se subliniază faptul că nu a existat nicio renegociere sau modificare în cazul acordului de program 1/97 ([125]). Acest acord stipula proiectarea, construirea, livrarea și punerea în funcțiune a patruzeci de rame automotoare, fiecare constând din trei vehicule. Livrarea unităților s-a făcut cu întârziere și, prin urmare, penalitățile și dobânda stipulate de acordul de program au fost impuse și reținute ([126]).

4.10.5. *Evaluare*

4.10.5.1. Articolul 296 din tratat

(239) Această măsură nu face obiectul articolului 296 din tratat deoarece se referă exclusiv la activitățile civile.

4.10.5.2. Existența ajutorului

(240) Comisia constată că autoritățile elene au furnizat informații detaliate privind contractele respective, așa cum se impune în decizia de extindere a procedurii. Pe baza acestor informații, îndoielile aduse în discuție de Comisie au fost diminuate. Într-adevăr, HSY a plătit penalitățile și dobânda aferente în conformitate cu obligațiile sale contractuale, și, atunci când a avut loc renegocierea contractelor, Comisia nu a găsit dovezi că renegocierile nu au avut loc în conformitate cu practica acceptată în domeniul comercial. Așa cum a confirmat însăși Elefsis, întârzierile în executarea contractelor au costat societatea HSY zeci de milioane de euro tocmai pentru că OSE și ISAP au solicitat plata penalităților și dobânzii de întârziere sau, alternativ, livrarea de material rulant echivalent. În ceea ce privește afirmația făcută de Elefsis, conform căreia OSE și ISAP, dacă ar fi fost societăți private, ar fi refuzat toate modificările propuse de consorții, prin urmare ar fi solicitat plata tuturor penalităților și dobânzii de întârziere și ar fi cerut plata imediată, în numerar, în loc să eșaloneze plățile pe o perioadă mai îndelungată, se poate spune că acest lucru este foarte puțin probabil. Într-adevăr, în cazul în care OSE și ISAP ar fi adoptat o asemenea abordare lipsită de flexibilitate înainte de încheierea vânzării HSY, acest lucru ar fi împiedicat probabil noul proprietar să cumpere șantierul. Fără o asemenea achiziție, șantierul, așa cum se va explica în analiza măsurii E18c, ar fi intrat, cel mai probabil, în faliment. Chiar și după achiziționarea de către HDW/Ferrostaal, situația financiară a șantierului nu s-a îmbunătățit. Prin urmare, în cazul în care OSE și ISAP ar fi adoptat o abordare total lipsită de flexibilitate, ar fi existat un adevărat risc ca HSY să dea faliment. Acest lucru înseamnă că executarea contractelor existente ar fi fost oprită. Adică OSE și ISAP ar fi trebuit să organizeze o nouă licitație, contractul ar fi fost atribuit unui nou furnizor, iar livrarea ar fi fost întârziată câțiva ani. În acest caz, Comisia consideră că un cumpărător din economia de piață poate accepta o renegociere parțială care să permită finalizarea unui contract existent într-un interval de timp rezonabil, astfel încât cumpărătorul să primească, în cele din urmă, materialul rulant comandat, cu o perioadă limitată de întârziere. În acest sens, Comisia constată că probabilitatea ca, în fapt, contractele să fie finalizate într-un interval de timp rezonabil a crescut atunci când HSY s-a privatizat, deoarece noul proprietar privat avea experiență în gestionarea proiectelor complexe, era o societate privată motivată de profit și, prin urmare, dispusă să limiteze întârzierea, pentru a minimiza consecințele financiare negative.

(241) În concluzie, Comisia consideră că nu există dovezi concludente care să arate că, în fapt, comportamentul OSE și ISAP nu ar fi fost acceptabil pentru o societate privată aflată în condiții similare. Prin urmare, Comisia concluzionează că modul în care au fost puse în aplicare contractele cu OSE și ISAP și modificările limitate ale contractelor, acceptate de OSE în 2002-03, nu implică elemente de ajutor.

4.11. **Împrumutul ETVA menit să finanțeze contractul Strintzis (măsura E13a)**

4.11.1. *Descrierea măsurii*

(242) La 29 octombrie 1999, ETVA a acordat societății HSY un împrumut în valoare de 16,9 miliarde GRD (49,7 milioane EUR) pentru a finanța construirea celor două feriboturi comandate de societatea Strintzis. Rata dobânzii era LIBOR ([127]) plus 100 de puncte de bază. În iunie 2001, a fost creată o ipotecă preferențială asupra celor două nave în construcție. Împrumutul a fost achitat integral băncii creditoare la 8 octombrie 2004.

4.11.2. *Motivele inițierii procedurii*

(243) Decizia de extindere a procedurii a generat îndoieli și anume dacă transferul unei ipoteci asupra navelor și a primelor de asigurare reprezenta o garanție suficientă. În plus, se părea că împrumutul era plătit imediat societății HSY, deși trebuia plătit în paralel cu costurile de construcție. Mai mult, rata dobânzii părea insuficientă, ținând seama de dificultățile șantierului. În cele din urmă, combinarea acestui împrumut cu următoarea măsură (măsura E13b) arată faptul că o parte importantă din finanțarea celor două nave comandate de Strintzis a fost suportată de ETVA.

4.11.3. *Observațiile primite de la părțile interesate*

(244) Elefsis susține că nicio bancă privată nu ar fi acordat acest împrumut. În primul rând, ETVA nu avea nicio garanție atunci când împrumutul a fost încheiat, deoarece ipoteca asupra navelor a fost creată mult mai târziu. În plus, Elefsis este de acord că valoarea de piață a corpurilor de navă în construcție este redusă.

4.11.4. *Observațiile Greciei*

(245) Grecia și HSY subliniază că, în fapt, condițiile împrumutului erau neobișnuite la momentul respectiv. Raportul Deloitte confirmă că atât banca în discuție (ETVA), cât și, în general, băncile din Grecia acordau societăților împrumuturi la o rată a dobânzii similară. HSY oferă detalii privind garanțiile care au fost acordate băncii ETVA la momentul contractului de împrumut (cesiunea prețului aferent celor două nave, a garanțiilor de asigurare și a tuturor creanțelor față de terți, generate de afretarea sau, în general, de folosirea navelor) și la o dată ulterioară (ipoteca asupra navelor) și concluzionează că acestea erau adecvate. De asemenea, Grecia prezintă calendarul conform căruia împrumutul a fost plătit de ETVA societății HSY și care demonstrează că acesta a fost plătit în paralel cu evoluția costurilor de construcție.

4.11.5. *Evaluare*

4.11.5.1. Articolul 296 din tratat

(246) Această măsură nu face obiectul articolului 296 din tratat deoarece susține în mod direct o activitate civilă.

4.11.5.2. Existența ajutorului

(247) Comisia a ajuns la următoarele concluzii. Acest împrumut a fost încheiat după iunie 1999, într-un moment în care nicio bancă nu ar fi continuat să împrumute bani societății HSY. Grecia susține că garanția corespunzătoare împrumutului reducea riscul atât de mult încât acordarea împrumutului ar fi fost acceptabilă pentru un investitor privat. Această afirmație nu poate fi acceptată. Cesiunea prețului navelor reprezintă o garanție solidă doar în cazul în care șantierul finalizează, cu succes, construcția navei, ceea ce este o chestiune nesigură. În cazul în care șantierul intră în faliment în perioada construirii navei, această garanție nu are nicio valoare, deoarece prețul de achiziție nu poate fi cerut de la Strintzis fiindcă aceasta din urmă nu a primit vasele comandate ([128]). Acest lucru înseamnă că garanția ar fi fără valoare exact în cazul în care ar fi necesară. În ceea ce privește constituirea unei ipoteci asupra fiecăreia dintre navele în construcție, aceasta a fost acordată băncii ETVA de-abia în iunie 2001, la mult timp după ce împrumutul a fost plătit societății HSY. În plus, Comisia constată că valoarea navelor în construcție este relativ redusă și că sunt greu de vândut. Acest lucru este ilustrat de acest caz. Într-adevăr, HSY nu a reușit să finalizeze construcția celor două nave și, prin urmare, contractul cu Strintzis a fost revocat în iulie 2002. HSY a avut nevoie de cel puțin doi ani pentru a vinde corpurile de navă în construcție și a primit 14 milioane EUR, ceea ce reprezintă doar o treime din suma împrumutată de la ETVA pentru a finanța construirea navelor.

(248) În ceea ce privește afirmația Greciei, HSY și Deloitte, conform căreia rata dobânzii împrumutului acordat societății HSY era similară cu rata dobânzii multor altor împrumuturi acordate în aceeași perioadă de ETVA și de băncile din Grecia, este lucru nu înseamnă că împrumutul acordat societății HSY nu este un ajutor.

Într-adevăr, Grecia, HSY și Deloitte nici nu au analizat, nici nu au demonstrat că situația financiară a celorlalți împrumutați folosiți ca punct de comparație era similară cu cea a HSY, cu alte cuvinte, că situația lor financiară era la fel de proastă ca cea a HSY. Prin urmare, nu au demonstrat că băncile private erau pregătite să împrumute bani societăților cu probleme, la o rată a dobânzii similară cu cea a acestui împrumut. Compararea ratei dobânzii împrumuturilor acordate altor societăți fără a verifica dacă riscul suportat de băncile creditoare este similar, reprezintă un exercițiu inutil. Prin urmare, Comisia concluzionează că, în condiții similare, niciun investitor în economia de piață nu ar fi acordat acest împrumut societății HSY, care reprezintă astfel ajutor. Deoarece, în ciuda cerinței stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat, acesta a fost acordat fără notificare prealabilă, reprezintă un ajutor ilegal.

4.11.5.3. Compatibilitatea cu piața comună

(249) Comisia constată că ajutorul constituie ajutor de funcționare deoarece reduce costurile pe care, în mod normal, HSY le-ar suporta în cadrul contractelor comerciale. Conform celor de mai sus, împrumutul a permis, de fapt, societății HSY să-și asume acest contract comercial, pe care nu l-ar fi putut finanța obținând fonduri de pe piață. Comisia constată că, în temeiul articolului 3 din Regulamentul (CE) nr. 1540/98, ajutorul de exploatare aferent contractului era autorizat pentru contracte de construcție a navelor semnate până la 31 decembrie 2000. Totuși, HSY nu avea dreptul să primească ajutorul pentru contractul cu Strintzis deoarece HSY nu finalizase niciodată navele, acestea nu au fost niciodată livrate, iar contractul cu Strintzis a fost reziliat ([129]). În plus, corpurile de navă au fost vândute unui nou cumpărător de-abia în 2004, cu alte cuvinte, la câțiva ani după data de 31 decembrie 2000.

(250) Deoarece ajutorul este ilegal și incompatibil, acesta trebuie recuperat. Deoarece împrumutul a fost rambursat, o parte din avantajul primit de HSY a fost deja retras. Totuși, grație acestui împrumut din partea ETVA, HSY a dispus de valoarea împrumutului timp de câțiva ani, o sumă de care altfel HSY nu ar fi putut dispune în acea perioadă. Acest avantaj trebuie, de asemenea, recuperat. Așadar, Comisia consideră că ajutorul care trebuie recuperat, reprezintă diferența dintre rata dobânzii plătită băncii ETVA și rata de referință pentru Grecia ([130]), plus 600 de puncte de bază pentru perioada care începe odată cu plata împrumutului societății HSY până la data la care împrumutul a fost garantat printr-o ipotecă asupra copurilor de navă. Pentru perioada ulterioară până la rambursarea împrumutului, ajutorul ce trebuie recuperat reprezintă diferența dintre rata dobânzii plătită băncii ETVA și rata de referință pentru Grecia plus 400 puncte de bază. Reducerea cu o treime a acestei prime de risc reflectă faptul că ipoteca asupra copurilor de navă ar fi redus parțial pierderea creditorului în cazul unei culpe din partea HSY, și, prin urmare, ar fi redus riscul împrumutului pentru ETVA. În special, așa cum tocmai a fost demonstrat, HSY a reușit să vândă copurile de navă la un preț aproximativ echivalent cu o treime din suma împrumutată de ETVA.

4.12. **Garanția ETVA privind contractul Strintzis (măsura E13b)**

4.12.1. *Descrierea măsurii*

(251) În 1999, HSY a folosit două garanții de la ETVA pentru a garanta aconturile Strintzis, în valoare de 6,6 milioane EUR. Garanțiile au fost anulate în iulie 2002, atunci când contractul de construcție a navelor cu Strintzis a fost reziliat.

4.12.2. *Motivele inițierii procedurii*

(252) Decizia de extindere a procedurii consideră că cele două garanții, ale căror condiții nu erau cunoscute la momentul deciziei, ar putea constitui ajutor.

4.12.3. *Observațiile primite de la părțile interesate*

(253) Elefsis subliniază faptul că statul/ETVA și-a asumat, în același timp, rolul de girant, creditor, acționar și cel mai mare client al HSY. Făcând acest lucru, statul se punea singur într-o situație cu un risc financiar important. În asumarea acestui rol multiplu, statul asigura, de fapt, finanțarea fără vreo garanție, deoarece, în cazul în care societatea nu își îndeplinea obligațiile și/sau intra în procedură de insolvabilitate, statul nu avea niciun mijloc de a-și apăra interesele și ar fi suferit o pierdere definitivă, deoarece valoarea activelor șantierului ar fi fost considerată insuficientă pentru a acoperi toate datoriile.

4.12.4. *Observațiile Greciei*

(254) Grecia arată faptul că o primă garanție a fost acordată pe 4 martie 1999, iar a doua pe 17 iunie 1999. În conformitate cu primul raport Deloitte depus de HSY, acestea aveau o valoare de 3,26 milioane EUR și respectiv 3,38 milioane EUR. Grecia reamintește că ETVA nu a plătit nicio sumă în temeiul garanțiilor după rezilierea contractului Strintzis în 2002. Acest lucru dovedește că HSY nu era un împrumutat al cărui risc de neplată era ridicat. În plus, Grecia și HSY indică faptul că ETVA a primit, ca gaj pentru această garanție de 6,6 milioane EUR, cesiunea profiturilor obținute de HSY din Acordul 39 cu OSE, în care prețul contractual pentru HSY era de 8,5 milioane EUR. Consultantul confirmă că HSY ar fi putut primi cele două garanții de la o bancă privată.

4.12.5. *Evaluare*

4.12.5.1. Articolul 296 din tratat

(255) Această măsură nu face obiectul articolului 296 din tratat deoarece susține în mod direct o activitate civilă.

4.12.5.2. Existența ajutorului

(256) Comisia constată că ambele garanții au fost acordate înainte de 30 iunie 1999. Așa cum s-a explicat anterior, Comisia consideră că HSY mai avea încă acces la piața financiară la momentul respectiv, dar la un preț care reflecta situația economică deosebit de fragilă a HSY.

(257) Grecia și HSY susțin că cesiunea profiturilor obținute prin Acordul 39 încheiat cu OSE era o garanție corespunzătoare care urma să facă ca acordarea garanției să fie acceptabilă pentru un investitor privat. Comisia constată că, în cazul în care HSY dădea faliment, această garanție nu ar fi permis unei bănci să-și recupereze banii. Într-adevăr, în cazul în care HSY ar fi dat faliment, construcția materialului rulant ar fi fost oprită și nicio livrare nu ar fi fost făcută către OSE și nicio plată nu ar fi putut fi solicitată de la OSE, în baza respectivului acord ([131]). Prin urmare, Comisia nu înțelege cum această garanție ar fi redus semnificativ riscul unui împrumut acordat societății HSY.

(258) HSY nu a putut spune Comisiei sau propriului său consultant (a se vedea primul raport Deloitte, pagina 4-9) dacă HSY era sau nu obligată, prin contract, să plătească o primă de garanție băncii ETVA și care era valoarea acestei prime. Așa cum explică evaluarea măsurii E12b, pentru o asemenea garanție, HSY ar fi trebuit să plătească o primă anuală de cel puțin 480 de puncte de bază. Cunoscând nivelul celorlalte prime de garanție plătite de HSY băncii ETVA, este foarte puțin probabil ca prima de garanție plătită, în realitate, de HSY să fie atât de mare, la nivelul a 480 de puncte de bază. Prin urmare, Comisia concluzionează că garanția acordată de ETVA constituie ajutor de stat, care reprezintă diferența dintre prima de garanție anuală plătită, în realitate, băncii ETVA și o primă de garanție de 480 de puncte de bază. Deoarece, în ciuda cerinței stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat, acesta a fost acordat fără notificare prealabilă, reprezintă ajutor ilegal.

4.12.5.3. Compatibilitatea cu piața comună

(259) Așa cum se arată în evaluarea măsurii E13a, Comisia consideră că ajutorul de acest tip constituie ajutor de funcționare, care nu poate fi considerat compatibil în temeiul Regulamentului (CE) nr. 1540/98. Prin urmare, este ilegal și incompatibil și trebuie recuperat.

4.13. **Garanția de stat care girează un împrumut în valoare de 10 miliarde GRD (29,3 milioane EUR) (măsura E14)**

4.13.1. *Descrierea măsurii*

(260) După cutremurul din septembrie 1999, ETVA a acordat societății HSY la 13 ianuarie 2000 un împrumut în valoare de 10 miliarde GRD (29,3 milioane EUR), care era girat printr-o garanție de stat acordată prin decizia ministrului de finanțe și datată 8 decembrie 1999. ETVA a perceput o rată a dobânzii în valoare de EURIBOR plus 125 de puncte de bază ([132]), iar statul a perceput o primă de garanție de 100 de puncte de bază.

4.13.2. *Motivele inițierii procedurii*

(261) Având în vedere situația financiară a HSY la momentul respectiv, nu este sigur că termenii garanției ar fi fost acceptabili pentru un investitor în economia de piață. În ceea ce privește compatibilitatea acesteia cu dispozițiile stipulate de articolul 87 alineatul (2) litera (b), Grecia nu a demonstrat că dimensiunea măsurii era direct proporțională cu daunele suferite de HSY.

4.13.3. *Observațiile primite de la părțile interesate*

(262) Elefsis consideră că nicio bancă nu ar fi împrumutat bani societății HSY la momentul respectiv, ținând seama de situația financiară a acesteia. Garanția ar trebui considerată ajutor compatibil doar dacă se limitează la sumele de bani strict necesare pentru remedierea daunelor produse de o anumită calamitate naturală.

4.13.4. *Observațiile Greciei*

(263) Grecia și HSY contestă faptul că măsura este selectivă, deoarece garanția a fost acordată în conformitate cu dispozițiile stipulate de Legea nr. 2322/1995, care prevede termenii și condițiile pentru acordarea unei garanții oricărei societăți solicitante, în numele statului elen. În plus, acestea susțin că prima de garanție de 1 % ar fi fost acceptabilă pentru un investitor privat. În plus, HSY ar fi putut contracta împrumutul de pe piață fără o garanție de stat, folosind alte forme de garantare, de exemplu cesiunea drepturilor asupra principalelor contracte și ipoteca asupra activelor sale. Chiar dacă măsura ar constitui ajutor, este parțial compatibilă, conform articolului 87 alineatul (2) litera (b), atâta timp cât acest capital a fost acordat ca și compensație pentru daunele pe care HSY le-a suferit ca urmare a cutremurului și parțial intră în domeniul de aplicare a articolului 296 din tratat, atât timp cât se referă direct la activitățile militare ale HSY.

4.13.5. *Evaluare*

4.13.5.1. Articolul 296 din tratat

(264) În ceea ce privește aplicabilitatea articolului 296, textul deciziei prin care ETVA a decis să acorde împrumutul garantat arată că ETVA era preocupată, *inter alia*, de continuarea activităților militare ale HSY. Totuși, nu există nicio dispoziție contractuală care să oblige HSY să folosească împrumutul garantat pentru finanțarea activităților militare. Cu alte cuvinte, ETVA dorea să păstreze HSY în activitate pentru a asigura continuarea activităților militare, dar nu a cesionat împrumutul garantat pentru finanțarea unei anumite activități. HSY era liberă să folosească banii așa cum dorea. Așa cum s-a explicat deja, pentru asemenea măsuri care sunt acordate întregului șantier, Comisia consideră că 25 % din împrumutul garantat era folosit pentru activitățile civile și 75 % pentru activitățile militare. Prin urmare, doar 25 % din garanția de stat [cu alte cuvinte, o sumă inițială de 2,5 miliarde GRD (7,34 milioane EUR)] trebuie să fie evaluată prin prisma normelor privind ajutorul de stat și ar putea fi recuperată dacă reprezintă ajutor incompatibil. 75 % din garanția de stat se supune dispozițiilor stipulate de articolul 296 din tratat și nu este acoperită de normele privind ajutorul de stat.

4.13.5.2. Existența ajutorului

(265) În ceea ce privește selectivitatea măsurii, Comisia a arătat deja, în evaluarea măsurii E12b, că Legea nr. 2322/1995 nu este o măsură generală.

(266) În ceea ce privește existența unui avantaj, Comisia reamintește că împrumutul garantat a fost acordat în ianuarie 2000, într-un moment în care niciun investitor în economia de piață nu ar fi oferit societății HSY vreun împrumut sau vreo garanție, așa cum s-a concluzionat anterior. Fără o garanție de stat, nicio bancă nu ar fi oferit vreun împrumut societății HSY. Prin urmare, garanția de stat a oferit un avantaj clar societății HSY.

(267) În concluzie, partea din garanția de stat care nu este acoperită de articolul 296 din tratat constituie ajutor. Deoarece, în ciuda cerinței stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat, ajutorul a fost acordat fără notificare prealabilă, acesta constituie ajutor ilegal.

4.13.5.3. Compatibilitatea cu piața comună

(268) În ceea ce privește compatibilitatea acestui ajutor în temeiul articolului 87 alineatul (2) litera (b) din tratat, nicio parte nu contestă faptul că, în realitate, cutremurul din septembrie 1999 a fost o „calamitate naturală". Întrucât contractul de împrumut nu a fost semnat decât în 13 ianuarie 2000, HSY a cerut această finanțare de la ETVA în primele săptămâni de după cutremur. În conformitate cu declarațiile autorităților elene, daunele produse șantierului au acoperit, în primul rând, costul aferent reparării instalațiilor fizice și, în al doilea rând, costurile generate de întârzierea în executarea contractelor. Totuși, Grecia nu a prezentat nicio estimare a celui de-al doilea tip de daune. În cazul în care Grecia ar fi dorit să despăgubească HSY pentru al doilea tip de costuri, trebuia să încerce măcar să le calculeze, iar calculul trebuia realizat pe baza unei metode verificabile. Deoarece acest lucru nu a avut loc și pentru că ajutorul poate fi considerat compatibil în temeiul articolului 87 alineatul (2) litera (b), doar dacă se limitează strict la despăgubirea pentru daunele suferite, Comisia consideră că aceste costuri ipotetice nu reprezintă un motiv justificat pentru compatibilitatea ajutorului ([133]). În ceea ce privește primul tip de costuri (repararea daunelor fizice), Comisia constată că nu a fost stabilit niciun mecanism menit să asigure că dimensiunea garanției de stat ar fi redusă odată cu stabilirea, cu precizie, a daunelor suportate și achitarea despăgubirilor către societatea HSY de către companiile de asigurări. În scrisoarea sa din 20 octombrie 2004 ([134]), Grecia a estimat că daunele fizice totalizau aproximativ 3 miliarde GRD (8,8 milioane EUR). Prin urmare, Comisia consideră că valoarea care depășește aceste cifre, și anume suma de 20,5 milioane EUR, nu era legată de daunele produse de cutremur. Dimpotrivă, se poate considera că suma de 8,8 milioane EUR este direct proporțională cu daunele suferite, dar numai până în primul trimestru din 2002, atunci când companiile de asigurări au plătit despăgubirea de 3,52 milioane EUR ([135]). Din acest moment, garanția de stat trebuia redusă cu o sumă echivalentă. Prin urmare, din acel moment, doar diferența (8,8 milioane EUR − 3,5 milioane EUR = 5,3 milioane EUR) putea fi considerată că ar fi direct proporțională cu daunele nete suferite (cu alte cuvinte, daunele suferite minus despăgubirea plătită societății HSY de companiile de asigurări).

(269) Conform celor de mai sus, deoarece 75 % din împrumutul garantat ar putea finanța activitățile militare, doar 25 % din garanție intră sub incidența controlului ajutorului de stat și ar putea constitui ajutor de stat. Totuși, se poate presupune că doar 25 % din daunele suferite de HSY erau legate de activitățile sale civile, deoarece cutremurul a avariat facilitățile de producție ale HSY fără a face vreo distincție între facilitățile militare, cele civile și cele folosite pentru ambele

tipuri de activități. Cu alte cuvinte, nu există niciun motiv pentru a considera că toate daunele suferite de HSY trebuie finanțate prin 25 % din garanția de stat care constituie ajutor de stat. Prin urmare, doar 25 % dintre daune pot fi luate în considerare în momentul în care se evaluează dacă ajutorul de stat este sau nu direct proporțional cu daunele suferite. În concluzie, din ajutorul de stat, o sumă echivalentă cu 25 % din partea garanției de stat considerată ca fiind direct proporțională cu daunele suferite (conform definiției din considerentul precedent) constituie ajutor compatibil în temeiul articolului 87 alineatul (2) litera (b). Cu alte cuvinte, din partea din garanția de stat ce reprezintă ajutor, 750 de milioane GRD (2,20 milioane EUR) cu alte cuvinte, 25 % din suma de 3 miliarde GRD (8,8 milioane EUR) sunt compatibile până la plata despăgubirii de către asigurători în primul trimestru din 2002. După această dată, doar suma de 1,32 milioane EUR, cu alte cuvinte, 25 % din suma de 3 miliarde GRD (8,8 milioane EUR) minus 3,52 milioane EUR este compatibilă. Restul ajutorului este incompatibil cu piața comună.

(270) În cazul în care garanția de stat este încă neachitată, partea din această garanție, care constituie ajutor incompatibil (cu alte cuvinte, 25 % din garanția încă neachitată, minus suma de 1,32 milioane EUR, care este compatibilă) trebuie anulată imediat. Anularea garanției incompatibile nu este suficientă pentru a se reveni la situația inițială. Într-adevăr, grație garanției de stat incompatibile, HSY a dispus, timp de câțiva ani, de un împrumut pe care nu l-ar fi primit în alt mod. Pentru a recupera acest ajutor incompatibil suplimentar, Comisia consideră că, de la acordarea împrumutului garantat până la sfârșitul garanției de stat incompatibile, trebuie să fie recuperat un ajutor egal cu diferența dintre costul total al împrumutului garantat (rata dobânzii plus prima de garanție plătită de HSY) și rata de referință pentru Grecia, plus 600 puncte de bază. Această sumă trebuie să fie calculată în ceea ce privește partea din garanția de stat care constituie ajutor incompatibil.

4.14. **Împrumuturile acordate de ETVA în 1997 și 1998 (măsura E16)**

4.14.1. *Descrierea măsurii*

(271) Această măsură constă din trei împrumuturi acordate de ETVA societății HSY în 1997 și 1998.

(272) În primul rând, la 25 iulie 1997, ETVA a acordat o linie de credit în valoare de 1,99 miliarde GRD (5,9 milioane EUR), cu o dată de expirare stabilită pentru 31 octombrie 1997. Aceasta avea o rată a dobânzii de ATHIBOR plus 200 de puncte de bază și a fost acordată pentru a acoperi necesarul de capital de lucru al HSY. A fost garantată prin creanțele de la marina elenă.

(273) În al doilea rând, la 15 octombrie 1997, ETVA a acordat o linie de credit în valoare de 10 milioane USD, de asemenea pentru a acoperi necesarul de fond de rulment al HSY ([136]). Împrumutul avea o rată a dobânzii de LIBOR plus 130 de puncte de bază și a fost garantată pentru creanțele din contractul cu marina elenă. La 19 mai 1999, ETVA a primit garanție suplimentară pentru împrumut prin transferul fiecărui drept privind Acordul de program 1/97, pe care HSY l-a încheiat cu ISAP pentru construirea și livrarea a 125 de automotoare. Împrumutul a fost achitat în ianuarie 2000.

(274) În al treilea rând, la 27 ianuarie 1998, ETVA a acordat o linie de credit în valoare de 5 milioane USD, de asemenea cu o rată a dobânzii de LIBOR plus 130 de puncte de bază. Scopul era, de asemenea, acoperirea necesarului de capital de lucru al HSY. Pentru această a treia linie de credit nu s-a acordat nicio garanție.

4.14.2. *Motivele inițierii procedurii*

(275) Decizia de extindere a procedurii arată faptul că aceste împrumuturi par să constituie ajutor, compatibilitatea acestuia fiind îndoielnică. În plus, faptul că primele două împrumuturi erau garantate prin creanțe de la marina elenă nu impune automat că ele sunt acoperite de articolul 296 din tratat.

4.14.3. *Observațiile primite de la părțile interesate*

(276) Elefsis declară că, având în vedere situația financiară a șantierului din acel moment, nicio bancă privată nu ar fi oferit aceste împrumuturi societății HSY.

4.14.4. *Observațiile Greciei*

(277) Grecia și HSY susțin că ETVA a obținut garanții corespunzătoare cu transferul drepturilor asupra creanțelor de la marina elenă. Grecia arată faptul că cele trei împrumuturi au fost achitate integral băncii creditoare și susține, prin urmare, că orice ajutor de stat ilegal, *quod non*, a fost recuperat prin plată. În cele din urmă, autoritățile elene afirmă că, ținând seama de tipul garanțiilor furnizate băncii creditoare și de faptul că HSY era destul de activă în sectorul apărării, Comisia nu are dreptul să analizeze aceste măsuri în temeiul articolului 88 din Tratatul CE, ci trebuie să facă uz de procedura stipulată de articolul 298 din tratat.

4.14.5. *Evaluare*

4.14.5.1. Articolul 296 din tratat

(278) În ceea ce privește aplicarea articolelor 296 și 298 din tratat, Comisia constată că cele două credite acordate în 1997 au fost garantate de sume de încasat dintr-un contract militar. Totuși, doar acest fapt nu arată că facilitățile au fost acordate la finanțarea executării acestor

contracte militare. Grecia nu a prezentat dovezi că a existat vreo obligație contractuală care să limiteze utilizarea acestor fonduri pentru finanțarea executării contractelor militare. Dimpotrivă, Grecia arată faptul că cele două împrumuturi au fost acordate pentru a acoperi necesarul de fondul de rulment al HSY. Primul raport Deloitte confirmă că acestea au fost acordate pentru fondul de rulment și nu indică faptul că au fost cesionate pentru finanțarea unei anumite activități. Acest lucru este susținut de faptul că o garanție suplimentară legată de un contract civil (cu alte cuvinte, contractul cu ISAP) a fost acordată pentru creditul de 10 milioane USD. Prin urmare, Comisia consideră că aceste trei împrumuturi au finanțat șantierul în totalitate și nu doar activitățile militare. Așa cum se arată în secțiunea 3.3, Comisia consideră că 25 % din împrumuturile au finanțat activitățile civile ale HSY și nu sunt acoperite de articolul 296 din tratat și astfel pot fi evaluate prin prisma normelor privind ajutorul de stat.

4.14.5.2. Existența ajutorului

(279) În ceea ce privește garanțiile oferite, cesiunea creanțelor din contractul cu marina elenă și cu ISAP, Comisia consideră că acestea nu ofereau suficientă protecție împotriva pierderilor, în cazul în care HSY dădea faliment. Într-adevăr, dacă HSY și-ar fi întrerupt activitatea, executarea contractelor neîntrerupte cu marina și cu ISAP s-ar fi oprit. Deoarece niciun produs nu era livrat marinei și ISAP, acestea nu trebuiau să plătească prețul de achiziție ([137]). În ceea ce privește existența creanțelor pentru produsele deja livrate marinei și ISAP, Grecia nu a demonstrat, în primul rând, că aceste pretenții existau, în al doilea rând, că ele erau de încasat și, în al treilea rând, că acestea reprezentau, pe toată durata împrumutului, o sumă suficient de mare pentru ameliorarea riscurilor de înregistrare a pierderilor în cazul în care HSY dădea faliment.

(280) Conform concluziilor din secțiunea 3.1, în 1997 și 1998 băncile private ar fi perceput o rată a dobânzii echivalentă cu rata de referință plus 400 de puncte de bază, și anume ATHIBOR plus 700 de puncte de bază. Nu există nicio rată de referință exprimată în dolari. Totuși, deoarece rata de referință în valute puternice era calculată prin adăugarea unei prime de 75 de puncte de bază ([138]) la rata interbancară și deoarece cele două împrumuturi exprimate în dolari aveau o rată a dobânzii variabilă, indexată la LIBOR, Comisia consideră că trebuie să calculeze, în conformitate cu fosta abordare, valoarea ajutorului pe baza US LIBOR plus 475 de puncte de bază (cu alte cuvinte, US LIBOR plus 75 de puncte de bază pentru determinarea ratei de referință, plus o primă de risc de 400 de puncte de bază pentru a reflecta riscul special de a împrumuta bani societății HSY). Pe baza celor de mai sus, se pare că prima încasată pentru aceste trei împrumuturi este sub rata care ar fi fost încasată de un investitor în economia de piață.

(281) Comisia concluzionează că partea din aceste trei împrumuturi care nu intră în domeniul de aplicare a articolului 296, și anume 25 % din aceste împrumuturi, conține ajutor de stat. Ajutorul reprezintă diferența dintre rata dobânzii încasate de ETVA și rata dobânzii care ar fi fost încasată de un investitor în economia de piață, conform definiției de mai sus. Deoarece, în ciuda cerinței stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat, ajutorul a fost acordat fără notificare prealabilă, acesta reprezintă un ajutor ilegal.

4.14.5.3. Compatibilitatea cu piața comună

(282) Aceste trei împrumuturi au fost acordate pentru a acoperi necesarul de fond de rulment al HSY. Prin urmare, acestea constituie ajutor de funcționare, cu alte cuvinte, ajutorul acordat pentru finanțarea funcționării șantierului în general și nu pentru un anumit proiect. Împrumuturile au fost acordate într-un moment în care ajutorul pentru sectorul de construcții navale era încă reglementat de Directiva 90/684/CEE. Articolele 4 și 5 din această directivă prevăd că ajutorul de funcționare poate fi acordat pentru activitățile de construcții navale și conversia navelor, ambele fiind definite în articolul 1 din directivă. Totuși, în anii în care au fost acordate împrumuturile, și anume anii 1997 și 1998, HSY nu a derulat asemenea activități. Directiva 90/684/CEE interzice ajutorul pentru reparații navale, care era principala activitate civilă a HSY în 1997 și 1998. Ajutorul nu poate fi astfel considerat compatibil cu piața comună și, deoarece a fost acordat ilegal trebuie recuperat.

(283) Așa cum subliniază Grecia, împrumuturile au fost achitate. Conform definiției de mai sus, ajutorul trebuie să fie recuperat pentru perioada ce începe cu achitarea împrumuturilor societății HSY până la rambursarea lor.

4.15. **Subvenționare încrucișată între activitățile militare și civile până în 2001 (măsura E17)**

4.15.1. *Descrierea măsurii*

(284) Decizia de extindere a procedurii arată faptul că se pare că a existat o subvenționare încrucișată între activitățile militare și cele civile. În special, aceasta descrie două cazuri în care, în cadrul contractelor militare, societatea HSY a primit plăți în avans destul de mari, care depășeau nevoile sale pe termen scurt, generate de executarea contractului corespunzător, astfel încât HSY putea folosi aceste sume în numerar pentru finanțarea altor activități. În primul rând, raportul de gestionare al HSY pe anul 2001 menționează că „sume de până la 81,3 milioane EUR au fost primite ca plăți în avans pentru activitățile militare, dar au fost, în cea mai mare parte, folosite pentru alte activități și costuri operaționale ale societății." În al doilea rând, în declarația sa în cadrul unui proces în fața unei instanțe elene, consorțiul HDW/Ferrostaal arată faptul că cel puțin o parte din fondurile (estimate de Elefsis ca depășind suma de 40 de milioane EUR) oferite societății HSY pentru construirea canonierelor (contract semnat la 21 decembrie 1999) au fost utilizate în alte scopuri.

4.15.2. *Motivele inițierii procedurii*

(285) Decizia de extindere a procedurii afirmă că, atunci când documentele se referă, în mod explicit, la utilizarea fondurilor primite pentru contracte militare pentru „alte activități", Comisia are dreptul să își exprime îndoiala că aceste fonduri sunt acoperite de articolul 296 și că nu constituie ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1). Decizia de extindere a procedurii recomandă, de asemenea, introducerea de conturi separate pentru activitățile civile și militare, pentru a se evita finanțarea activităților civile prin ajutorul oferit de stat pentru activitățile militare.

4.15.3. *Observațiile primite de la părțile interesate*

(286) Elefsis afirmă că subvenționarea încrucișată este greu de detectat deoarece nu există nicio separare contabilă a activităților civile și militare ale HSY. Totuși, atunci când activitățile derulate de șantier în 2001 sunt analizate, se pare că activitățile militare erau limitate. Prin urmare, este clar că „celelalte activități" care, în conformitate cu raportul de gestionare, erau finanțate ar fi, în principal, activități civile.

(287) TKMS/GNSH, care a prezentat observații doar privind această măsură și următoarea (măsura E18c), consideră că articolul 296 alineatul (1) litera (a) din tratat confirmă că anumite restricții privind dezvăluirea de informații pot fi justificate. Prin urmare, Comisia nu poate cere Greciei să dezvăluie informații care se referă, de exemplu, la sumele exacte cheltuite pentru diferite proiecte militare. În al doilea rând, TKMS/GNSH afirmă că nu există niciun temei juridic pentru a solicita separarea conturilor între activități civile și militare.

4.15.4. *Observațiile Greciei*

(288) Grecia susține că, în măsura în care sumele la care se face referire în plângere erau legate de activitățile de apărare desfășurate pe șantier, procedura inițiată de Comisie în temeiul articolului 88 alineatul (2) din tratat este eronată și *abuzivă*. În cazul în care Comisia crede că măsurile denaturează concurența, ar trebui să respecte procedura descrisă în articolul 298 din tratat. HSY adaugă că nu există nicio obligație juridică pentru ca HSY să mențină conturi separate. Pentru cererea Comisiei nu există niciun temei juridic.

4.15.5. *Evaluare*

4.15.5.1. Articolul 296 din tratat

(289) Pentru a stabili dacă articolele 296 și 298 din tratat sunt sau nu aplicabile, trebuie să se stabilească faptele. În conformitate cu documentele citate în decizia de deschidere a procedurii, aceste plăți în avans nu au fost utilizate în scopul executării contractelor militare implicate, cel puțin timp de câteva trimestre. Grecia și HSY nu au negat citatele care apar în decizia de deschidere a procedurii. În plus, conturile HSY confirmă că HSY a primit plățile în avans în 2000 și 2001 de la Marină, cu mult peste fondurile necesare, pe termen scurt, pentru finanțarea executării contractelor militare corespunzătoare. De exemplu, bilanțul contabil din 31 decembrie 2000 ([139]) arată că plățile în avans primite de HSY pentru contractul de canoniere și contractul de submarine reprezentau 49,1 milioane EUR și respectiv 33,1 milioane EUR. La aceeași dată, valoarea inventarului, a lucrărilor în derulare, a avansului pentru inventar și a debitorilor comerciali (în termeni contabili, aceste articole sunt denumite, în continuare, „active circulante") legate de contractele pentru marină valorau 14,8 milioane EUR. Cu alte cuvinte, plățile în avans depășeau cu 67,4 milioane EUR activele circulante care trebuiau să fie finanțate. Deoarece sumele citate în decizia de extindere a procedurii a deschiderii nu au fost contestate și pentru că o sursă diferită arată că acestea par a fi reprezenta o aproximare rezonabilă a realității, Comisia concluzionează că, cel puțin pe o perioadă de un an, aceste plăți în avans nu au fost utilizate pentru executarea contractelor militare respective.

(290) În ceea ce privește aplicarea articolelor 296 și 298 din Tratatul CE, Comisia respinge argumentul Greciei, conform căruia orice plată în avans efectuată în cadrul unui contract militar ar intra automat sub incidența articolului 296. În special, în acest caz, chiar conducerea HSY a confirmat că unele plăți în avans au depășit cu mult sumele necesare pentru executarea contractelor pe termen scurt și, prin urmare, au fost utilizate temporar în alte scopuri. O măsură intră sub incidența articolului 296 doar în cazul în care Grecia consideră că este „necesară pentru protejarea intereselor majore ale securității sale, care sunt legate de producția sau comerțul cu arme, muniție și echipamente de război". Comisia constată că Grecia nu a explicat motivul pentru care parte din plățile în avans, care depășeau fondurile necesare pentru executarea proiectelor militare respective, ar fi contribuit la „protejarea intereselor majore ale securității sale". Comisia nu înțelege argumentele în acest sens, deoarece șantierul nu avea nevoie de ele pentru a produce echipamentele de război respective și nu le-a folosit în acest scop. Într-un asemenea caz, în care faptele ilustrează că articolul 296 nu se aplică, Grecia ar fi trebuit să explice de ce, totuși, consideră că aceste plăți în avans în exces au contribuit la securitatea sa. Deoarece nu s-a făcut acest lucru, Comisia concluzionează că, în perioada în care nu erau necesare pentru executarea contractelor militare respective, aceste plăți în avans nu intră sub incidența articolului 296 din Tratatul CE.

(291) Deoarece plățile în avans au fost utilizate inițial pentru finanțarea tuturor activităților din cadrul șantierelor, Comisia consideră că 75 % dintre aceste plăți în avans au fost folosite pentru activități militare și 25 % pentru activități civile. Cu alte cuvinte, timp de cel puțin un an, 25 % din cele 81,3 milioane EUR și 25 % din suma de 40 de milioane EUR au intrat sub incidența normelor privind ajutorul de stat.

4.15.5.2. Existența ajutorului

(292) Aceste plăți în avans excesive constituie împrumuturi fără dobândă, acordate de stat. Prin urmare, ele reprezintă un avantaj selectiv pentru societatea HSY. Se poate afirma că, în cazul în care statul cumpără produse într-o manieră care ar putea fi acceptată de o societate privată, contractul de vânzare, inclusiv condițiile sale, cum ar fi plățile în avans, nu poate reprezenta un avantaj selectiv pentru producător. Totuși, în cadrul contractelor militare atribuite societății HSY, statul nu s-a comportat niciodată într-o manieră acceptabilă pentru o societate privată care dorește să achiziționeze bunuri. În special, o societate privată ar fi căutat să plătească cel mai mic preț posibil, luând în considerare toți potențialii furnizori de pe plan mondial. Dimpotrivă, Grecia și-a limitat întotdeauna alegerile la furnizorii activi din Grecia (sau la consorțiile care aveau un membru activ în Grecia), pentru a susține angajarea forței de muncă din Grecia și pentru a susține capacitatea de producție a echipamentelor militare din Grecia ([140]). O societate privată nu ar fi încheiat, prin urmare, aceste contracte de vânzare. În plus, o societate privată nu ar fi acceptat să facă plăți în avans care să depășească nivelul necesar pentru executarea comenzilor sale, ci ar fi încercat să limiteze plățile în avans cât de mult posibil.

(293) În condițiile date, Comisia consideră aceste plăți în avans excesive ca reprezentând un împrumut fără dobândă. Documentele menționate anterior arată că, cel puțin pe durata unui an, aceste fonduri au fost utilizate pentru alte activități în afara executării contractelor respective ([141]). Prin urmare, Comisia consideră că acestea sunt echivalente unui împrumut de un an, fără nicio dobândă. În conformitate cu analizarea bonității HSY, stipulată în secțiunea 3.1 din această decizie, valoarea ajutorului inclus în aceste împrumuturi acordate după data de 30 iunie 1999 este egală cu rata de referință pentru Grecia, plus 600 de puncte de bază. Deoarece, în ciuda cerinței stipulate în articolul 88 alineatul (3) din tratat, ajutorul a fost acordat fără notificare prealabilă, acesta reprezintă un ajutor ilegal.

4.15.5.3. Compatibilitatea cu piața comună

(294) Comisia nu a găsit o justificare în baza căreia acest ajutor să poată fi considerat compatibil. Deoarece acest ajutor susține funcționarea obișnuită a șantierului, se pare că este un ajutor de funcționare, dar, așa cum am explicat deja în evaluarea măsurilor anterioare, acest șantier nu avea dreptul să primească ajutor de funcționare în 1999, 2000 sau 2001.

(295) Deoarece ajutorul este ilegal și incompatibil, acesta trebuie recuperat.

(296) În ceea ce privește separarea conturilor, Comisia va aborda această chestiune la sfârșitul prezentei decizii.

4.16. **Clauza de despăgubire în favoarea HDW/Ferrostaal în cazul recuperării de la HSY a ajutorului (măsura E18c)**

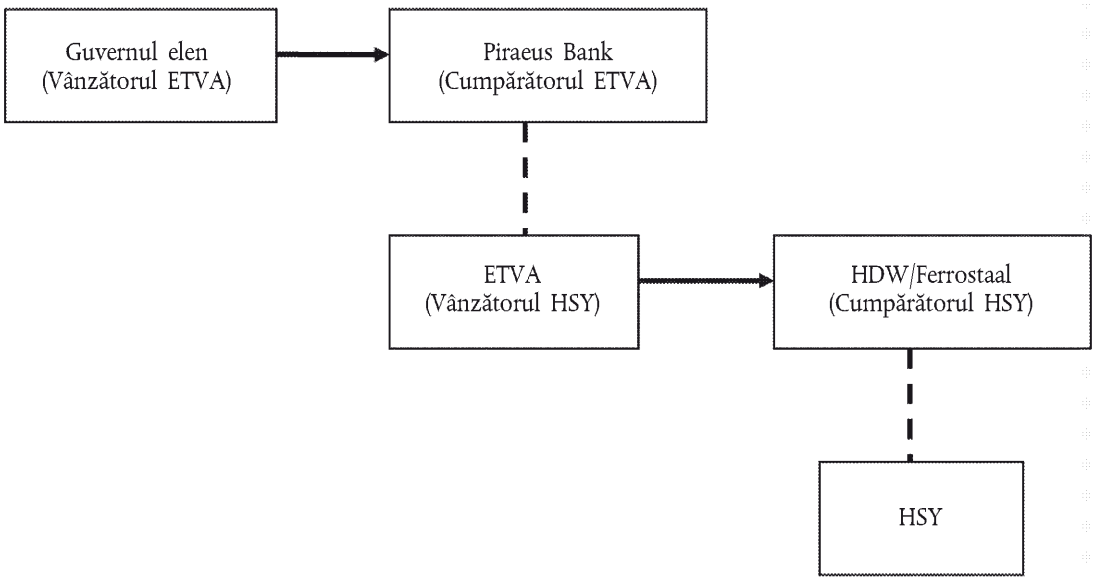
4.16.1. *Descrierea măsurii*

(297) Decizia de extindere a procedurii arată faptul că statul elen a promis să despăgubească cumpărătorul societății HSY (cu alte cuvinte, HDW/Ferrostaal) în cazul în care ajutorul incompatibil acordat înainte de și la momentul privatizării este recuperat de la HSY. Din punct de vedere juridic, această garanție a fost acordată printr-un mecanism format din două etape:

— Pe de o parte, ETVA a acordat o garanție cumpărătorului HSY (cu alte cuvinte, HDW/Ferrostaal). În conformitate cu această garanție de despăgubire, ETVA ar despăgubi HDW/Ferrostaal pentru orice ajutor recuperat de la HSY. Decizia de extindere a procedurii subliniază faptul că, prin Contractul de vânzare a acțiunilor HSY (denumit, în continuare, „CVA HSY"), încheiat între ETVA și HDW/Ferrostaal la 11 octombrie 2001, ETVA, care se afla în acel moment sub controlul statului, promisese deja să ofere această garanție HDW/Ferrostaal. Garanția acordată de ETVA pare, prin urmare, imputabilă statului.

— Pe de altă parte, statul oferea o garanție cumpărătorului a 57,7 % din acțiunile ETVA (cu alte cuvinte, banca Piraeus). În conformitate cu această garanție de despăgubire, statul urma să plătească băncii Piraeus integral orice sumă plătită de ETVA cumpărătorului HSY, ca urmare a unei garanții de despăgubire acordate de ETVA cumpărătorului HSY.

(298) Următoarea diagramă ilustrează structura garanției în două etape, așa cum se poate vedea din decizia de extindere a procedurii (liniile continue indică fluxurile de despăgubire în baza fiecăreia dintre cele două etape ale garanției, în timp ce liniile întrerupte indică dreptul de proprietate după finalizarea vânzării HSY și a 57,7 % din acțiunile ETVA).

4.16.2. *Motivele inițierii procedurii*

(299) Decizia de extindere a procedurii arată faptul că un vânzător privat nu ar fi acordat o asemenea garanție deoarece nu este limitată în timp sau ca valoare. În plus, un acționar în economia de piață ar fi preferat să lase HSY să dea faliment și să intre în procedură de lichidare, în loc să o vândă în aceste situații. Într-adevăr, prețul de vânzare primit de stat era de doar 6 milioane EUR, iar plățile compensatorii pe care statul trebuia să le acorde în baza garanției erau mult mai mari.

(300) Întrucât beneficiarul legal al garanției în două etape este HDW/Ferrostaal, decizia de extindere a procedurii arată faptul că HSY este beneficiarul real al întregului mecanism. Fără o asemenea dispoziție privind despăgubirea statului, niciun investitor nu ar fi fost dispus să cumpere HSY. Statul elen a recunoscut explicit acest fapt. Prin urmare, este foarte probabil că, fără o asemenea garanție, HSY ar fi rămas nevândută, nu ar fi putut face față dificultăților financiare și ar fi dat faliment.

(301) Decizia de extindere a procedurii arată, de asemenea, faptul că o asemenea garanție pare incompatibilă *în sine*, deoarece afectează „*efectul util*" al oricărei decizii de recuperare.

4.16.3. *Observațiile primite de la părțile interesate*

(302) În conformitate cu evaluarea inițială a Comisiei, Elefsis susține că niciun vânzător privat nu ar fi acordat o asemenea garanție nelimitată. Elefsis nu este de acord cu afirmația Comisiei, conform căreia niciun investitor nu ar fi fost pregătit să cumpere șantierul fără o asemenea dispoziție, deoarece Elefsis, care a participat la procedura de licitație și care dorea să cumpere HSY, nu a inclus această condiție în oferta sa pentru HSY și era pregătită să cumpere HSY fără o asemenea garanție. În conformitate cu Elefsis, garanția era acordată exclusiv HDW/Ferrostaal. Aceasta din urmă și HSY sunt, prin urmare, beneficiarii garanției.

(303) Banca Piraeus, care a prezentat observații cu privire la această măsură, deoarece este singura parte care este direct implicată, prezintă câteva documente care arată că ETVA fusese deja de acord să acorde clauza de despăgubire în favoarea HDW/Ferrostaal la momentul încheierii CVA HSY în octombrie 2001, într-un moment în care ETVA era încă sub controlul statului. Banca Piraeus furnizează contracte, documente și articole de presă care ilustrează că procedura de privatizare a HSY era gestionată de stat. Acordul dintre guvernul elen și banca Piraeus, datat 20 martie 2002, prevede că, deși banca Piraeus a devenit acționarul majoritar al ETVA, procesul de privatizare a societății HSY urma să fie gestionat în continuare de stat. În cele din urmă, banca Piraeus arată că, în invitația de participare la licitație, trimisă posibililor ofertanți în iulie 2001, se prevedea deja foarte clar că, în cazul în se proceda la recuperarea ajutorului de la HSY în temeiul unei posibile încălcări a regulamentelor UE privind ajutorul de stat, ofertantul cu oferta cea mai bună nu va ar fi fost considerat responsabil de plata unei asemenea recuperări.

(304) TKMS/GNSH arată faptul că pe durata negocierilor cu ETVA pentru cumpărarea HSY, era clar că HSY primise susținere financiară de la statul elen. Totuși, dimensiunea acestor măsuri și împrejurările exacte în care acestea fuseseră luate nu erau cunoscute de posibilii cumpărători. În cadrul procesului de licitație, cumpărătorii au primit foarte puține informații privind diferitele măsuri la care se face referire prin prezenta procedură. Cu alte cuvinte, pentru cumpărători, nu puteau fi stabilite posibilele implicații ale ajutorului de stat asupra HSY. Pentru a evita expunerea la orice riscuri referitoare la ajutoarele din trecut sau din prezent, HDW/Ferrostaal a insistat asupra obținerii din partea Comisiei a unei autorizări sau a unei scrisori administrative de compatibilitate/de atestare negativă pentru măsurile de ajutor din trecut. În cazul în care acest lucru nu era posibil, cumpărătorul sugera vânzătorului o formă acceptată de garanție. Ca urmare a contactelor cu reprezentanții Comisiei, era clar că aceasta nu era dispusă să acorde scrisoarea/atestarea negativă în cauză. În decizia privind concentrarea, prin care se aprobă achiziționarea HSY de către HDW/Ferrostaal, Comisia confirmă că dimensiunea subvențiilor nu era cunoscută. În acest context, clauza de despăgubire a fost convenită la 31 mai 2002 ca act adițional la CVA HSY, prin care ETVA, în calitate de vânzător al HSY, garanta acoperirea oricăror pierderi financiare pe care cumpărătorul le-ar suporta în cazul recuperării ajutorului de la HSY. TKMS/GNSH concluzionează că niciun investitor nu ar fi fost de acord să cumpere HSY fără o asemenea garanție. Această afirmație era, de asemenea, confirmată de al doilea raport Deloitte, care a fost depus de TKMS/GNSH în iunie 2007.

(305) TKMS/GNSH consideră că măsura nu poate fi imputată statului deoarece a fost acordată de ETVA într-un moment în care nu se mai afla sub controlul statului. Într-adevăr, pe baza CVA HSY încheiat în octombrie 2001, nu exista nicio obligație contractuală pentru ca ETVA să despăgubească GNSH. ETVA a decis să acorde această garanție nu mai devreme de mai 2002. TKMS/GNSH susține, de asemenea, că ETVA și statul au acționat ca un vânzător privat. Probabilitatea ca garanția să fi fost plătită era relativ redusă. Dimpotrivă, în cazul în care șantierul era lichidat, pierderile din împrumuturi și garanții acordate societății HSY ar reprezenta sume mult mai mari (calculul care stă la baza acestei afirmații apărea în al doilea raport Deloitte depus de TKMS/GNSH). În plus, TKMS/GNSH consideră că garanția acordată de stat băncii Piraeus la 20 martie 2002 prevede că statul urma să plătească despăgubiri băncii Piraeus, în valoare de doar 57,7 % din orice sumă de bani plătită de ETVA cumpărătorului HSY (cu alte cuvinte, HDW/Ferrostaal). Pe de altă parte, garanția acordată HDW/Ferrostaal de ETVA la 31 mai 2002 prevede că ETVA urma să plătească HDW/Ferrostaal despăgubirea în valoare de 100 % din orice ajutor recuperat de la HSY. TKMS/GNSH concluzionează că garanția acordată de ETVA la 31 mai 2002 este mai mare decât cea primită de banca Piraeus la 20 martie 2002. Prin urmare, aceasta nu poate forma un mecanism cu o singură garanție și faptul că ETVA a acordat o garanție mai mare dovedește că a acționat ca orice vânzător privat.

(306) TKMS/GNSH nu înțelege motivația pentru care o asemenea clauză de despăgubire ar constitui o sustragere de la recuperarea ajutorului. Într-adevăr, în cazul în care ajutorul era recuperat de la HSY, statul nu despăgubea HSY, ci cumpărătorul HSY (cu alte cuvinte, TKMS/GNSH, care este succesorul HDW/Ferrostaal).

(307) TKMS/GNSH ([142]) consideră, de asemenea, că garanția acordată de stat băncii Piraeus ar putea constitui ajutor pentru banca Piraeus și ETVA.

4.16.4. *Observațiile Greciei*

(308) În conformitate cu observațiile Greciei și HSY, clauza de despăgubire nu este un ajutor. În primul rând, ea nu poate fi imputată statului deoarece a fost acordată de ETVA Bank într-un moment în care nu se mai afla sub controlul statului. În al doilea rând, Grecia și HSY susțin că statul elen a acționat ca un investitor în economia de piață atunci când și-a vândut acțiunile HSY în calitate de acționar principal al ETVA. Garanția acordată cumpărătorului de vânzătorii HSY este o condiție standard și normală în contractele comerciale. Într-adevăr, Grecia reamintește că nu a oferit o garanție societății HSY cu referire la responsabilitatea de rambursare a ajutorul de stat ilegal, ci cumpărătorului HSY. O asemenea despăgubire împovărează vânzătorul indiferent de includerea sau nu a unei clauze în contractul comercial. Declarația Comisiei, conform căreia statul elen cunoștea sau ar fi trebuit să cunoască numărul considerabil de eventuale măsuri suplimentare de ajutor de stat ilegal și incompatibil și sumele de bani care trebuiau să fie recuperate și, așadar implicarea clauzei de despăgubire, nu are temei. În perioada în care a fost inclusă clauza de despăgubire, nu exista nicio decizie a Comisiei care să statueze că HSY primise ajutor de stat ilegal. În plus, închiderea și lichidarea HSY ar fi fost mai costisitoare pentru stat, luând în considerare costul social.

(309) În plus, HSY nu înțelege cum ar fi putut beneficia, din punct de vedere financiar, de o garanție, care era convenită de ETVA Bank și HDW/Ferrostaal, sau de o garanție convenită de statul elen și banca Piraeus. Chiar dacă HDW/Ferrostaal urma să primească despăgubirea, nu există nicio obligație, pentru consorțiu, de a investi această sumă în HSY. Prin urmare, Comisia nu arată nici de ce clauza de despăgubire ar anula o decizie de recuperare. În conformitate cu jurisprudența Curții, prin rambursarea ajutorului, destinatarul pierde avantajul, și se poate reveni la situația anterioară acordării ajutorului.

(310) În cele din urmă, în cazul în care Comisia considera clauza de despăgubire ca fiind un ajutor de stat, Grecia susține că se aplică articolele 296-298 din Tratatul CE. În acest context, HSY arată faptul că, dat fiind că marina elenă era întotdeauna cel mai important client al șantierului, procedura și termenii privatizării, inclusiv intrarea în vigoare a Legii nr. 2941/2001, trebuiau examinate prin prisma statului-client, care, din motive de apărare națională, este interesat de menținerea funcționării și a viabilității șantierului. În acest caz, statul elen a adoptat măsurile pe care le-ar fi adoptat orice societate privată ale cărei interese sunt legate de viabilitatea altei întreprinderi. Mai mult, această evaluare este chiar mai importantă atunci când statul are obligația de a suporta sarcinile și pierderile generate de dizolvarea și lichidarea societății, care ar fi mai costisitoare și, prin urmare, neprofitabile.

4.16.5. *Evaluare*

4.16.5.1. Articolul 296 din tratat

(311) Comisia consideră că măsura nu face obiectul articolului 296 din tratat. Într-adevăr, mecanismul de despăgubire se aplică în cazul ajutorului de stat recuperat de la HSY. Așa cum susținea Grecia și cum accepta, în mod sistematic, Comisia ([143]), activitățile militare ale HSY sunt esențiale pentru securitatea Greciei și intră sub incidența articolului 296; prin urmare, normele privind ajutorul de stat nu li se aplică. Deoarece întreaga susținere oferită de stat pentru activitățile militare ale HSY este scutită de la aplicarea normelor privind ajutorul de stat, orice recuperare a ajutorului de stat poate fi doar recuperarea susținerii oferite de stat pentru activitățile civile ale HSY. Prin urmare, această garanție este legată, direct și exclusiv, de activitățile civile ale HSY.

(312) Unele părți susțin că, fără această garanție, niciun investitor nu ar fi cumpărat HSY și șantierul ar fi dat probabil faliment. Prin urmare, chiar dacă se referă exclusiv la activitățile civile ale HSY, această măsură era, totuși, indispensabilă pentru asigurarea supraviețuirii activităților militare ale HSY și, prin urmare, este în conformitate cu articolul 296. Comisia nu poate accepta acest argument. În temeiul articolului 296, Grecia ar fi putut acorda activităților militare sprijinul financiar de care aveau nevoie pentru a-și asigura continuitatea. Grecia ar fi evitat astfel dispariția activităților militare. Ca alternativă, Grecia ar fi putut acorda sprijin financiar necesar pentru ca activitățile militare să devină atractive pentru un eventual investitor, astfel încât aceste activități militare să fie cumpărate și, prin urmare, continuitatea lor ar fi fost asigurată. Un investitor care cumpără activitățile militare nu are nevoie de o garanție ca aceasta deoarece, așa cum am explicat, niciun ajutor nu putea fi recuperat din activitățile militare ale HSY. Prin urmare, această măsură era necesară doar pentru a găsi un cumpărător pentru întreaga societate HSY, cu alte cuvinte, inclusiv pentru activitățile civile. Efectul acestei măsuri era, așadar, acela de a permite găsirea unui cumpărător pentru activitățile civile ale HSY și astfel asigurarea continuării acestor activități. Aceasta nu era necesară pentru continuarea activităților militare. Prin urmare, aceasta nu intră în domeniul de aplicare a articolului 296 din tratat.

4.16.5.2. Existența ajutorului

(313) Deoarece unele părți contestă faptul că cele două garanții (cu alte cuvinte, cea acordată de stat băncii Piraeus și cea acordată HDW/Ferrostaal de ETVA) constituie un singur mecanism de garanții și că HSY este beneficiarul celor două garanții, Comisia va evalua separat, în primul rând, garanția acordată HDW/Ferrostaal de ETVA și va demonstra că reprezintă ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat.

(314) Pentru a constitui ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat, o măsura trebuie să fie imputabilă statului. Unele părți contestă faptul că garanția acordată HDW/Ferrostaal de ETVA este imputabilă statului. Acestea susțin că decizia de a acorda această garanție a fost luată de către ETVA în mod independent și fără influențe. Se susține mai ales că garanția a fost acordată pe 31 mai 2002 prin intermediul actului adițional la CVA HSY, la o dată la care ETVA nu mai era sub controlul statului, ci sub controlul băncii Piraeus. Comisia respinge această afirmație și consideră că există dovezi ample în conformitate cu care măsura este imputabilă statului:

— în primul rând, pe durata procesului de privatizare a HSY, această garanție apărea în documentele prezentate eventualilor ofertanți ([144]). Cu alte cuvinte, pe durata procesului de privatizare, deja exista o promisiune conform căreia cumpărătorul HSY ar fi despăgubit pentru orice ajutor de stat recuperat de la HSY. În plus, pe 14 septembrie 2001, ETVA se angaja, explicit și fără echivoc, să ofere HDW/Ferrostaal această garanție dacă Uniunea Europeană aproba ajutorul de stat trecut și actual, acordat societății HSY ([145]). Clauza 1.2.3 din CVA HSY semnat la 11 octombrie 2001 se referă, explicit, la documentul semnat pe 14 septembrie 2001. Discuția legată de formularea exactă a garanției a continuat în următoarele luni ([146]). Deoarece Comisia nu a trimis o scrisoare administrativă de compatibilitate/de atestare negativă referitoare la ajutoarele din trecut și prezent ale societății HSY, ETVA trebuia să emită, la 31 mai 2002, garanția în favoarea HDW/Ferrostaal, așa cum părțile conveniseră la 14 septembrie 2001 și în clauza 1.2.3 din CVA HSY. Toate cele menționate anterior ilustrează faptul că, deși actul adițional care conținea garanția către HDW/Ferrostaal a fost semnat la 31 mai 2002, ETVA se angajase deja, când încă era controlată de stat, să acorde această garanție (în cazul în care UE nu aproba ajutoarele din trecut și prezent). Cu alte cuvinte, actul adițional din 31 mai 2002 reprezintă executarea unui contract încheiat de ETVA când era controlată încă de stat. Așa cum se arată în secțiunea 3.2 din prezenta decizie, atunci când ETVA se afla sub controlul statului, toate măsurile pe care le-a luat față de HSY pot fi considerate imputabile statului ([147]). Toate aceste elemente au fost confirmate de Grecia în scrisoarea din 23 mai 2005 ([148]);

— în al doilea rând, chiar dacă se considera că, pe baza documentelor menționate anterior, încheiate de ETVA atunci când era încă sub controlul statului (cu alte cuvinte, până la sfârșitul lunii martie 2002), nu exista nicio obligație contractuală a ETVA de a acorda HDW/Ferrostaal această garanție, măsura ar fi totuși imputabilă statului. Într-adevăr, Comisia constată că Grecia a continuat să gestioneze vânzarea HSY chiar și după vânzarea ETVA băncii Piraeus. Articolul 8.2.2 din acordul din 20 martie 2002, încheiat de stat și banca Piraeus, prevede că ETVA nu va răspunde de vânzarea HSY, pe care statul va continua să o gestioneze. De exemplu, articolul 8.2.2. litera (b) prevede că statul „își va asuma controlul, grija și responsabilitatea actelor și negocierilor cu al treilea cumpărător al Holdingului în Hellenic shipyards". În conformitate cu dispozițiile stipulate de articolul 8.2.2 din acordul din 20 martie 2002, banca Piraeus a cerut, prin scrisoarea din 28 mai 2002, acordul statului referitor la garanția pe care ETVA intenționa să o acorde HDW/Ferrostaal. Statul și-a dat acordul prin scrisoarea din 31 mai 2002. Toate acestea arată că acordarea garanției este imputabilă statului;

— în al treilea rând, chiar dacă cele două puncte de vedere menționate anterior au fost respinse, garanția rămâne încă imputabilă statului. Într-adevăr, Comisia constată că statul a decis să privatizeze HSY ([149]). Atunci când banca Piraeus a preluat controlul ETVA, era obligată, prin urmare, prin lege, să privatizeze HSY. Așa cum a confirmat chiar TKMS/GNSH, HDW/Ferrostaal nu ar fi cumpărat HSY dacă nu ar fi primit o asemenea garanție. Deoarece statul a decis că HSY trebuia să fie vândută și deoarece acordarea garanției era indispensabilă pentru vânzarea HSY, se poate spune că statul a pus ETVA în situația de a fi obligată să emită garanția. Prin urmare, chiar dacă se spune că ETVA a decis să acorde garanția în mai 2002, fără nicio implicare directă din partea statului, măsura rămâne imputabilă statului;

— în al patrulea rând, chiar dacă toate punctele anterioare erau respinse, se putea concluziona că ETVA a acceptat să acorde garanția la 31 mai 2002 doar pentru că acționarul cu drept de control (cu alte cuvinte, banca Piraeus) primise o garanție de stat, prin care era protejat împotriva oricărei daune financiare generate de această garanție. Într-adevăr, așa cum se va arăta, un investitor în economia de piață nu ar fi acordat niciodată o asemenea garanție fără să fi primit o contra-garanție de la stat. Acordarea garanției a avut loc doar pentru că, acordând garanția, statul protejase o unitate economică (cu alte cuvinte, grupul) împotriva oricărei consecințe negative (prin acordarea unei contra-garanții). Într-un asemenea caz, în care o societate pur și simplu transferă un ajutor unei a doua societăți, acordarea măsurii este imputabilă statului.

(315) Pentru a constitui un ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat, o măsură trebuie să fie finanțată din resursele statului. Comunicarea privind garanțiile arată faptul că „[a]jutorul este acordat la momentul în care este acordată garanția, nu la momentul în care garanția este invocată sau momentul în care sunt efectuate plățile în conformitate cu condițiile garanției. Chiar dacă o garanție constituie sau nu ajutor de stat […] trebuie să fie evaluată la momentul în care este acordată.” Așa cum se arată mai sus, Comisia consideră că ETVA s-a angajat, prin contract, să acorde HDW/Ferrostaal această garanție într-un moment în care statul deținea încă cea mai mare parte din acțiunile ETVA. Deoarece Comunicarea privind garanțiile arată faptul că existența ajutorului trebuie să fie analizată la momentul acordării garanției și nu mai târziu, atunci când garanția este invocată, se poate ajunge la concluzia că, prin faptul că s-a angajat să acorde garanția, statul a riscat resursele sale, iar garanția implică, prin urmare, resursele statului. Faptul că ETVA a fost vândută băncii Piraeus la puțin timp după aceea nu afectează această concluzie. Într-adevăr, în cazul în care statul a informat în mod corect ofertanții în legătură cu obligațiile contractuale ale ETVA (inclusiv acest angajament al ETVA de a oferi HDW/Ferrostaal garanția în cazul în care Comisia nu emite o scrisoarea administrativă de compatibilitate), ofertanții trebuie să fi luat în considerare acest angajament al ETVA. Prin urmare, aceștia trebuie să fi scăzut prețul pe care erau gata să îl plătească pentru a cumpăra ETVA. Acest lucru înseamnă că statul a vândut ETVA la un preț mai mic și, prin urmare, a pierdut resurse. Așa cum se arată mai sus, chiar dacă s-a concluzionat că, la momentul în care era încă sub proprietatea statului, ETVA nu s-a angajat, din punct de vedere contractual, să emită garanția, Comisia consideră că, luând decizia de privatizare a HSY în ianuarie 2001 (într-un moment în care ETVA era încă sub proprietatea statului), statul a pus ETVA în situația în care era obligată să emită o asemenea garanție deoarece cea de-a doua era indispensabilă pentru a găsi un cumpărător pentru HSY. Acest lucru impune ca, atunci când ofertanții își prezentau ofertele pentru ETVA, trebuie să fi luat în considerare faptul că ETVA ar trebui să emită această garanție. În consecință, ei au propus un preț mai mic pentru cumpărarea ETVA și, prin urmare, acest lucru duce la concluzia că s-au înregistrat pierderi ale fondurilor publice.

(316) Chiar dacă se ajungea la concluzia că, atunci când statul a vândut ETVA, nu exista nicio obligație (contractuală sau *de facto*) de a emite această garanție, se poate încă demonstra că garanția acordată de ETVA implică resursele statului. Într-adevăr, statul a acordat cumpărătorului ETVA (cu alte cuvinte, banca Piraeus) o garanție prin care promitea rambursarea integrală, către banca Piraeus, a oricărei sume pe care ETVA trebuia să o plătească în baza garanției pe care ETVA o va emite în favoarea HDW/Ferrostaal. Această contra-garanție a fost acordată în contracte succesive. În acordul din 18 decembrie 2001, dintre stat și banca Piraeus, pentru vânzarea a 57,7 % din ETVA, statul se angaja să plătească băncii Piraeus57,7 % din orice sumă pe care ETVA trebuie să o plătească cumpărătorului HSY. În acordul din 20 martie 2002, semnat de aceleași părți, care modifica acordul din 18 decembrie 2001, statul se angaja să plătească integral băncii Piraeus orice sumă pe care ETVA trebuia să o plătească cumpărătorului HSY ([150]). Prin scrisoarea datată 31 mai 2002 și trimisă băncii Piraeus, statul a confirmat acesteia din urmă că urma să ramburseze integral orice sumă de bani plătită de ETVA cumpărătorului societății HSY ([151]). Cu alte cuvinte, atunci când ETVA a semnat actul adițional la CVA HSY, în 31 mai 2002, banca Piraeus primise o garanție de la stat, cu condiția să fie despăgubită integral pentru orice sumă pe care ETVA ar trebui să o plătească ca urmare a garanției ce urma să fie acordată HDW/Ferrostaal ([152]). Acest lucru arată că orice sumă de bani plătită de ETVA ar fi, în cele din urmă, finanțată de la bugetul statului și că garanția implică resursele statului.

(317) Pentru a dovedi existența unui ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat, trebuie să se arate că statul nu s-a comportat așa cum s-ar comporta un investitor în economia de piață în condiții similare. În acest sens, Grecia, HSY și TKMS/GNSH susțin că, în condiții similare, un investitor în economia de piață ar fi acceptat să emită această garanție în favoarea HDW/Ferrostaal. Se susține că testul investitorului în economia de piață trebuie aplicat la nivel de ETVA, care era persoana juridică care a vândut HSY, și la nivelul guvernului elen, care era vânzătorul ETVA.

(318) Comisia reamintește că, așa cum se arată în secțiunea 3.2, atunci când ETVA a cumpărat HSY și, după aceea, când a făcut o infuzie de capital directă pentru a o menține pe linia de plutire, nu a acționat ca un investitor în economia de piață, ci ca o autoritate publică ce acordă

ajutor pentru a menține în funcțiune o societate care este importantă pentru economia elenă. Prin urmare, niciun investitor în economia de piață nu s-ar fi aflat în situația ETVA. Niciun investitor în economia de piață nu s-ar fi pus în situația de a vinde acțiunile HSY. Prin urmare, Comisia consideră că testul investitorului în economia de piață nu poate fi utilizat în acest caz pentru a justifica faptul că statul riscă resurse suplimentare ale sale (prin acordarea garanției).

(319) Chiar dacă, totuși, se consideră că trebuie aplicat testul investitorului în economia de piață, Comisia consideră că, în cazul în care statul era o societate privată care să acționeze în condiții de piață normale, nu ar fi acceptat să acorde garanția. Fiecare din cele trei puncte ce urmează este suficient pentru a dovedi acest lucru.

(320) În primul rând, Comisia constată că ETVA (și statul prin intermediul ETVA), întrucât deținea doar 51 % din acțiunile HSY (diferența de 49 % fiind deținută de către angajați ([153]), a promis să plătească cumpărătorului HSY (cu alte cuvinte, HDW/Ferrostaal) 100 % din orice ajutor pe care l-ar fi recuperat de la HSY. Un investitor în economia de piață nu ar fi acceptat să acorde o despăgubire pentru toate daunele suferite de societatea vândută. În anumite condiții, un investitor în economia de piață poate accepta să-și asume răspunderea pentru anumite obligații ale societății vândute, dar doar direct proporțional cu participația sa, care era de 51 % în acest caz. Un investitor în economia de piață ar fi cerut celorlalți acționari să-și asume răspunderea pentru diferența de 49 % din obligațiile respective. Acceptând să suporte 100 % din obligațiile societății vândute, care puteau fi imense (se reamintește că, în fapt, contractul nu definește un plafon pentru plățile compensatorii), ETVA a făcut un cadou celorlalți acționari ai HSY (cu alte cuvinte, angajaților). Un investitor în economia de piață nu ar fi acceptat să facă un asemenea cadou asumându-și obligațiile societății vândute, care puteau fi foarte mari, într-o proporție ce depășea, cu mult, participația sa. Prin urmare, din simplul fapt că garanția de despăgubire acordată HDW/Ferrostaal de ETVA reprezintă 100 % (adică în loc de 51 %) din ajutorul care putea fi recuperat de la HSY), se poate ajunge la concluzia că niciun investitor în economia de piață nu ar fi oferit o asemenea garanție.

(321) În al doilea rând, Grecia, HSY și TKMS/GNSH susțin că profiturile nete (cu alte cuvinte, veniturile minus costuri) erau mai mari în cazul în care HSY era vândută, inclusiv plățile estimative datorate în baza garanției, decât dacă HSY era lichidată. TKMS/GNSH își susține afirmația prin al doilea raport Deloitte. Acest raport compară costurile nete din cele două variante. Această analiză se realizează la nivelul ETVA și apoi la nivelul statului. Comisia consideră că aplicarea testului la nivelul ETVA reprezintă o utilizare necorespunzătoare a acestui test. Într-adevăr, așa cum se precizează în secțiunea 3.2, privatizarea a fost decisă și susținută, din punct de vedere financiar, a se vedea, de exemplu, ajutorul de stat inclus în Legea nr. 2941/2001 ([154]), de guvern, iar ETVA nu a fost niciodată în poziția unei unități economice independente libere să stabilească vânzarea HSY într-o manieră care să-i sporească încasările și să-i reducă pierderile. Prin urmare, intervenția statului ca întreg este cea care trebuie să fie analizată, nu comportamentul uneia dintre părțile acestuia.

(322) În cazul în care testul este, totuși, aplicat la nivel ETVA, trebuie să se compare profiturile nete (cu alte cuvinte, veniturile minus costurile) pentru ETVA în cazul lichidării HSY și în cazul vânzării HSY. În cazul lichidării HSY, trebuie să se stabilească care ar fi costurile suportate de ETVA. TKMS/GNSH susține că pierderea ar reprezenta cel puțin împrumuturile și garanțiile acordate de ETVA societății HSY și care nu erau contra-garantate de stat. Comisia constată, totuși, că niciunul dintre aceste împrumuturi și garanții nu reprezintă un cost normal al lichidării unei societăți ([155]). Într-adevăr, toate aceste împrumuturi și garanții au fost acordate de ETVA ca autoritate publică, deoarece fie reprezentau ajutor de stat pentru activitățile civile, fie erau măsuri menite să protejeze securitatea Greciei în conformitate cu dispozițiile stipulate de articolul 296 din tratat ([156]). Aceste împrumuturi și garanții nu pot fi, prin urmare, luate în considerare atunci când se aplică testul investitorului în economia de piață. Prin urmare, se pare că ETVA, în calitate de operator în economia de piață, nu ar fi avut de suportat niciun cost semnificativ în cazul lichidării HSY. În cazul vânzării HSY, ETVA ar primi prețul de vânzare de 6 milioane EUR. În ceea ce privește costurile suportate în cazul vânzării HSY, ETVA trebuia să emită o garanție analizată în prezent, care nu avea limită în ceea ce privește dimensiunea și, prin urmare, impunea eventuale plăți de zeci sau chiar sute de milioane de euro. Comparând cele două versiuni, reiese că un investitor în economia de piață ar fi preferat să lichideze șantierul ([157]). Prin urmare, ETVA nu s-a comportat ca un investitor în economia de piață. În cazul în care comparația dintre vânzarea HSY și lichidarea HSY se realizează la nivelul statului, se va ajunge exact la aceleași concluzii. Statul nu ar fi avut costuri mari, în calitatea sa de antreprenor/proprietar, în cazul lichidării HSY deoarece toate împrumuturile și garanțiile acordate de stat (direct sau prin ETVA) societății HSY au fost acordate de stat ca autoritate publică, deoarece fie erau ajutor de stat pentru activitățile civile, fie măsuri menite să protejeze securitatea Greciei, în conformitate cu dispozițiile stipulate de articolul 296 din tratat. În cazul în care societatea HSY era vândută, statul ar primi doar câteva milioane de euro, în timp ce, deoarece a acordat garanția, poate risca să trebuiască să plătească zeci sau sute de milioane de euro. În concluzie, statul nu a acționat într-o manieră acceptabilă pentru o societate privată în condiții similare.

(323) Grecia, HSY și TKMS/GNSH susțin că riscurile ca societatea HSY să fie nevoită să ramburseze ajutorul de stat erau foarte mici, deoarece, la momentul respectiv, nu existau investigații ale Comisiei în derulare. Prin urmare, acestea susțin că riscul ca ETVA și statul să fie nevoit să plătească despăgubirea din baza garanției era mic. Comisia poate să nu accepte această afirmație. Este ca și cum am susține că, deoarece Grecia a reușit, în anii anteriori, să ascundă faptul că ajutorul de stat ilegal și incompatibil fusese acordat societății HSY și utilizarea necorespunzătoare a ajutorului aprobat anterior de Comisie, avea dreptul să acorde această garanție. Ca motiv auxiliar, Comisia constată că întreprinderea HDW/Ferrostaal a insistat să primească această garanție și nu era pregătită să semneze definitivarea vânzării HSY înainte de a primi garanția. Importanța acordată garanției de către HDW/Ferrostaal dovedește că acest investitor privat a considerat că probabilitatea ca HSY să ramburseze ajutorul de stat nu era mică. Faptul că, încă de la începutul procedurii de privatizare, Grecia s-a angajat să acorde o asemenea garanție ofertantului cu oferta cea mai mare dovedește, de asemenea, că Grecia a considerat că un investitor privat ar considera că o asemenea garanție este foarte importantă (o condiție *sine qua non*, în conformitate cu scrisoarea Greciei din 23 mai 2005, citată în nota de subsol 148 din această decizie și în conformitate cu al doilea raport Deloitte), care poate fi valabil doar dacă un investitor privat consideră că probabilitatea de recuperare nu este foarte limitată.

(324) De asemenea, Comisia constată că, în acest context, în care valoarea ajutorului care ar putea fi recuperată de la HSY era greu de estimat, un vânzător din economia de piață, care vinde HSY, ar fi inclus, în contractul de vânzare, cel puțin un plafon care să limiteze eventuala plată a cumpărătorului. Un investitor în economia de piață nu ar fi acceptat să riște să plătească sute de milioane de euro, chiar dacă ar fi acceptat că probabilitatea unei asemenea plăți ridicate ar fi putut fi foarte redusă. Prin urmare, faptul că garanția nu includea niciun plafon constituie o dovadă în plus că ETVA și statul nu s-au comportat într-o manieră acceptabilă pentru un investitor în economia de piață.

(325) În al treilea rând, atunci când se evaluează dacă statul s-a comportat sau nu ca un investitor în economia de piață, este necesar să se ia în considerare întreaga intervenție din partea statului. În acest caz, statul a acordat câteva sume mari drept ajutor, pentru a facilita privatizarea HSY (cu alte cuvinte, ajutorul de stat inclus în Legea nr. 2941/2001 ([158]). În mod considerabil, a rambursat lucrătorilor HSY suma de 4,3 milioane EUR pe care aceștia o investiseră în cadrul celor trei majorări ale capitalului HSY. Această măsură, care era menită să asigure că angajații nu vor împiedica vânzarea HSY, nu ar fi fost acceptată de un investitor în economia de piață, printre altele deoarece nu exista nicio obligație contractuală de a face acest lucru și pentru că, în plus, angajații datorau încă suma de 24 de milioane EUR băncii ETVA, adică prețul de achiziție al acțiunilor. În cele din urmă, statul cerea ofertanților să plătească o parte din prețul de achiziție al HSY sub forma unei majorări de capital ([159]). Toate aceste elemente ilustrează că, pe durata vânzării HSY, statul nu s-a comportat ca și când ar fi intenționat să-și sporească încasările și să-și reducă costurile, ci pentru a facilita vânzarea HSY și a asigura continuitatea activității șantierului. Prin urmare, pe durata vânzării HSY, statul elen nu s-a comportat ca un investitor în economia de piață.

(326) Pe baza fiecăruia dintre cele trei considerente menționate anterior, Comisia concluzionează că un investitor în economia de piață nu ar fi acordat garanția.

(327) În ceea ce privește existența unui avantaj și identificarea beneficiarului, Comisia consideră că niciun investitor nu ar fi cumpărat în totalitate HSY (cu alte cuvinte, inclusiv activitățile civile) fără garanție. Al doilea raport Deloitte confirmă această concluzie: „Pe baza experienței noastre și a analizei de mai sus, tindem să credem că niciun investitor rațional nu s-ar fi pregătit să cumpere HS și, în paralel, să-și asume vreun risc suplimentar legat de ajutorul de stat (care, la momentul respectiv, nu era nici sigur, nici calculat de CE), pentru societatea care (a) se afla în proprietatea și sub conducerea unei societăți deținute de stat (Banca ETVA) timp de câțiva ani și, în același timp, (b) avea o poziție semnificativ negativă a acționarilor, printre alte probleme operaționale (cu alte cuvinte, productivitate redusă, costuri operaționale ridicate, prea mulți angajați, etc.).” Această concluzie este, de asemenea, confirmată de faptul că Grecia, anticipând că o asemenea garanție ar fi necesară pentru atragerea de investitori privați, a promis, în documentele de licitație, că ofertantul cu cea mai mare ofertă ar primi o asemenea garanție ([160]). Această concluzie, conform căreia o asemenea garanție era necesară pentru a găsi un cumpărător pentru HSY, este logică deoarece un investitor care efectuează o investigare a HSY ar fi descoperit că HSY beneficiase de câteva măsuri care ar putea constitui ajutor, a cărui recuperare Comisia ar putea să o solicite ulterior ([161]). În ciuda acestei concluzii, Elefsis susține că această garanție nu era necesară și pretinde în special că ar fi fost pregătită să cumpere HSY fără o asemenea garanție, ceea ce este ilustrat de faptul că, în oferta sa pentru cumpărarea HSY, nu a pus această garanție ca și condiție pentru cumpărarea HSY. Comisia consideră că afirmația Elefsis nu este credibilă. În primul rând, Comisia reamintește că, și dacă ar fi fost adevărat că Elefsis nu a solicitat, în oferta sa, o asemenea garanție, acest lucru nu dovedește că, în cazul în care Elefsis ar fi fost selecționată ca ofertant câștigător, nu ar fi solicitat această garanție mai târziu, în procesul de negociere cu vânzătorul ([162]). Este foarte probabil că Elefsis ar fi făcut acest lucru. Într-adevăr, imediat ce HSY a fost vândută HDW/Ferrostaal, Elefsis a început să depună plângeri la Comisie, susținând că HSY beneficiase de câteva măsuri

de ajutor ample, pe care Comisia ar trebui să le recupereze. Un investitor convins că o societate a primit un ajutor incompatibil de zeci de milioane de euro nu va risca cumpărând această societate, decât dacă primește o garanție. Prin urmare, Comisia respinge afirmația Elefsis și consideră că, fără această garanție, niciun investitor în economia de piață nu ar fi cumpărat HSY în totalitate, cu alte cuvinte, HSY inclusiv activitățile civile. Așa cum se arată mai sus, în cazul în care HSY nu ar fi fost vândută, Grecia ar fi putut continua să susțină activitățile militare în temeiul articolului 296 din tratat. Dimpotrivă, din cauza articolului 87 din tratat, Grecia nu ar fi avut dreptul să ofere suport financiar pentru activitățile civile. Comisia constată că situația financiară a HSY s-a deteriorat foarte mult între anii 1998 și 2002. Chiar dacă HSY nu publică conturi separate pentru activitățile civile, putem presupune, de o manieră rezonabilă, că aceste activități au condus la pierderi mari în acești ani. Pe lângă activitățile de reparații navale, cele trei contracte principale fără caracter militar, derulate în acești ani, au fost contractele încheiate cu ISAP, OSE și Strintzis. Așa cum s-a explicat în această decizie (a se vedea descrierea și evaluarea măsurii E12c), contractele cu ISAP și OSE au fost executate cu întârzieri semnificative, forțând HSY să plătească penalități mari și să furnizeze material rulant gratuit, ceea ce, de asemenea, era un cost ridicat pentru HSY. Prin urmare, este clar că aceste contracte au adus mari pierderi. Așa cum a mai fost explicat în această decizie, contractul încheiat cu Strintzis la începutul lui 1999 a reprezentat un mare eșec pentru HSY. Contractul a fost anulat în 2002, iar HSY trebuia să plătească despăgubiri contractuale către Strintzis și a vândut corpurile de navă în 2004, la un preț care reprezenta doar o mică parte din costurile de zeci de milioane de euro pe care HSY le suportase pentru construirea acestor carcase. Acest contract era, prin urmare, unul care a generat pierderi mari. În cele din urmă, ultima activitate civilă a fost cea de reparații navale. Este o activitate cu marjă redusă, deoarece concurența este foarte puternică între șantiere. Așadar, Comisia se îndoiește că această activitate a fost profitabilă, și, în orice caz, nu putea deloc compensa marile pierderi generate de contractele încheiate cu ISAP, OSE și Strintzis. Prin urmare, se poate presupune că activitățile civile aduceau pierderi mari până în 2002. Așa cum reiese din prezenta decizie, aceste activități au fost permanent susținute prin ajutor, o parte din acesta trebuind acum să fie recuperat. Mai presus de orice, neîndeplinirea corectă a contractelor cu ISAP, OSE și Strintzis dovedește că, fără a fi cumpărate de o societate mare și fără a beneficia de calitățile tehnice și de managementul proiectelor ale acesteia din urmă, activitățile civile ar fi rămas generatoare de pierderi. Al doilea raport Deloitte confirmă că HSY avea „probleme operaționale (cu alte cuvinte, nivel redus al productivității, costuri operaționale ridicate, prea mulți angajați, etc.)”. Prin urmare, în cazul în care activitățile civile nu ar fi fost vândute, acestea ar fi trebuit să înceteze imediat (mai puțin dacă statul elen ar fi continuat să ofere ajutor ilegal și incompatibil pentru aceste activități). Pe scurt, Comisia a demonstrat, în acest considerent, că, fără garanție, niciun investitor nu ar fi cumpărat activitățile civile ale HSY și, dacă aceste activități nu ar fi fost cumpărate, s-ar fi oprit imediat. Comisia concluzionează că beneficiarul garanției este HSY și că avantajul este acela de a permite continuarea activităților civile.

(328) Elefsis nu este de acord cu concluzia anterioară, referitoare la identificarea beneficiarului. Elefsis susține că, pe lângă societatea HSY, HDW/Ferrostaal era, de asemenea, beneficiar al garanției acordate de ETVA. Comisia nu este de acord cu această evaluare. Așa cum s-a arătat, în documentația de ofertă prezentată ofertanților, se indicase deja că aceștia ar fi despăgubiți în cazul în care ajutorul de stat ar fi fost recuperat de la HSY. Acest lucru înseamnă că, atunci când HDW/Ferrostaal și-a prezentat oferta pentru cumpărarea HSY, a presupus că, dacă orice ajutor urma să fie recuperat de la HSY, ar primi o despăgubire corespunzătoare de la ETVA ([163]). Cu alte cuvinte, prețul de achiziție propus de HDW/Ferrostaal lua deja în considerare garanția de despăgubire. Garanția nu a favorizat, deci, HDW/Ferrostaal.

(329) Comisia concluzionează că garanția acordată HDW/Ferrostaal de ETVA constituie ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat, iar beneficiarul acestui ajutor este HSY. Deoarece, în ciuda cerinței stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat, ajutorul a fost acordat fără notificare prealabilă, acesta constituie, prin urmare, ajutor ilegal.

(330) În ceea ce privește garanția acordată de statul elen băncii Piraeus, și aceasta constituie ajutor. Este o măsură selectivă finanțată prin resursele statului. Un investitor în economia de piață care vindea ETVA nu ar fi acordat o asemenea garanție. Într-adevăr, singura justificare pentru acordarea acestei garanții a fost garanția acordată HDW/Ferrostaal de ETVA. În cazul în care această a doua garanție nu ar fi fost acordată, nu ar fi fost nevoie să se acorde garanția băncii Piraeus. Deoarece, așa cum s-a explicat deja, niciun investitor în economia de piață nu ar fi oferit garanția acordată de ETVA, care constituie ajutor de stat, niciun investitor în economia de piață nu ar fi acordat garanția băncii Piraeus (deoarece această a doua garanție nu ar fi fost necesară, aceasta ar fi fost, deci, irelevantă). În ceea ce privește identificarea beneficiarului garanției acordate de stat băncii Piraeus, Comisia reamintește că prezenta procedură se referă la posibilul ajutor de stat acordat societății SY. Niciun alt posibil beneficiar nu este menționat în decizia de extindere a procedurii. Prin urmare, doar ajutorul societății HSY poate fi analizat în cadrul acestei proceduri. În cazul în care garanția acordată de stat băncii Piraeus urma să constituie ajutor pentru societatea HSY, acesta nu ar constitui ajutor de stat suplimentar, în plus față de ajutorul de stat inclus în garanția acordată

HDW/Ferrostaal de ETVA. Într-adevăr, grație acestei a doua garanții, un investitor privat a acceptat să cumpere HSY și astfel activitățile civile ale HSY au fost salvate. Cu alte cuvinte, garanția acordată de stat băncii Piraeus nu oferă nici un avantaj suplimentar societății HSY și nu poate, prin urmare, să reprezinte ajutor suplimentar pentru societatea HSY: întregul avantaj al societății HSY este conferit prin garanția acordată HDW/Ferrostaal de ETVA. În cadrul prezentei proceduri, care se referă la posibilul ajutor de stat pentru societatea HSY, Comisia nu trebuie să emită o opinie finală asupra identității beneficiarului garanției acordate de statul elen băncii Piraeus și Comisia nu trebuie să continue analizarea acestei a doua garanții. Este suficient să se analizeze fosta garanție, garanția ETVA către HDW/Ferrostaal și să o anuleze în cazul în care reprezintă ajutor incompatibil pentru societatea HSY.

4.16.5.3. Compatibilitatea cu piața comună

(331) În ceea ce privește garanția acordată HDW/Ferrostaal de ETVA, Comisia nu înțelege cum acest ajutor ar putea fi considerat compatibil în temeiul articolului 87 alineatul (2) și alineatul (3) din tratat. În ceea ce privește articolul 87 alineatul (3) litera (c) din tratat, Comisia constată că HSY avea probleme. Comisia stabilise deja că ajutorul pentru construirea de nave a fost reglementat, începând cu data de 1 ianuarie 1999, prin Regulamentul (CE) nr. 1540/98 al Consiliului. Articolul 5 arată faptul că ajutorul de restructurare „poate fi considerat, în mod excepțional, compatibil cu piața comună, cu condiția să respecte orientările comunitare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea societăților aflate în dificultate". Orientările comunitare aplicabile la momentul acordării garanției erau Orientările din 1999 privind salvarea și restructurarea. Cu siguranță, garanția nu a îndeplinit toate condițiile pentru autorizarea ajutorului, stipulate în secțiunea 3.2.2 din orientări. De exemplu, în condiția (b) „Viabilizarea", acordarea ajutorului trebuie să fie „condiționată de punerea în aplicare a planului de restructurare care trebuie să fie aprobat de Comisie în cazul tuturor măsurilor de ajutor individuale". Comisia constată că acordarea garanției nu era condiționată de punerea în aplicare a unui plan de restructurare. În plus, deoarece acest plan nu fusese prezentat Comisiei, nu a fost aprobat de aceasta. De asemenea, orientările indică faptul că „planul trebuie să fie prezentat Comisiei cu toate detaliile importante". Această consultare prealabilă a Comisiei era deosebit de necesară în acest caz, deoarece Comisia aprobase deja un plan de restructurare în 1997, care nu reușise să rentabilizeze societatea HSY. De asemenea, garanția încălcase condiția „prima și ultima dată" stipulată de secțiunea 3.2.3 din Orientările din 1999 privind salvarea și restructurarea. Într-adevăr, prin decizia N 401/97, Comisia autorizase ajutorul pentru investiții prin Directiva 90/684/CEE a Consiliului, care era un fel de ajutor de restructurare ([164]). Așa cum reiese din analiza măsurii P1, statul a acordat acest ajutor în decembrie 1997 (dar nu l-a achitat). Așa cum s-a arătat în această decizie, societatea a primit și câteva ajutoare neanunțate și incompatibile în anii dinainte de privatizarea din 2001-02. Ajutorul de restructurare autorizat prin decizia C 10/94 a fost acordat șantierului, dar condițiile anexate la aprobarea acestuia nu au fost respectate.

(332) Deoarece garanția acordată HDW/Ferrostaal de ETVA constituie ajutor incompatibil în favoarea HSY, Comisia consideră că aceasta trebuie să înceteze imediat.

4.16.5.4. Interzicerea garanției în sine (per se)

(333) Așa cum se arată în decizia de extindere a procedurii, garanția acordată HDW/Ferrostaal este incompatibilă cu piața comună din două motive. Comisia consideră că este incompatibil *în sine* deoarece, împiedicând ca vreo recuperare a ajutorului de la HSY să aibă un *„efect util"*, împiedică aplicarea normelor privind ajutorul de stat.

(334) TKMS/GNSH și HSY contestă această poziție. În special, societățile reamintesc că HSY nu este destinatarul vreunei plăți compensatorii. Într-adevăr, garanția emisă de ETVA asigură HDW/Ferrostaal, nu și societatea HSY. Prin urmare, în cazul în care Comisia a cerut rambursarea ajutorului, HSY trebuie să efectueze rambursarea, iar acest lucru duce la revenirea la situația inițială. TKMS/GNSH nu înțelege de ce despăgubirea TKMS/GNSH (în calitate de succesor al HDW/Ferrostaal) ar invalida această concluzie. Într-adevăr, nu există nicio obligație ca TKMS/GNSH să reinvestească în HSY despăgubirea primită.

(335) Comisia constată că toate acțiunile HSY au fost cumpărate de HDW/Ferrostaal și sunt acum deținute de TKMS/GNSH. Acest lucru înseamnă că, deși HSY și acționarul său sunt două persoane juridice diferite, ele formează o singură unitate economică. Datorită garanției, această unitate economică ar fi despăgubită integral pentru orice ajutor pe care ar trebui să îl ramburseze statului. Prin urmare, Comisia consideră că aceasta constituie o eliminare a *„efectului util"* din orice decizie de recuperare.

(336) În ceea ce privește absența unei dispoziții legale care să oblige TKMS/GNSH să reinvestească în capitalul societății HSY orice despăgubire primită, Comisia nu înțelege cum ar putea invalida concluzia anterioară. În plus, Comisia constată că, deși nu există nicio obligație, nu există nici vreo interdicție de a face acest lucru. Prin urmare, TKMS/GNSH ar putea reinvesti în capitalul societății HSY despăgubirea primită. Mai mult, putem presupune că, deoarece TKMS este un grup privat de succes, resursele sale financiare sunt alocate în mod optim între diferitele persoane juridice ale grupului. Prin urmare, putem presupune, într-o manieră rezonabilă, că, în cazul în care o persoană juridică din grup trebuie să plătească o amendă, iar o altă persoană juridică primește o despăgubire pentru acea amendă, conducerea grupului va decide să transfere cea de-a doua sumă primei persoane, restabilind astfel alocarea optimă a resurselor între diferite persoane juridice ale grupului. Cu alte cuvinte, chiar dacă nu există nicio obligație pentru ca TKMS/GNSH să reinvestească fondurile în HSY, este posibil ca acest lucru să fie decis de conducere.

(337) Comisia concluzionează că garanția acordată HDW/Ferrostaal de ETVA este incompatibilă *în sine* cu normele privind ajutorul de stat.

5. **CONCLUZIE**

(338) Comisia a descoperit că, din cele șaisprezece măsuri acoperite de procedura de investigație oficială, unele nu reprezintă ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1), unele constituie ajutor compatibil, câteva constituie ajutor incompatibil și câteva măsuri de ajutor aprobate de Comisie în trecut au fost utilizate în mod necorespunzător. Pentru cazurile de ajutor incompatibil acordat prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat și pentru cazurile de utilizare necorespunzătoare a ajutorului, Comisia a concluzionat că ajutorul trebuie recuperat.

(339) Comisia consideră că următoarea problemă ar putea împiedica recuperarea efectivă a acestui ajutor și că este necesar să se impună condiții suplimentare pentru a se evita acest lucru. Această chestiune va fi explicată în următoarea secțiune.

5.1. **Nevoia de asigurare că rambursarea ajutorului de care beneficiază activitățile civile ale HSY nu este finanțată parțial de activitățile militare**

(340) Așa cum se explică în secțiunea 3.3 aplicabilă măsurilor respective, Comisia a acceptat că, în cazul în care susținerea oferită de stat era acordată șantierului fără a fi alocată unei anumite activități, se poate considera că 75 % din susținere a fost menită pentru activitățile militare și 25 % pentru activitățile civile. Această concluzie este generată de faptul că HSY nu are conturi separate și, prin urmare, utilizarea fondurilor nu poate fi urmărită.

(341) Totuși, în cazul în care Comisia acceptă că 75 % din orice încasări din banii statului vor finanța activitățile militare ale șantierului, trebuie, de asemenea, să se precizeze că 75 % din orice cheltuieli ale șantierului vor fi susținute de activitățile militare ale HSY. Cu alte cuvinte, 75 de eurocenți din fiecare euro recuperat de la HSY sunt plătiți din activitățile militare ale HSY. Cerința ca societatea HSY să ramburseze ajutorul primit pentru activitățile civile va restabili situația inițială a activităților civile ale șantierului doar dacă Grecia prezintă Comisiei dovezi clare că această rambursare a fost finanțată exclusiv de activitățile civile ale șantierului.

(342) Cu alte cuvinte, deoarece cea mai mare parte din activitățile HSY este reprezentată de activități militare și pentru că HSY nu deține conturi separate pentru activitățile civile, există un risc real ca rambursarea ajutorului primit pentru activitățile civile să fie finanțată mai ales din fonduri care altfel ar fi finanțat activitățile militare. Recuperarea care ar fi trebuit suportată integral din activitățile civile ale șantierului, ar urma să fie suportată mai ales din activitățile militare. Deoarece statul a oferit sprijin financiar și finanțare ample și repetate pentru activitățile militare ale HSY ([165]), folosirea de fonduri care altfel ar fi finanțat activitățile militare în favoarea activităților civile ale HSY, înseamnă un transfer al ajutorului de stat către activitățile civile ale șantierului. Cu alte cuvinte, o parte din sprijinul financiar acordat de stat pentru activitățile militare ar susține, de fapt, activitățile civile ale HSY (și, prin urmare, nu intră în domeniul de aplicare a articolul 296 din tratat. Într-adevăr, aceste fonduri nu pot fi considerate necesare pentru finanțarea producției militare deoarece nu sunt utilizate în acest scop). Situația inițială de pe piețele civile nu ar reveni la normal și, în plus, activitățile civile ale HSY ar primi în mod automat ajutor incompatibil suplimentar.

(343) Prin urmare, pentru a restabili situația care ar fi fost valabilă fără ajutorul de stat și pentru a împiedica acordarea ajutorului suplimentar pentru activitățile civile, Grecia va trebuie să se asigure că ajutorul este recuperat exclusiv din activitățile civile ale șantierului ([166]),

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Ajutorul în favoarea cheltuielilor de investiție, care au fost efectuate de HSY înainte de 31 decembrie 2001 și care erau legate de programul de investiții descris în Decizia Comisiei din 15 iulie 1997 referitoare la cazul N 401/97 (în preambulul la prezenta decizie, această măsură a fost denumită „măsura D1") intră în domeniul de aplicare al deciziei din 15 iulie 1997 a Comisiei.

Orice ajutor în favoarea celorlalte cheltuieli de investiție efectuate de HSY și în special cheltuielile de investiție efectuate după 31 decembrie 2001 nu intră în domeniul de aplicare al deciziei din 15 iulie 1997 și este incompatibil cu piața comună.

Articolul 2

Garanția pe care Grecia a acordat-o ETVA prin decizia din 8 decembrie 1999 și care acoperă un împrumut de 4,67 miliarde GRD (13,72 milioane EUR) acordat de ETVA societății HSY (în preambulul la prezenta decizie, această măsură a fost denumită „măsura D2") constituie ajutor, care a fost pus în aplicare prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat și care este incompatibil cu piața comună.

În cazul în care garanția este încă în vigoare la data acestei decizii, garanția de stat este oprită imediat. În plus, ajutorul trebuie recuperat pentru perioada care începe odată cu plata împrumutului garantat acordat societății HSY până la expirarea garanției.

Ajutorul de recuperat reprezintă diferența dintre rata de referință a Greciei plus 600 de puncte de bază și costul total al împrumutului garantat (rata dobânzii plus prima de garanție plătită de HSY).

Articolul 3

Împrumutul în valoare de 1,56 miliarde GRD (4,58 milioane EUR), care a fost acordat în iulie 1999 de ETVA societății HSY și a fost rambursat în 2004 (în preambulul la prezenta decizie, această măsură a fost denumită „măsura D3") constituie un ajutor care a fost pus în aplicare prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din Tratatul CE și care este incompatibil cu piața comună.

Pentru perioada care începe odată cu plata împrumutului către societatea HSY până la rambursarea acestuia, valoarea ajutorului de recuperat reprezintă diferența dintre rata de referință a Greciei plus 600 de puncte de bază și rata dobânzii împrumutului.

Articolul 4

Împrumutul pe doi ani, în valoare de 13,75 milioane EUR, care a fost încheiat la 31 mai 2002 între ETVA și HSY și nu a fost niciodată achitat societății HSY (în preambulul la prezenta decizie, această măsură a fost denumită „măsura D4") nu constituie un ajutor.

Articolul 5

Ajutorul în valoare de 54 miliarde GRD (160 de milioane EUR) care a fost autorizat prin Decizia Comisiei din 15 iulie 1997, privind cazul C 10/94 privind ajutorul de stat (în preambulul la prezenta decizie, această măsură a fost denumită „măsura E7") a fost utilizat în mod necorespunzător și trebuie recuperat.

Articolul 6

Ajutorul în valoare de 29,5 milioane EUR, care a fost autorizat prin Decizia Comisiei din 5 iunie 2002 privind cazul N 513/01 (în preambulul la prezenta decizie, această măsură a fost denumită „măsura E8") a fost utilizat în mod necorespunzător și trebuie să fie recuperat.

Articolul 7

Partea de 75 % din infuzia de capital, în valoare de 8,72 miliarde GRD (25,6 milioane EUR), realizată de ETVA în capitalul HSY în perioada 1996 și 1997 (în preambulul la prezenta decizie, această măsură a fost denumită „măsura E9") este acoperită de articolul 296 din tratat. Diferența de 25 % constituie ajutor care a fost pus în aplicare prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat și care este compatibil cu piața comună.

Articolul 8

Infuzia de capital în valoare de 800 de milioane GRD (2,3 milioane EUR), realizată de ETVA în capitalul HSY la 20 mai 1998, (în preambulul la prezenta decizie, această majorare a capitalului, precum și următoarele două majorări, au fost denumite „măsura E10") nu constituie un ajutor.

Infuziile de capital în valoare de 321 de milioane GRD (0,9 milioane EUR) și de 397 de milioane GRD (1,2 milioane EUR), realizate de ETVA în capitalul HSY la 24 iunie 1999 și respectiv 22 mai 2000 constituie ajutor care a fost pus în aplicare prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat și care este incompatibil cu piața comună. Acest ajutor trebuie recuperat.

Articolul 9

Contra-garanțiile acordate ETVA de stat pentru a gira garanțiile pe care ETVA le emisese în cadrul contractelor încheiate de HSY cu Organizația căilor ferate elene (OSE) și cu Căile ferate electrice Atena-Pireu (ISAP) (în preambulul la prezenta decizie, aceste măsuri au fost denumite „măsura E12b") constituie ajutor care a fost pus în aplicare prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88(3) din Tratatul CE și care este incompatibil cu piața comună.

În cazul contra-garanțiilor legate de contractele ISAP, ajutorul reprezintă diferența dintre o taxă anuală de 480 de puncte de bază (cu alte cuvinte, 4,8 %) și primele plătite, în realitate, de HSY (cu alte cuvinte, prima de garanție plătită băncii ETVA plus prima de garanție plătită statului). Acest ajutor trebuie să fie recuperat pentru perioada care se termină odată cu expirarea contra-garanțiilor statului.

În cazul contragaranțiilor legate de contractele OSE, dacă acestea sunt încă în vigoare, trebuie oprite imediat. În plus, ajutorul trebuie să fie recuperat pentru perioada care începe atunci când contra-garanțiile erau în vigoare. Ajutorul care trebuie să fie recuperat reprezintă diferența dintre o taxă anuală de 680 de puncte de bază (cu alte cuvinte, 6,8 %) și primele plătite, în realitate, de HSY (cu alte cuvinte, prima de garanție plătită băncii ETVA plus prima de garanție plătită statului).

Articolul 10

Punerea în aplicare a contractelor existente, încheiate între HSY (pe de o parte) și OSE și ISAP (pe de altă parte), precum și modificările aduse contractelor acceptate de OSE în 2002-2003 (în preambulul la prezenta decizie, aceste măsuri au fost denumite „măsura E12c") nu reprezintă ajutor.

Articolul 11

Împrumutul în valoare de 16,9 miliarde GRD (49,7 milioane EUR), acordat la 29 octombrie 1999 de ETVA societății HSY și rambursat în 2004 (în preambulul la prezenta decizie, această măsură a fost denumită „măsura E13a") constituie ajutor care a fost pus în aplicare prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat și care este incompatibil cu piața comună.

Ajutorul de recuperat pentru perioada până în iunie 2001 este diferența dintre rata de referință pentru Grecia plus 600 de puncte de bază și rata dobânzii plătită, în realitate, băncii ETVA de către societatea HSY.

Pentru perioada ulterioară acestui moment, până la rambursarea împrumutului, ajutorul de recuperat este diferența dintre rata de referință pentru Grecia plus 400 de puncte de bază și rata dobânzii plătită, în realitate, de HSY băncii ETVA.

Articolul 12

Garanțiile de 3,26 milioane EUR și 3,38 milioane EUR, acordate de ETVA la 4 martie 1999 și respectiv 17 iunie 1999 și care au fost anulate în 2002 (în preambulul la prezenta decizie, aceste măsuri au fost denumite măsura E13b) reprezintă ajutor care a fost pus în aplicare prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat și care este incompatibil cu piața comună.

Ajutorul care trebuie să fie recuperat pentru perioada de până la anularea garanțiilor reprezintă diferența dintre o primă de garanție anuală de 480 de puncte de bază (cu alte cuvinte, 4,8 %) și prima de garanție plătită, în realitate, de către societatea HSY.

Articolul 13

Partea de 75 % din garanția de stat acordată la 8 decembrie 1999 pentru a garanta un împrumut în valoare de 10 miliarde GRD (29,3 milioane EUR) și acordat de ETVA societății HSY (în preambulul la prezenta decizie, această măsură a fost denumită măsura E14) intră în domeniul de aplicare al articolului 296 din tratat.

Diferența de 25 % din garanția de stat nu intră în domeniul de aplicare al articolului 296 din tratat și constituie ajutor care a fost pus în aplicare prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat. Suma de 750 de milioane GRD (2,20 milioane EUR) din acest ajutor era compatibilă cu piața comună până în 31 martie 2002. După această dată, doar 1,32 milioane EUR au mai fost compatibile cu piața comună. Restul ajutorului este incompatibil.

În cazul în care garanția de stat este încă în vigoare, o parte din această garanție, care constituie ajutor incompatibil (cu alte cuvinte, 25 % din garanția încă în vigoare, minus 1,32 milioane EUR care reprezintă ajutor compatibil) trebuie oprită imediat.

În plus, pentru perioada care începe odată cu achitarea împrumutului garantat societății HSY până la terminarea garanției de stat incompatibile, trebuie să fie recuperat ajutorul care reprezintă diferența dintre rata de referință pentru Grecia plus 600 de puncte de bază și costul total al împrumutului garantat (rata dobânzii plus prima de garanție plătită de HSY).

Acest ajutor este calculat în raport cu partea din garanția de stat care reprezenta ajutor incompatibil.

Articolul 14

Un procent de 75 % din împrumuturile în valoare de 1,99 miliarde GRD (5,9 milioane EUR), 10 milioane USD și 5 milioane USD acordate de ETVA societății HSY la 25 iulie 1997, 15 octombrie 1997 și respectiv 27 ianuarie 1998 (în preambulul la prezenta decizie, aceste măsuri au fost denumite măsura E16) intră în domeniul de aplicare al articolului 296 din tratat.

Diferența de 25 % din împrumuturi reprezintă ajutor.

Ajutorul inclus în primul împrumut, care era exprimat în drahme, reprezintă diferența dintre rata de referință pentru Grecia plus 400 de puncte de bază și rata dobânzii plătită de HSY. Ajutorul inclus în al doilea și al treilea împrumut, care a fost exprimat în dolari americani (USD), reprezintă diferența dintre US LIBOR plus 475 de puncte de bază și rata dobânzii plătită de HSY.

În cele trei cazuri, ajutorul a fost pus în aplicare prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat și este incompatibil cu piața comună.

Prin urmare, acest ajutor trebuie să fie recuperat.

Articolul 15

Suma de 25 % din 81,3 milioane EUR și din 40 de milioane EUR, care reprezintă aproximările plăților în avans efectuate de marina elenă în 2000 și 2001 în plus față de costurile suportate de HSY pentru executarea contractelor corespunzătoare din acea perioadă (în preambulul la prezenta decizie, aceste măsuri au fost denumite „măsura E17"), reprezintă ajutor timp de un an.

Acest ajutor a fost pus în aplicare prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat și este incompatibil cu piața comună. Ajutorul care trebuie să fie recuperat reprezintă rata de referință pentru Grecia plus 600 de puncte de bază, care se calculează timp de un an.

Articolul 16

Garanția de despăgubire acordată HDW/Ferrostaal de ETVA, cu condiția ca ETVA să despăgubească HDW/Ferrostaal pentru orice ajutor de stat recuperat de la HSY (în preambulul la prezenta decizie, această măsură face parte din măsura denumită „măsura E18c"), constituie ajutor care a fost pus în aplicare prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat și care este incompatibil cu piața comună. În plus, garanția este *în sine* incompatibilă cu piața comună. Prin urmare, garanția trebuie să fie oprită imediat.

Articolul 17

Deoarece de ajutorul de recuperat, conform definiției din articolele 2, 3, 5, 6, 8, 9 și 11-15, au beneficiat în mod exclusiv activitățile civile ale HSY, acesta trebuie să fie recuperat din activitățile civile ale societății. În acest sens, Grecia trebuie să furnizeze dovezi detaliate, inclusiv o confirmare din partea unei societăți independente care îi auditează înregistrările contabile, că rambursarea a fost finanțată exclusiv din activitățile civile ale HSY.

Articolul 18

(1) Grecia recuperează de la societatea HSY ajutorul de recuperat conform definiției din articolele 2, 3, 5, 6, 8, 9 și 11-15.

(2) Sumele care trebuie să fie recuperate vor purta dobândă începând cu data la care au fost puse la dispoziția HSY până la recuperarea lor efectivă.

(3) Dobânda se va calcula ca dobândă compusă, în conformitate cu prevederile capitolului V din Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei ([167]).

(4) Recuperarea ajutorului este imediată și efectivă.

(5) Grecia se asigură că prezenta decizie este pusă în aplicare în termen de patru luni de la data notificării prezentei decizii.

Articolul 19

(1) În termen de maxim două luni de la notificarea prezentei decizii, Grecia va prezenta Comisiei următoarele informații:

(a) valoarea (principal și dobânzile de recuperare) de recuperat de la beneficiar;

(b) o descriere detaliată a măsurilor deja luate și planificate, pentru a se respecta dispozițiile stipulate de prezenta decizie;

(c) documente care să demonstreze faptul că beneficiarului i s-a cerut să ramburseze ajutorul.

(2) Grecia informează permanent Comisia cu privire la evoluția măsurilor naționale luate pentru punerea în aplicare a prezentei decizii până la momentul în care se finalizează recuperarea ajutorului. Grecia prezintă imediat, la cererea Comisiei, informații cu privire la măsurile deja luate și planificate, pentru a se respecta dispozițiile stipulate de prezenta decizie. De asemenea, furnizează informații detaliate privind valorile ajutorului și dobânda de recuperare deja primite de la beneficiar.

Articolul 20

Prezenta decizie se adresează Republicii Elene.

Adoptată la Bruxelles, 2 iulie 2008.

Pentru Comisie

Neelie KROES

Membru al Comisiei

(1) Inițierea procedurilor a fost publicată în JO C 202, 10.8.2004, p. 3. Prelungirea procedurii a fost publicată în JO C 236, 30.9.2006, p. 40.

(2) JO C 47, 12.2.1998, p. 3. Decizia a fost trimisă Greciei la 1 august 1997 [scrisoarea SG(97)D 6556].

(3) JO L 83, 27.3.1999, p. 1.

(4) JO C 202, 10.8.2004, p. 3.

(5) A se vedea nota de subsol 1.

(6) A se vedea nota de subsol 1.

(7) A se vedea nota de subsol 1.

(8) Într-adevăr, se reamintește faptul că orice document al unei părți interesate trebuie transmis Greciei pentru observații. Grecia are la dispoziție o lună pentru trimiterea răspunsului. Având în vedere faptul că unele documente sunt destul de voluminoase, Grecia ar fi putut solicita mai mult timp pentru trimiterea răspunsului. În cazul în care unele dintre aceste afirmații nu sunt solid justificate, Comisia poate solicita prezentarea unor documente suplimentare care să susțină aceste afirmații. De asemenea, Comisia poate solicita Greciei să răspundă unor întrebări precise cu privire la probleme noi, ridicate în documentul părții interesate.

(9) Această scrisoare are 65 de pagini, plus 290 de pagini de anexe, scrisoarea din 24 aprilie are 35 de pagini, plus 900 de pagini de anexe și scrisoarea din 2 iunie are 63 de pagini, plus 1 750 de pagini de anexe.

(10) Informațiile furnizate în cadrul acestei secțiuni provin în mare parte din documentul „Hellenic Shipyards S.A. – *Confidential Information Memorandum* (Memorandum cu privire la informațiile confidențiale) – Alpha Finance/ Commercial Bank of Greece/KPMG/Elias SP. Paraskevas" din martie 2001, care a fost distribuit ofertanților interesați. Un exemplar al acestui raport a fost trimis de către TKMS/GNSH în scrisoarea sa din 21 iunie 2007.

(11) JO L 380, 31.12.1990, p. 27. Prevederile speciale care se referă la Grecia se regăsesc în articolul 10.

(12) JO C 88, 30.3.1993, p. 6.

(13) JO C 138, 20.5.1994, p. 2.

(14) PV(95) 1258, 26.7.1995, SEC(95) 1322/2, 24.7.1995.

(15) JO C 68, 6.3.1996, p. 4.

(16) JO C 80, 13.3.1997, p. 8.

(17) JO L 148, 6.6.1997, p. 1.

(18) JO C 306, 8.10.1997, p. 5.

(19) Concentrarea a fost autorizată de Comisie prin decizia privind fuziunea M.2772 din 25.4.2002, JO C 143, 15.6.2002, p. 7.

(20) Concentrarea a fost autorizată de Comisie prin decizia privind concentrarea M.3596 din 10.12.2004, JO C 103, 29.4.2006, p. 30.

(21) Concentrarea a fost autorizată de Comisie prin decizia privind concentrarea M.3932 din 10.11.2005, JO C 287, 18.11.2005, p. 5.

(22) JO C 186, 6.8.2002, p. 5.

(23) JO L 75, 22.3.2005, p. 44.

(24) Autoritățile elene au confirmat această evaluare în scrisoarea lor din 20 octombrie 2004.

(25) Secțiunea 2.1 din scrisoarea din 20 octombrie 2004.

(26) Pentru a evalua propriile resurse ale societății, capitalul net este mai important decât capitalul social. Într-adevăr, capitalul net ia în considerare profiturile reținute și pierderile din anii precedenți, care sporesc și, respectiv, scad resursele proprii ale societății.

(27) JO C 273, 9.9.1997, p. 3.

([28]) Comisia constată că HSY a încercat să împrumute de pe piață, la o rată mai redusă, dar fără succes. Acest lucru reiese din procesele verbale ale Consiliului de administrație al HSY, redactate la data de 1 decembrie 1998 și respectiv 27 ianuarie 1999, copii ale acestora fiind furnizate de TKMS/GNSH prin scrisoarea din 21 iunie 2007. Încercarea de a împrumuta bani de pe piață a fost de asemenea menționată și în presă („Τα Ελληνικά Ναυπηγεία ζητούν το πρώτο δάνειο στην αγορά του ευρώ" – Hellenic Shipyards set first euromarket loan), *Reuters News*, 19 martie 1999).

([29]) Datorită anulării datoriilor de către stat, HSY rămăsese aproape fără nicio datorie, astfel încât cheltuielile cu dobânzile (cu alte cuvinte, rata dobânzii achitată băncilor care acordă creditele) erau foarte reduse în 1997 și 1998 (în următorii ani, acestea au crescut foarte mult). În cazul în care în 1997 și 1998 cheltuielile cu dobânzile ar fi fost la un nivel mai aproape de normal, rezultatele financiare ar fi fost mai puțin favorabile și, mai mult ca sigur, în 1998 nu s-ar fi înregistrat niciun profit.

([30]) Planul de restructurare stipula, de asemenea, o creștere semnificativă a activităților de conversie a navelor după anul 1998. HSY nu a reușit să atingă acest obiectiv.

([31]) Acesta a fost, de fapt, primul contract de construcții navale încheiat cu o societate privată într-un interval de aproximativ două decenii.

([32]) Încă din primul an, conturile HSY cuprindeau un provizion pentru pierderi anticipate rezultate din derularea acestui contract. În următorii ani, valoarea acestor provizioane a crescut anual. În plus, se pare că aceste provizioane nu erau suficiente, deoarece TKMS/GNSH a demarat procedura împotriva vânzătorului HSY pe acest subiect. Referitor la motivele încheierii unui contract care, atunci când este analizat separat, nu se dovedește a fi profitabil, Comisia observă că, prin încheierea acestui contract, conducerea s-a așteptat probabil că va acoperi o parte din costurile fixe ale șantierului (registrul de comenzi de construire a navelor era, la momentul respectiv, gol) și că va putea astfel, reduce, pierderile prevăzute ale șantierului.

([33]) Acest contract a fost relatat în presă. A se vedea, de exemplu, „Τα Ελληνικά Ναυπηγεία κερδίζουν κρίσιμη σύμβαση για υποβρύχια" - Hellenic lands crucial submarine contract), *Lloyd's List International*, 30 iulie 1999.

([34]) În conformitate cu paginile 5-12 din raportul Deloitte Financial Advisory Services (denumit, în continuare, „primul raport Deloitte") depus de HSY în favoarea observațiilor privind decizia de extindere a procedurii, construirea submarinelor urma să înceapă numai în 2003.

([35]) În conformitate cu articolele de presă, conducerea HSY a atenționat acționarii încă din octombrie 1998 cu privire la dificultățile prevăzute (a se vedea articolul de presă citat în nota de subsol 38). În conformitate cu procesul-verbal al Consiliului de Administrație al HSY datat 1 decembrie 1998, pentru anul 1999 erau estimate pierderi. Conducerea HSY a confirmat public, la începutul lunii decembrie 1999, că șantierul urma să înregistreze pierderi de 10 miliarde GRD (29 de milioane EUR) pentru anul 1999 și pentru anul 2000 („Ο επικεφαλής των Ελληνικών Ναυπηγείων αναμένει κέρδη το 2001" – „Hellenic boss expects profit in 2001", *Lloyd's List*, 6 decembrie 1999). Posibilitatea unei pierderi atât de mari pentru anul 1999 fusese deja anunțată de presă în noiembrie 1999, („Αποπομπή της ομάδας της Brown & Root από τα Ελληνικά Ναυπηγεία"- „Brown & Root team ousted from Hellenic", *Lloyd's List*, 19 noiembrie 1999).

([36]) Cu excepția cazurilor în care statul ar fi oferit un ajutor suplimentar (incompatibil) pentru susținerea activităților de construcții civile ale șantierului și ar fi sprijinit o mare parte din activitățile militare.

([37]) Drept urmare, șantierul risca să nu primească ajutorul pentru investiții, promis de autoritățile elene, care stabilit 31 decembrie 1999 ca dată pentru finalizarea programului. În conformitate cu legislația în vigoare în Grecia, pentru a obține o prelungire a acestei perioade, ar fi trebuit ca cel puțin 50 % din cheltuieli să fi fost contractate.

([38]) În documentul intitulat „Hellenic Shipyards S.A. – *Confidential Information Memorandum* (Memorandum cu privire la informațiile confidențiale) – Alpha Finance/Commercial Bank of Greece/KPMG/Elias SP. Paraskevas" din martie 2001, care a fost pus la dispoziția ofertanților interesați (o copie a acestui document a fost furnizat de TKMS/GNSH în scrisoarea sa din 21 iunie 2007), apare următoarea descriere: „Totuși, în 1999, rezultatele financiare ale societății au fost, din nou, negative. Brown & Root a insistat să fie efectuate schimbări structurale privind personalul. Aceste schimbări nu au fost acceptate de către acționari (banca ETVA și angajații), iar contractul cu Brown & Root a fost reziliat" (pagina 15). Articolele din presă sunt mai explicite: „Se crede că, de fapt, conducerea a informat proprietarii Hellenic încă din octombrie anul trecut că anul curent va fi unul foarte greu în cazul în care nu se iau măsuri pentru raționalizarea forței de muncă, care deține șantierul în coproprietate, împreună cu o bancă de stat. Banii au fost cheltuiți pentru modernizarea Hellenic pentru prima dată în ani de zile, noile echipamente au făcut ca problema ridicată, și anume numărul mult prea mare de angajați, să continue să existe în continuare, dar acționarii au respins, până în acest moment, propunerile privind eliminarea a cel puțin 250 de locuri de muncă, în special locuri de muncă la birou. În același timp, conducerea a dorit să introducă o flexibilitate mai mare în practicile de lucru aplicate pe șantier. Dar principalul rezultat pare să fi fost acela de a intra în conflict cu liderii de sindicat care au încercat să demită echipa de conducere alcătuită din opt persoane, în frunte cu Dl Groves, care se transferase de la Brown & Root din Regatul Unit".

([39]) Considerentul 68 din Decizia Comisiei din 16 iunie 2004 privind măsurile puse în aplicare de Spania pentru Siderúrgica Añón SA (JO L 311, 26.11.2005, p. 22); considerentul 42 din Decizia Comisiei din 11 decembrie 2002 privind ajutorul de stat pus în aplicare de Spania pentru Sniace SA (JO L 108, 30.4.2003, p. 35).

([40]) A se vedea nota de subsol 34.

([41]) Paginile 5-19 din raport.

([42]) A se vedea nota de subsol 28.

([43]) Comisia descrie aici unele dintre erorile care apar în capitolul 5.0 „Credit Worthiness of Hellenic Shipyards S.A" (Bonitatea Hellenic Shipyards S.A) din primul raport Deloitte.
În primul rând, referitor la „punerea în aplicare a planului de investiții (statut și evoluție)", primul raport Deloitte precizează, la pagina 5-4, că, la data de 30 iunie 1999 „[v]aloarea confirmată depășea 50 % din investiția totală". Totuși, în realitate, valoarea confirmată la 30 iunie 1999 reprezenta 18 % din totalul programului de investiții. Acest lucru arată că punerea în aplicare a planului de investiții a fost lentă. „Statutul și evoluția" planului au fost considerate, drept urmare, factori mai degrabă „negativi" în tabelul de la pagina 5-2 din raport.
În al doilea rând, referitor la criteriul „disponibilitatea proprietății ce ar putea fi grevată de sarcini" (pagina 5-5 și 5-6), Comisia consideră că acest element nu este relevant pentru a evalua dacă o bancă privată ar fi acordat împrumuturile și garanțiile acordate de ETVA și de stat. Într-adevăr, împrumuturile și garanțiile acordate de ETVA și de stat nu erau garantate prin niciun drept de sechestru asupra proprietății. Atunci când analizăm dacă un împrumut sau o garanție acordat(ă) de stat reprezintă un ajutor, trebuie analizat dacă exact această tranzacție ar fi fost acceptată de un investitor privat. Comisia nu trebuie să stabilească dacă HSY ar fi putut obține împrumuturile și garanțiile, prin încheierea altui tip de contracte care conferă mai multe drepturi creditorului. Chiar dacă existența proprietății care ar putea fi grevată de sarcini ar fi importantă, Comisia constată că proprietatea existentă era deja grevată pentru suma de 199 de milioane EUR până în anul 1998 și pentru suma de 51 de milioane EUR până în 2003. Drept urmare, un eventual creditor ar fi putut obține un prim drept de retenție doar asupra unei porțiuni restrânse din proprietate. Mai mult, activele fixe ale HSY aveau o valoare de lichidare redusă. Acest lucru este confirmat de Deloitte Financiar Advisory Services în paginile 8-8 și 8-9 ale celui de-al doilea raport, redactat la 18 iunie 2007 (denumit, în continuare, „al doilea raport Deloitte") și prezentat de TKMS/GNSH pentru susținerea scrisorii sale către Comisie, din 21 iunie 2007. În concluzie, Comisia consideră că „Disponibilitatea proprietății care ar putea fi grevată de sarcini" nu este relevantă în evaluarea măsurilor și, chiar dacă ar fi relevantă, un eventual creditor nu ar fi considerat acest element de o manieră atât de favorabilă cum o face Deloitte în primul raport Deloitte.
În al treilea rând, „disponibilitatea construcțiilor legate de lucrările în curs de derulare, care ar putea fi grevate de sarcini" (pagina 5-7) nu oferă o protecție sigură unui creditor dacă HSY își încalcă obligațiile și își întrerupe activitatea. Într-adevăr, valoarea de piață a unei lucrări în derulare este, de obicei, redusă, comparativ cu fondurile împrumutate pentru a o construi și comparativ cu valoarea contractului. Acest lucru a fost ilustrat de cele două corpuri ale feriboturilor comandate de liniile Strintzis, care au fost vândute la un preț mic și doar (respectiv, nu mai devreme de) la doi ani după rezilierea contractului de construcții navale. Referitor la transferul creanțelor HSY către o bancă creditoare, aceasta nu reprezintă o garanție sigură deoarece, în cazul în care șantierul își încetează activitatea, cumpărătorul nu își primește produsul pe care l-a comandat și, drept urmare, nu trebuie să plătească prețul de achiziție. Aceasta înseamnă că garanția este inutilă tocmai în cazul în care ar fi necesară. Cesiunea creanțelor legate de contracte nu permite astfel băncii creditoare să recupereze o sumă prea mare de bani în cazul falimentului HSY (a se vedea, de exemplu, notele de subsol 128 și 131 din prezenta decizie). Drept urmare, un eventual creditor nu ar fi considerat acest element de o manieră atât de favorabilă cum o face Deloitte în primul raport Deloitte.
În al patrulea rând, în ceea ce privește „totalul împrumuturilor bancare față de raportul capitalului acționarului și obligațiilor privind debitele neachitate la momentul respectiv", „contractele semnate cu clienții (registrul de comenzi al HS)", „evoluția generării de venituri" și „evoluția profitabilității", Comisia se referă la observațiile pe care le-a făcut anterior, în prezenta decizie. Printre altele, Comisia reamintește faptul că în ultimul trimestru al anului 1998 se putea prevedea că HSY va înregistra pierderi în 1999. În următoarele luni, era clar că volumul acestor pierderi era considerabil și că și în anul 2000 se vor înregistra pierderi importante, astfel încât capitalul net al HSY urma aproape să se epuizeze. Pe scurt, Comisia consideră că primul raport Deloitte nu ia în considerare faptul că rezultatele financiare negative ale anilor 1999 și 2000 erau deja previzibile chiar înainte de începerea anului respectiv.
În al cincilea și ultimul rând, așa cum am explicat deja, orice posibil creditor ar fi interpretat ca pe un factor negativ împrejurările și motivele pentru care conducerea HSY a fost demisă. În consecință, clasificarea „nu poate fi nedefinit" din pagina 5-2 nu poate fi acceptată de către Comisie.

([44]) Acest punct este explicat în următoarea secțiune (secțiunea 3.2) unde Comisia analizează în ce măsură comportamentul ETVA este imputabil statului. Singurul mandat al ETVA, la momentul respectiv, era acela de a funcționa ca bancă de dezvoltare. Autoritățile elene prezintă, în nota de subsol 63, reacția lor cu privire la decizia de extindere a procedurii: „ETVA era singura bancă de dezvoltare din Grecia, drept urmare nu se poate face o comparație între activitatea sa de dezvoltare și cea a altor instituții de creditare."

([45]) A se vedea nota de subsol 52.

([46]) În ceea ce privește perioada ulterioară datei de 30 iunie 1999, Comisia nu înțelege ce „valoare" aveau acțiunile HSY și, ca atare, ce „valoare" încerca să păstreze ETVA. Într-adevăr, situația financiară era atât de proastă încât nimeni nu își dă seama cum acțiunile puteau avea vreo valoare semnificativă.

([47]) CEJ, C-482/99 *Franța/Comisia* („Stardust"), ECR [2002], I-4397, punctul 52.

([48]) Scrisoarea din 5 octombrie 2006, punctul 156.

([49]) Scrisoarea din 5 octombrie 2006, punctul 156.

([50]) Contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni s-a semnat la 18 decembrie 2001 și a fost modificat la 20 martie 2002, dată la care s-a încheiat tranzacția.

([51]) Există multe articole de presă care arată implicarea guvernului în acea decizie. A se vedea, de exemplu, „Προθεσμία για ελληνικό ναυπηγείο/Η κυβέρνηση πρόκειται να λάβει απόφαση για την αγορά των Ελληνικών Ναυπηγείων"- „Deadline for Greek shipyard/Government to decide on purchase of Hellenic Shipyards", Financial Times, 19 aprilie 1985, „Σύμφωνα με τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Ναυτιλίας της Ελλάδας, κ. Γ. Αρσένη, ασκούνται πιέσεις στην κυβέρνηση να αγοράσει τα Ελληνικά Ναυπηγεία εξαιτίας της διάρθρωσης της ελληνικής βιομηχανίας" – „According to the Greek minister of national economy and shipping, Mr G. Arsenis, the government is under pressure to buy the Hellenic Shipyards because of the structure of Greek industry", Lloyd's List International, 29 iunie 1985, „Αγορά των προβληματικών Ελληνικών Ναυπηγείων από την κυβέρνησ" – „Government to buy ailing Greek shipyard", Financial Times, 17 iulie 1985, „Ο κ. Α. Δροσογιάννης, Υπουργός Εθνικής Άμυνας της Ελλάδα ανακοίνωσε ότι όλες οι μελλοντικές παραγγελίες για νέα πλοία του πολεμικού ναυτικού θα ανατεθούν στα Ελληνικά Ναυπηγεία" –„Mr A Drossoyannnis, the Greek Minister for National Defence, has announced that all future naval newbuilding orders will be placed with Hellenic Shipyards", Lloyd's List International, 26 iulie 1985, „Άνεργοι εργάτες ναυπηγείων πραγματοποιούν πορεία στην Αθήνα"- „Jobless shipyard workers march in Athens", The Wall Street Journal, 12 iulie 1985.

([52]) Prin scrisoarea din 25 noiembrie 1986, Grecia a informat Comisia cu privire la o infuzie de capital în valoare de 58,3 milioane USD, realizată de ETVA în HSY. Cazul a fost înregistrat sub nr. N 230/86. Prin scrisoarea din 20 martie 1987 [nr. referință SG (87) D/3738], Comisia informează Grecia că a decis ca infuzia de capital realizată de ETVA reprezintă ajutor de stat, care este, totuși, compatibil cu piața comună.

([53]) Capitolul E (articolele 12-15) din Legea nr. 2367/1995.

([54]) De exemplu, articolul 13 din Legea nr. 2367/1995 impunea reducerea cu 600 de locuri de muncă în cadrul societății și stipula plăți compensatorii. De asemenea, în conformitate cu articolul 14 din această lege, 99 % din datoriile HSY, existente la momentul respectiv, urmau să fie anulate.

([55]) Conform celor de mai sus, statul a început, de fapt, să ofere HSY ajutoare mari de îndată ce a cumpărat-o.

([56]) Așa cum s-a spus anterior, HSY nu avea acces la bănci din 30 iunie 1999. Deoarece HSY nu putea împrumuta de pe piața bancară și deoarece se afla într-o situație financiară precară, dacă ETVA ar fi refuzat să îi acorde împrumutul sau ar fi solicitat rate ale dobânzii mai mari, dificultățile în care se afla HSY ar fi crescut (sau ar fi putut duce chiar la faliment), ceea ce ar fi fost inacceptabil pentru stat. Având în vedere influența statului, ETVA nu avea altceva de făcut decât să acorde împrumutul solicitat de HSY.

([57]) Notificarea Comisiei, în conformitate cu articolul 93 alineatul (2) din Tratatul CE, către alte state membre și părți interesate, cu privire la ajutorul pe care Grecia s-a hotărât să îl acorde Hellenic Shipyards plc, JO C 80, 13.3.1997, p. 8.

([58]) CEJ, C-482/99 *Franța/Comisia* („Stardust"), Recueil [2002], I-4397, punctul 56.

([59]) Scrisoarea autorităților elene datată 18 septembrie 2002 (înregistrată de Comisie sub nr. A/36895, la data de 23 septembrie 2002), trimisă în contextul cazului CP 101/02.

([60]) CEJ, C-482/99 *Franța/Comisia* („Stardust"), Recueil [2002], I-4397, punctul 56.

([61]) Scrisoarea autorităților elene, datată 20 noiembrie 2003, trimisă în contextul cazului CP 101/02.

([62]) Mai mult, acestea au fost acordate pe lângă implicarea deja demonstrată a ETVA în HSY, astfel încât expunerea totală a ETVA față de HSY era semnificativă. Dovada importanței acestei expuneri este aceea că Raportul anual ETVA pentru anul 2000 confirmă daunele produse băncii prin implicarea în Hellenic Shipyards (p. 42-43).

([63]) Scrisoarea Greciei din 15 iunie 2006 (procedura de recuperare are numărul CR 40/02).

([64]) În decizia C 10/94, Comisia nu evaluează anularea datoriilor produse de „construirea navelor militare", deoarece este o „activitate care nu intră în domeniul de aplicare al Tratatului CE". În mod similar, în decizia N 513/01, Comisia nu evaluează 75 % din sprijinul oferit de stat, în valoare de 118 milioane EUR, deoarece se referă la construirea de nave militare.

([65]) Se amintește faptul că, în perioada în discuție, HSY nu a ținut evidențe contabile separate pentru activitățile militare și cele civile. Prin urmare, o măsură poate fi considerată că finanțează o anumită activitate doar în cazul în care decizia de subvenționare indică exact ce activitate este finanțată.

([66]) JO C 288, 9.10.1999, p. 2.

([67]) În același an, anularea datoriilor referitoare la activitățile militare ale șantierului nu a fost evaluată de Comisie în conformitate cu normele privind ajutorul de stat.

([68]) Acest lucru reiese și din formularea deciziei C 10/94.

([69]) Era vorba și despre informațiile furnizate ofertanților interesați în procesul de privatizare din 2001, așa cum concluzionează raportul privind buna gestionare (*due dilligence report*) din 19 iunie 2001, redactat de Arthur Andersen pentru HDW și Ferrostaal, p. 23 (prezentat ca anexa C la raportul depus de TKMS și GNSH în scrisoarea din 21 iunie 2007).

([70]) Comisia amintește că privatizarea din perioada 2001-2002 și cu atât mai puțin înghețarea programului de investiții pe durata acestui proces nu au fost solicitate de Comisie.

([71]) Secțiunea 1.3.b. din scrisoarea din 20 octombrie 2004.

([72]) Sumă exprimată în euro de autoritățile elene.

([73]) Aceste informații apar în secțiunea 1.3 și în anexele 4, 5 și 6 din scrisoarea Greciei din 20 octombrie 2004.

([74]) JO C 71, 11.3.2000, p. 14.

([75]) A se vedea nota de subsol 14 la scrisoarea Greciei din 20 octombrie 2004.

([76]) Punctul 2.1.2 din Comunicarea privind garanțiile arată faptul că „chiar dacă statul nu face nicio plată în baza garanției, poate exista, totuși, un ajutor de stat în conformitate cu articolul 87 alineatul (1). Ajutorul este acordat la momentul în care se obține garanția, nu la momentul în care garanția este invocată sau la momentul în care plățile sunt efectuate în conformitate cu termenii garanției. La momentul acordării garanției, trebuie să se evalueze dacă o garanție constituie sau nu ajutor de stat și, dacă este așa, care ar putea fi valoarea acelui ajutor de stat."

([77]) De exemplu, întreprinderea Portugal shipyards era menționată ca rival al HSY, la pagina 10 din documentul intitulat „Hellenic Shipyards S.A. *Confidential Information Memorandum* (Memorandum cu privire la informații confidențiale) – Alpha Finance/Commercial Bank of Greece/KPMG/Elias SP. Paraskevas" din martie 2001 și distribuit ofertanților interesați. Un exemplar al acestui raport a fost furnizat de TKMS/GNSH în scrisoarea sa din 21 iunie 2007.
Comisia constată, de asemenea, că decizia Comisiei nr. COMP/M.2772, privind fuziunea – HDW/FERROSTAAL/ HELLENIC SHIPYARD stipulează, în capitolul „Definirea pieței geografice", că „[p]ărțile susțin că piața pentru construirea, repararea și conversia tuturor tipurilor de nave comerciale este la nivel mondial, din punct de vedere geografic, deoarece costurile pentru transportul navelor sunt relativ reduse și nu există obstacole semnificative care să afecteze comerțul."

([78]) De asemenea, Comisia constată că deciziile anterioare ale Comisiei și Consiliului, referitoare la ajutorul de stat oferit societății HSY se bazau pe existența unei denaturări a concurenței și a comerțului. Aceste decizii nu au fost niciodată contestate. Prin urmare, atunci când se evaluează măsurile puse în aplicare în aceeași perioadă, nu este necesară o verificare amănunțită a îndeplinirii acestor două criterii.

([79]) JO L 202, 18.7.1998, p. 1.

([80]) JO C 288, 9.10.1999, p. 2.

([81]) Aceste informații au fost furnizate de Grecia în secțiunea 1.3.a și anexa 4 din scrisoarea ei, din 20 octombrie 2004.

([82]) În cazul în care șantierul și-ar fi încetat activitatea, organismele de control competente ar fi putut decide să nu efectueze nicio verificare a punerii în aplicare a planului și, prin urmare, obligația de a plăti prima tranșă nu ar fi fost îndeplinită.

([83]) În secțiunea 1.2.2 „*First control made by competent organs*" (Primul control efectuat de organele competente) (traducere în limba engleză) din scrisoarea lor din 20 octombrie 2004, autoritățile elene explică faptul că Ministerul economiei naționale a întârziat cu redactarea formularului de control, astfel încât termenul de 31 decembrie 1999, stabilit în decizia guvernului elen de aprobare, nu a fost respectat. Pentru a plăti ajutorul după această dată, autoritățile elene trebuiau să autorizeze prelungirea perioadei de punere în aplicare a planului de investiții. Decizia de autorizare a prelungirii presupunea prelungirea acordată comitetului de decizie, procedură care a fost complicată de modificările legislative.

([84]) JO C 368, 23.12.1994, p. 12.

([85]) Diferența dintre cele două rate ale dobânzii trebuie să fie înmulțită cu valoarea principalului împrumutului neachitat (cu alte cuvinte, nerambursat încă) în anul respectiv.

([86]) Într-o manieră asemănătoare, Comunicarea privind garanțiile arată faptul că ajutorul se acordă atunci când garanția este acordată și nu la o dată viitoare (a se vedea nota de subsol 76).

([87]) Într-adevăr, valoarea de piață a unui împrumut depinde de valoarea prezentă a viitoarelor fluxuri de numerar, care sunt reduse folosindu-se o rată a dobânzii care reflectă riscul împrumutului. În cazul în care rata dobânzii menționată în contractul de împrumut este sub rata ulterioară a dobânzii, valoarea de piață scade imediat sub valoarea nominală a împrumutului.

([88]) În cazul în care noul proprietar al ETVA a decis, după privatizare, să prelungească un împrumut care nu era garantat de stat, dincolo de data inițială a scadenței sale, nu există niciun ajutor în perioada de după scadența inițială, deoarece nu există resurse ale statului în conformitate cu argumentul tocmai prezentat.

([89]) Aceste informații au fost furnizate de Grecia în secțiunea 1.3 și anexa 6 din scrisoarea din 20 octombrie 2004.

([90]) A se vedea nota de subsol 83.

([91]) Se poate pune întrebarea de ce ETVA a semnat contractul de împrumut la 31 mai 2002 dacă nu exista nicio intenție de a plăti societății HSY suma corespunzătoare. Comisia constată că data contractului este identică cu data semnării documentului de vânzare a HSY. Prin urmare, este posibil ca, în fapt, cumpărătorii HSY să fi forțat ETVA să acorde mai multă finanțare societății HSY, amenințând că nu vor accepta finalizarea tranzacției de vânzare. În aceste condiții, ETVA a acceptat, probabil, să încheie acest contract de împrumut, dar a inclus în contract dispoziții care să-i permită să refuze să plătească împrumutul atunci când HSY urma să îi ceară să facă o asemenea plată. Așa cum se va explica în evaluarea măsurii E18c, prin secțiunea 8.2.2 a contractului din 20 martie 2002, banca Piraeus urma să ajute statul să finalizeze vânzarea HSY. Pe acest temei, probabil că statul a forțat ETVA, la rândul său, să semneze acest contract de împrumut pentru a facilita finalizarea vânzării HSY.

([92]) HSY a prezentat observațiile asupra deciziei de prelungire prin scrisoarea din 30 octombrie 2006. Punctul 4 din această scrisoare arată faptul că „[a]vând în vedere că HSY a cooperat strâns cu statul elen, în contextul răspunsului transmis Comisiei Europene, societatea nu crede că este nevoie să retrimită informații pe care statul elen le-a furnizat deja, nici să prezinte aceleași argumente, al căror conținut îl susține integral, dar că, pentru ca răspunsul să fie complet și pentru a sprijini Comisia în munca sa, va rezuma argumentele deja prezentate și va depune orice nouă dovadă pe care a obținut-o în intervalul de timp dintre momentul în care statul elen a transmis răspunsul său și momentul prezentului răspuns și că va prezenta orice argumente noi sau suplimentare." În prezenta decizie, observațiile societății HSY și ale Greciei privind decizia de prelungire, vor fi unificate în loc să se prezinte aceleași argumente de două ori.

([93]) Prin Directiva 90/684/CEE, ajutorul de restructurare (capitolul III) se împarte în ajutor pentru investiții (articolul 6), ajutor de închidere (articolul 7), ajutor pentru cercetare și dezvoltare (articolul 8) și ajutor de funcționare pentru restructurare (articolele 9 și 10).

([94]) Scrisoarea autorităților elene datată 15 februarie 2008, punctul 26.

([95]) Scrisoarea autorităților elene datată 19 martie 2007. Aceasta se repeta în scrisoarea din 29 iunie 2007, punctele 62 și 63.

([96]) Detaliile privind această participare vor fi oferite în analizarea măsurii E10.

([97]) Scrisoarea autorităților elene datată 31 martie 2003, extras din răspunsul la întrebarea 5.

([98]) Scrisoarea autorităților elene datată 29 iunie 2007, extras din punctele 49, 50 și 51.

([99]) Comisia nu putea și chiar nu a ignorat faptul că angajații aveau anumite obiective, cum ar fi păstrarea locului de muncă și, prin urmare, că încercau să apere aceste obiective atunci când își administrau propria societate. Totuși, prețul de achiziție ridicat însemna că păstrarea și creșterea valorii acțiunilor ar fi devenit, de asemenea, un obiectiv important pentru angajați.

([100]) Se reamintește că plata prețului de achiziție de către angajați, printr-o reținere din salariile și primele lor, pe lângă faptul că era stipulată de contractul din septembrie 1995, era menționată și în articolul 12 din Legea nr. 2367/1995.

([101]) Se reamintește că ETVA putea să-și aplice garanția asupra acțiunilor în cazul în care angajații nu plăteau prețul de achiziție așa cum se stipula în contractul din septembrie 1995.

([102]) Se reamintește faptul că plata prețului de achiziție de către angajați, prin intermediul reținerii unei sume din salariile și primele lor, pe lângă faptul că era stipulată în contractul din septembrie 1995, era prevăzută și de articolul 12 din Legea nr. 2367/1995.

([103]) Contractul din septembrie 1995 stipulează foarte clar că angajații ar trebui să plătească, în paralel, prețul de achiziție și contribuția la majorarea capitalului. Această plată dublă nu este, așadar, ceva neașteptat. Este o parte esențială din contractul din septembrie 1995. Grecia trebuia să verifice dacă dispozițiile fundamentale stipulate de contract erau posibile, înainte de a-l prezenta Comisiei ca pe o privatizare. Dacă dispozițiile fundamentale stipulate de un contract prezentat Comisiei chiar de Grecia se dovedesc a fi lipsite de valabilitate, înseamnă că decizia C 10/94 s-a bazat pe informații false furnizate de Grecia, iar decizia trebuie anulată.

([104]) Punctele 59 și 60 din scrisoarea autorităților elene, datată 29 iunie 2007.

([105]) Punctul 191 din scrisoarea Greciei din 5 octombrie 2006 arată că: „Începând cu data de 31.12.1998 până la momentul vânzării acțiunilor HSY către consorțiul HDW/FS (11.10.2001), o parte din salariile angajaților-acționari a fost reținută, conform celor de mai sus, ca plată, către ETVA, a prețului pentru achiziționarea a 49 % dintre acțiuni.” O declarație similară a fost făcută de HSY în punctele 35 și 36 din scrisoarea sa, datată 31 octombrie 2006. Înainte de decizia de extindere a procedurii, autoritățile elene făcuseră declarații similare în capitolul 8 din scrisoarea lor din 26 mai 2005. În plus, în câteva scrisori, Grecia precizase că angajații erau proprietari ai 49 % din acțiuni. Prin urmare, Grecia a lăsat să se înțeleagă că, în fapt, contractul din septembrie 1995 fusese pus în aplicare. Comisia a descoperit, de-abia după demararea procedurii, că Grecia nu-și pusese în aplicare propria legislație (cu alte cuvinte, Legea nr. 2367/1995), deoarece transferase angajaților dreptul de proprietate asupra a 49 % din capitalul HSY, dar nu pusese în aplicare restul contractului, și anume nu le ceruse să plătească prețul de achiziție. Dimpotrivă, în scrisoarea lor din 31 martie 2003, autoritățile elene au sugerat că (unii dintre) angajați(i) nu plătiseră (o parte din) ratele anuale, conform planificării anterioare.

([106]) Scrisorile Comisiei, trimise Greciei în 27 aprilie 2007 (întrebarea 3) și societății HSY în 23 august 2007.

([107]) Scrisorile Comisiei, trimise Greciei în 27 aprilie 2007 (întrebarea 4) și societății HSY în 23 august 2007. Cea din urmă scrisoare a fost trimisă Greciei pentru observații, la 13 noiembrie 2007, oferind Greciei posibilitatea de a face observații pentru a doua oară.

([108]) Punctele 2.3.c și 2.4 din scrisoarea Greciei din 29 iunie 2007, scrisoarea HSY din 9 octombrie 2007 și scrisorile Greciei din 14 decembrie 2007 și 15 februarie 2008.

([109]) În ceea ce privește repararea KEYMAR, în primele luni ale 2003, Grecia susține că, deoarece reparațiile erau mult prea sofisticate decât în alte situații, este normal să se presupună că procentul aferent orelor de muncă pe om depuse indirect să fie 25 %, nu 20 %.

([110]) Punctul 144 din scrisoarea Greciei din 5 octombrie 2006.

([111]) Scrisoarea Comisiei din 27 aprilie 2004 (întrebarea 2.2) la care Grecia a răspuns prin scrisoarea din 29 iunie 2007.

([112]) Cel mai probabil, această cifră arată cât costă o oră productivă a angajaților HSY pe oră pentru HSY într-un anumit an. Numărul de ore productive prestate de un lucrător reprezintă doar o parte din numărul de ore plătite de HSY respectivului lucrător. Acest număr depinde de mulți factori, mai ales structura și eficiența șantierului. Dimpotrivă, subcontractanții se află în concurență unul cu altul. Prin urmare, ei trebuie să fie competitivi și flexibili. Ei au costuri fixe limitate (adică muncitorii permanenți), iar costurile lor trebuie să fie reduse. Șantierele utilizează subcontractanți tocmai pentru că este mai ieftin decât dacă ar angaja chiar ele forța de muncă.

([113]) Consultantul observă că:
„Numărul de ore de muncă prestate de subcontractanți poate fi calculat pe baza costurilor, folosindu-se un tarif orar mediu, care este comparabil între subcontractanții din aceeași ramură comercială și din aceeași țară.
Pe baza raportului intitulat «Evoluția plăților (*Pay development*) 2006», publicat de Fundația Europeană pentru Îmbunătățirea Condițiilor de Viață și de Muncă, salariul minim brut lunar este egal cu 625,97 EUR în Grecia și cu 1 254,28 EUR în Franța.
Tariful orar mediu al pieței de reparații de nave din Franța variază între 40 EUR și 50 EUR, iar prin aplicarea raportului de 2 care există între Franța și Grecia pentru salariile minime, se poate estima un preț de 20 până la 25 EUR ca tarif orar pentru reparațiile de nave în Grecia.
Ca urmare a anchetelor pe care le-am derulat, se pare că acest nivel varia între 30 și 36 EUR la începutul anului 2007. Acest preț este prețul facturat pentru fiecare oră de muncă pe om depusă direct și include toate costurile aferente: ore de muncă prestată indirect, ore de gestionare, cheltuieli generale și cheltuieli de regie.
Deoarece nu am identificat unde se situează salariile medii din domeniul reparațiilor navale, comparativ cu salariile minime din ambele țări, preferăm să utilizăm o cifră conservatoare, astfel încât estimările noastre vor fi calculate pentru tarife orare ce variază între 30 și 36 EUR pe oră.
Tarifele orare ale subcontractanților, prezentate în anexa 6 din declarațiile Greciei către Comisie, sunt următoarele

(în EUR)

Anul	Direct	Inclusiv profitul (15 %) și costurile indirecte (20 %), în conformitate cu metodologia prezentată în anexa 6 din declarația Greciei
2002	25,97	40
2003	27,49	42,3
2004	[…]	[…]
2005	[…]	[…]
2006	[…]	[…]

În cazul în care calculăm orele de muncă subcontractate, pe baza unor tarife orare ce variază între 30 și 36 EUR pentru 2006 și, pornind de la aceste cifre pentru anii precedenți, folosind indicele de creștere a prețurilor publicat de Eurostat, obținem următoarele cifre:

INDEX: Im-Ici-tot	2002	2003 (9 m)	2004	2005	2006
Indicele UE-27	108,9	112,8	116,5	119,7	121,6
Indicele valabil pentru Grecia	113,5	116,6	127,0	127,7	133,9
Ponderea forței de muncă angajate prin contract	3 804 891	16 471 323	[…]	[…]	[…]
Estimarea consultantului					
Tarif orar/om (valoarea minimă)	25,4	26,1	28,5	28,6	30
Ore de muncă/om prestate direct de subcontractant (evaluare maximă)	149 598	630 388	[…]	[…]	[…]
Estimarea consultantului					
Tarif orar/om (valoarea maximă)	30,5	31,4	34,2	34,3	36
Ore de muncă/om prestate direct de subcontractant (estimare minimă)	124 665	525 324	[…]	[…]	[…]
Cifre pentru HELLENIC SHIPYARD					
Tarif orar/om	25,97	27,49	[…]	[…]	[…]
Tarif orar/om + indirect + profit	40,0	44,5	[…]	[…]	[…]
Ore de muncă/om prestate direct de subcontractant	95 232	370 142	[…]	[…]	[…]”

([114]) Scrisoarea Comisiei din 27 aprilie 2004 (întrebarea 2.2.d) la care Grecia a răspuns prin scrisoarea din 29 iunie 2007.

([115]) Cauza T-296/97 *Alitalia/Comisia* Recueil [2000] II-3871, punctele 82 și 84.

([116]) În special, ETVA nu poate, pe de o parte, să nu pună în aplicare partea din contractul din septembrie 1995 care se referă la plata prețului de achiziție (cu alte cuvinte, să nu încerce să primească plățile anuale corespunzătoare) și, pe de altă parte, să susțină că, în conformitate cu același contract, a fost obligată să participe la majorările de capital. Cu alte cuvinte, deoarece ETVA și Grecia au decis să nu pună în aplicare în mod corect dispoziții importante stipulate de contract, ele nu pot susține, în același timp și în mod selectiv, celelalte dispoziții ale acestui contract pentru a spune că ETVA era obligată, din punct de vedere contractual, să facă anumite lucruri (cu alte cuvinte, să participe la majorările de capital).

([117]) Angajații HSY au participat la majorarea capitalului. Totuși, nu se aflau în aceeași situație ca ETVA. Într-adevăr, ei deja încălcaseră contractul din septembrie 1995, deoarece nu plătiseră prețul de achiziție băncii ETVA. Mai mult, ei se aflau într-o situație diferită de cea a ETVA și a unui investitor în economia de piață. Într-adevăr, aceștia erau preocupați să își păstreze locurile de muncă, ceea ce îi stimula să investească în HSY, chiar dacă profiturile estimate erau insuficiente pentru a convinge un investitor în economia de piață să investească.

([118]) Grecia a furnizat o copie a acestei legi în anexa 10 la scrisoarea sa din 5 octombrie 2006.

([119]) Din declarațiile Greciei și ale societății HSY (inclusiv raportul Deloitte) nu este foarte clar dacă prima era de 0,4 % anual, dar era plătită trimestrial, sau dacă era vorba de 0,4 % pe trimestru. Deși acest aspect este important în cadrul procedurii de recuperare, nu modifică concluzia în prezenta decizie.

([120]) Această listă apărea în paginile 3-11 și 3-12 din raport, în cadrul analizei împrumutului de 10 miliarde GRD, care a beneficiat de o garanție de stat acordată pe baza Legii nr. 2322/1995 (măsura E14 din prezenta decizie).

([121]) Comisia a autorizat schemele de garanții fără ajutor, pentru construirea de nave în Germania (JO C 62, 11.3.2004, p. 3), Țările de Jos (JO C 228, 17.9.2005, p. 10), Franța (JO C 259, 27.10.2006, p. 14) și Finlanda (JO C 152, 6.7.2007, p. 6). Ultimele două scheme includ, în mod explicit, garanțiile asupra plăților în avans.

([122]) Deoarece statul deținea integral banca ETVA, atunci când aceasta din urmă a acordat garanțiile pentru aconturi, prima de garanție plătită de HSY băncii ETVA era deja remunerație pentru stat.

([123]) Modificările erau următoarele:
Acordul de program 33a – SD 33a (livrarea 20 HA/A): penalitățile erau calculate până la data de 31.12.2002 și înregistrate în modificări ca sume stabilite. S-a convenit că aceste sume trebuie plătite în 10 rate, prima rată urmând să fie plătită la livrarea primului vehicul, iar celelalte nouă rate urmând a fi achitate la momentul în care avea să aibă loc fiecare dintre celelalte nouă livrări. S-a stabilit că evoluția penalităților ar înceta la data de 1.10.2003, cu condiția ca, în fapt, consorțiile (Siemens AG, Siemens SA și HSY) să pună la dispoziția OSE material rulant echivalent. Consorțiile au respectat această condiție doar parțial, și astfel OSE a calculat și pretins penalitățile calculate pentru întreaga perioadă.
Acordul de program 39 – SD 39 (livrarea a 24 de locomotive electrice): penalitățile erau calculate până la data de 31.12.2002 și înregistrate în modificări ca sume stabilite. S-a convenit că aceste sume trebuie plătite în 10 rate, prima rată urmând să fie plătită la livrarea primului vehicul, iar celelalte nouă rate urmând a fi achitate la momentul în care avea să aibă loc fiecare dintre celelalte nouă livrări. Ca prelungire a datei de livrare, a fost acordată o perioadă în care nu se aplică penalități. Nu s-a stabilit nimic privind materialul rulant echivalent din cazul AP 39 SD 39, dar graficul de livrare a fost modificat. OSE a pretins penalitățile stabilite la 31.12.2002 și le-a încasat de la consorții (Siemens AG, Siemens SA și HSY).
Acordul de program 35 – SD 35 (livrarea a 29 vagoane): nu a fost acordată o perioadă în care nu se aplică penalități, și, prin urmare, OSE a pretins și încasat penalitățile aferente. Dobânda de întârziere asupra penalităților a fost aplicată și pretinsă pentru perioada în care sumele nu au fost plătite.

([124]) Până la scrisoarea Greciei din 5 octombrie 2006, suma de 9 932 511,99 EUR a fost reținută, iar suma de 826 556 EUR rămăsese să fie reținută.

([125]) Consorțiul pentru acordul de program era alcătuit din HSY, Siemens AG și ABB Daimler-Benz Transportation (Bombardier Transportation, de la 1 mai 2001). Procentul de punere în aplicare a acordului era de 22,06 % din prețul total final plătit pentru HSY și de 77,94 % pentru celelalte societăți.

([126]) Acest acord stipula, de asemenea, configurarea și instalarea unui sistem automat de protecție și identificare a trenurilor în cincizeci de rame automotoare. Graficul prevedea că finalizarea lucrărilor va avea loc în ianuarie 2004. Consiliul de Administrație a decis, în unanimitate, prin decizia nr. 578/4/4-9-2002, să prelungească data livrării pentru 19 mai 2004, ținând seama de faptul că, totuși, consorțiul nu era de vină pentru întârziere. Lucrarea a fost, în cele din urmă, finalizată la 4 iunie 2004. Prin punctul 14 din acordul de program, penalitățile pentru nerespectarea unei date convenite pentru livrare urmau să înceapă după patruzeci de zile de la data de livrare stipulată de contract și doar dacă furnizorul era de vină pentru nerespectare. Prin urmare, nu existau motive pentru impunerea de penalități și de dobândă pentru o asemenea întârziere.

([127]) Din declarațiile Greciei și ale HSY (inclusiv primul raport Deloitte) nu reiese foarte clar dacă împrumutul era exprimat inițial în drahme sau euro. Răspunsul Greciei la decizia de deschidere a procedurii prezintă doar sume exprimate în euro și indică o rată a dobânzii bazată pe nivelul Euribor pe trei luni. Dimpotrivă, primul raport Deloitte arată faptul că împrumutul totaliza suma de 16,92 miliarde GRD, iar rata dobânzii se baza pe nivelul Libor. Acest lucru poate fi clarificat în cadrul procedurii de recuperare.

([128]) În scrisoarea lor din 21 iunie 2007, TKMS și GNSH au prezentat al doilea raport Deloitte. Anexa C la acest raport este „*The Due Diligence Report on Hellenic Shipyards S.A*" (Raportul privind buna gestionare a Hellenic Shipyards S.A.) cu titlul „*Copy for Presentation Purposes*" (Copie pentru prezentare) și rezumatul său redactat de Arthur Andersen, datat 19 iunie 2001. Pagina 7 din acest raport analizează creanțele HSY și arată faptul că datoria comercială neachitată de întreprinderea Strintzis Lines „poate fi încasată doar la livrarea vaselor din 2002." Acest lucru confirmă că, cu excepția plăților în avans limitate, care fuseseră deja achitate la acel moment și care nu mai trebuiau, astfel, încasate deloc, restul prețului de achiziție nu urma să fie încasat înainte de livrarea navelor.

([129]) În scrisorile datate 21 octombrie 2004 și respectiv 17 decembrie 2004 în Cazul CP 71/02, autoritățile elene au confirmat că HSY a aplicat pentru a primi ajutor de exploatare de 9 % pentru cele două nave, care a fost acceptat de ministerul de resort. Autoritățile elene au confirmat, totuși, că – în cele din urmă – niciun ajutor nu a fost plătit, deoarece HSY nu a terminat de construit navele. Deciziile de acordare au fost, în cele din urmă, revocate. Măsura 13(c) din decizia de extindere a procedurii se referă la acest aspect.

([130]) A se vedea nota de subsol 127.

([131]) În ceea ce privește posibilitatea obținerii de profituri pe durata executării contractului (cu alte cuvinte, înainte de livrare), Comisia se referă, din nou, la documentul citat în nota de subsol 128 din această decizie, care arată faptul că, la 31 decembrie 2000, datoria comercială legată de contractele cu OSE reprezenta doar 0,5 milioane EUR. În plus, documentul arată faptul că „[a]ceste creanțe vor fi compensate pe baza avansurilor respective primite". Acest lucru ilustrează faptul că, în acel moment, nicio sumă de bani nu trebuia încasată de la OSE.

([132]) Marja inițială este de 25 pb, care a crescut la 125 de puncte de bază începând cu data de 1 aprilie 2000. Comisia se bazează pe primul raport Deloitte.

([133]) Următorul articol din presă sugerează că activitatea de reparații navale nu era afectată semnificativ: „*Contracts – Hellenic declares business as usual after Athens earthquake*" (Contracte – Hellenic declară că activitatea se desfășoară ca de obicei după cutremurul din Atena), Lloyd's List International, 14 septembrie 1999.

([134]) Scrisoarea prin care Grecia a făcut observațiile privind decizia de deschidere a procedurii.

([135]) Cifra din scrisoarea Greciei, datată 29 iunie 2007.

([136]) La 19 mai 1999, această linie de credit a fost convertită din dolari americani în euro.

([137]) În ceea ce privește posibilitatea încasării sumelor de bani înainte de livrarea produselor, Comisia se referă la documentul citat în nota de subsol 128, la care se face, de asemenea, referire în nota de subsol 123. Acest raport privind buna gestionare se referă la o perioadă de după rambursarea împrumuturilor evaluate în prezent. Totuși, este utilă ilustrarea că, înainte de livrarea unui produs, aproape nicio sumă de bani nu este de încasat. Acest raport arată că, la 31 decembrie 2000, aproape nicio sumă de bani nu era de încasat de la Strintzis, marina elenă, OSE și ISAP.

([138]) A se vedea Comunicarea Comisiei privind metoda de stabilire a ratelor de referință și de actualizare (JO C 273, 9.9.1997, p. 3).

([139]) Acest bilanț contabil apare în documentele depuse de TKMS și GNSH, descrise în nota de subsol 128 din prezenta decizie.

([140]) În cazul submarinelor, condițiile impuse de statul elen au făcut ca primul submarin să fie construit integral la Kiel (Germania), în timp ce următoarele două vor fi asamblate la HSY (a se vedea considerentul 44 din prezenta decizie). Cu siguranță ar fi fost mai ieftin și mai eficient ca toate cele trei submarine să fie produse în Germania. De asemenea, ar fi fost logic ca HSY să nu fie inclusă în consorțiu, fiind o societate cu probleme și, în plus, neavând nicio experiență legată de submarine.

([141]) La un moment dat, aceste fonduri trebuie să fi fost necesare pentru acoperirea costurilor generate de executarea contractelor militare respective. În acel moment, fondurile nu mai erau disponibile pentru finanțarea altor activități ale HSY. Cu alte cuvinte, atunci, o parte din avantajul acordat de stat era retrasă. Restul avantajului era că, în trimestrele anterioare, șantierul dispusese de fonduri gratuite, întrucât nu putea împrumuta acele sume de bani de la bănci.

([142]) Pagina 30 din scrisoarea din 30 octombrie 2006.

([143]) De exemplu, anularea datoriei foarte mari, legate de activitățile militare, era menționată în decizia C 10/94, dar nu era evaluată prin prisma normelor privind ajutorul de stat; cheltuielile de închidere legate de activitățile militare erau menționate în decizia N 513/01, dar nu erau evaluate prin prisma normelor privind ajutorul de stat și același lucru s-a întâmplat cu câteva măsuri din decizia de extindere a procedurii.

([144]) De exemplu, invitația de a depune oferte pentru achiziționarea acțiunilor Hellenic Shipyards S.A., datată 2 iulie 2001, arată faptul că „[s]e prevede ca, în cazul în care se impune o amendă în conformitate cu o posibilă încălcare a regulamentelor CE referitoare la ajutorul de stat, ofertantul cu oferta cea mai mare nu va răspunde de plata acestei amenzi. Această asigurare va avea prioritate față de transferul acțiunilor."

([145]) Procesul-verbal al reuniunii din 14 septembrie 2001, care a fost semnat de părți, arată faptul că „[p]ărțile convin că aprobarea din partea Comisiei va fi o condiție obligatorie pentru încheierea contractului, după semnarea acestuia. Ca alternativă, în cazul în care o asemenea decizie este amânată de UE […] sau nu este satisfăcătoare, părțile au convenit că banca ETVA își va asuma obligația de a oferi HDW-Ferrostaal o garanție legată de orice chestiuni nerezolvate, legate de UE, privind ajutoarele de stat din trecut și prezent acordate, dacă este cazul, societății HSY."

([146]) De exemplu, într-o scrisoare datată 6 decembrie 2001 și adresată HDW, cu copie notificată pentru Ferrostaal, Alpha Finance, care era consilier de stat și al ETVA, susține că: „Ministerul dezvoltării și banca ETVA ne-au cerut să vă punem la dispoziție formularea atașată, propusă de banca ETVA, pentru […] scrisoarea de garanție ce va fi oferită HDW/Ferrostaal de banca ETVA în cazul în care clauza 1.2.3 din acord nu este respectată." În mesajele fax din 23 ianuarie 2002, 31 ianuarie 2002 și 8 martie 2002, HDW a trimis Alpha Finance observații privind formularea exactă a garanției.

([147]) Bank Piraeus a prezentat câteva articolele din presă, legate de perioada octombrie 2001-mai 2002, care ilustrează că guvernul era direct implicat în procesul de privatizare a HSY.

([148]) Scrisoarea din 23 mai 2005 prevede că:
„Vânzarea HSY s-a derulat odată cu procedura de denaționalizare (Legea nr. 2001/1990). Procedura de declarare, care a precedat încheierea ante-contractului din 11.10.2001 (inițial), și a contractului final (31.5.2002) (ulterior), conținea toate condițiile esențiale ale transferului și, de asemenea, furnizarea convenției analitice a consilierului financiar (datată aprilie 2001) și depunerea ofertelor. În toate aceste etape, în care toate părțile interesate (inclusiv reclamanta) aveau acces la informații, era stipulată condiția garanției.
Prin urmare, așa cum se subliniază și în scrisoarea din 17.12.2004, aceasta nu se referă doar la o condiție comună juridică și financiară, ci și la o condiție care este inclusă în negocierile pentru privatizarea șantierului naval încă de la început și, în special, sub forma unei condiții critice (sine qua non), fără de care finalizarea vânzării acțiunilor HSY nu ar fi fost posibilă. Este clar că, așa cum s-a menționat anterior, această condiție, cu diferitele sale dispoziții, dar întotdeauna cu același obiectiv, cu alte cuvinte, facilitarea rezonabilă a tranzacției în cadrul normelor de piață, apare chiar de la începutul procedurii de privatizare în următoarele texte:
Declarația Consilierului
Invitația de depunere a ofertelor
Oferta pentru achiziționarea societății mixte (în special fără a fi inclusă în Declarația de renunțare la condiția sa)
În textele negocierilor și, în ultimul rând,
În Contractul de vânzare de acțiuni, din 11 octombrie 2001.
Prin urmare, declarația de garanție, care este inclusă în extinderea contractului de garanție din 31.5.2002, se adresa ofertantului-candidat chiar de la început și, prin urmare, nu reprezintă ajutor de stat pentru cumpărătorul final. Aceeași condiție ar fi fost valabilă pentru fiecare ofertant, deoarece, așa cum s-a precizat deja, a fost inclusă în procedura de denaționalizare. De asemenea, este de la sine înțeles că, deoarece procedura de denaționalizare a început în februarie 2001 (într-un moment în care principalul acționar al băncii ETVA, vânzătorul la momentul respectiv, era statul elen), statul, în calitate de vânzător al ETVA către banca Piraeus, ar fi trebuit, de asemenea, să ofere și chiar a oferit propria sa garanție părții care i-a cumpărat acțiunile în capitalul ETVA (banca Piraeus), referitor la activul oferit spre vânzare, cu alte cuvinte, șantierele navale, deoarece vânzătorul trebuia să ofere o asemenea garanție. Aceste garanții, care sunt, așa cum s-a subliniat deja, incluse cu maximă transparență și claritate în toate textele contractuale privind denaționalizarea și mai ales în ante-contractul din 11.10.2001, aparțin caracterului tranzacției (vânzarea unui activ clar), sunt valabile pentru toți candidații-ofertanți și nu conferă nimănui vreun beneficiu suplimentar. Pe baza celor menționate anterior, adevărata natură a acestei garanții precum și caracterul său obligatoriu, sunt dovedite (ca o condiție necesară pentru tranzacție și comună în conformitate cu normele pieței), pe baza tuturor procedurilor ce preced privatizarea, a contractului de vânzare de acțiuni ale societății HSY, din 11.10.2001, care a fost apoi urmat de contractul de vânzare de acțiuni ale ETVA, din 18.10.2001 și de primul act adițional din 18.3.2002 dintre ETVA și statul elen. Punctul fundamental, totuși, este, și acest lucru este subliniat, că, în fapt, condiția privind garanția este inclusă în întreaga procedură de denaționalizare și nu apare pentru prima oară după încheierea contractului. Prin urmare, aceasta nu reprezintă, așa cum dorește să arate reclamanta, o „invenție" de ultimă oară, al cărui scop este sustragerea de la normele comunitare privind legalitatea ajutoarelor de stat.
Statul elen, în calitate de vânzător al acțiunilor ETVA ar trebui, nu doar la momentul contractului din 18.10.2001, ci și în conformitate cu legea, să transfere băncii Piraeus acțiunile sale din capitalul ETVA fără nicio obligație. Având în vedere că banca Piraeus nu a avut nimic de-a face cu procedura de denaționalizare a HSY, în conformitate cu legea și cu practicile privind tranzacțiile, ar trebui să fie asigurată împotriva oricărei obligații ce rezultă din contractul de cesiune a HSY, la care nu este parte. Și exact această asigurare este oferită de garanția statului elen din 18.3.2002. Această garanție se explică prin ea însăși și era legală. Statul elen a oferit-o deoarece avea o obligație contractuală, acționând față de banca Piraeus ca parte la un contract, cu alte cuvinte, ca trezorerie, și nu ca mandatar al puterii publice."
Comisia reamintește că, la momentul respectivei scrisori, Grecia, comentând în ceea ce privește afirmația Elefsis că garanția constituia ajutor pentru HDW/Ferrostaal, dorea să arate că această garanție nu reprezenta un avantaj selectiv acordat HDW/Ferrostaal, ci că era oferit tuturor ofertanților (inclusiv Elefsis) care participau în procesul de privatizare a HSY. În declarațiile sale următore față de Comisie, Grecia, realizând că, în fapt, Comisia ar putea considera această garanție ca un ajutor pentru societatea HSY, a încercat să pună sub semnul îndoielii imputabilitatea măsurii față de stat, pretinzând că garanția fusese încheiată nu mai devreme de luna mai 2002, care este o contradicție totală a afirmațiilor făcute prin scrisoarea din 23 mai 2005.

([149]) Așa cum se arată în considerentul 59 din această decizie, privatizarea a fost decisă prin Decizia nr. 14/3-1-2001 adoptată de comitetul inter-ministerial pentru privatizare relevant.

([150]) Comisia confirmă că formularea și structura acordului din 20 martie 2002 sunt confuze. Articolul 8.2.4 din acordul din 20 martie 2002 prevede că, referitor la ajutorul inclus în articolele 3 până la 6 din Legea nr. 2941/2001 [a se vedea considerentul (33) din această decizie pentru o descriere a acestei legi], statul ar plăti integral băncii Piraeus orice sumă ce ar fi plătită HDW/Ferrostaal de ETVA. Totuși, în cazul în care se recuperează ajutorul care nu este inclus în articolele 3-6 din Legea nr. 2941/2001, articolul 8.2.4 din acordul din 20 martie 2002 nu se aplică. Prin urmare, se aplică dispozițiile stipulate de articolul 8.2.1. Acest articol prevede că statul va plăti băncii Piraeus doar 57,7 % din suma care ar fi plătită HDW/Ferrostaal de ETVA. Totuși, Comisia constată că articolul 8.2.2 din acord arată faptul că, în ciuda vânzării celor mai multe acțiuni ale ETVA către banca Piraeus, statul – și nu băncii Piraeus/ETVA – este cel care trebuie să gestioneze vânzarea în derulare a HSY. Acest articol, și în special punctul 8.2.2 litera (d), arată faptul că statul se angajează că, în fapt, cumpărătorul (cu alte cuvinte, banca Piraeus) nu va suporta daune referitoare la privatizarea Hellenic Shipyards. Deoarece, conform dispozițiilor stipulate de articolul 8.2.4 (și de articolul 7.4 din acordul din 18 decembrie 2001), acordul se baza pe ipoteza că banca Piraeus și ETVA ar fuziona curând, angajamentul făcut de stat prin articolul 8.2.2 nu ar fi respectat dacă ar plăti băncii Piraeus doar 57,7 % din suma plătită HDW/Ferrostaal de ETVA. Cu alte cuvinte, pentru a pune în aplicare angajamentul făcut prin paragraful 8.2.2 – și anume pentru a se asigura că banca Piraeus nu va suferi de pe urma vânzării HSY – mecanismul stipulat de articolul 8.2.4 trebuie să se aplice tuturor cazurilor de recuperare a ajutorului, nu doar cazurilor de recuperare a ajutorului care sunt generate de Legea nr. 2941/2001.

([151]) Prin scrisoarea datată 28 mai 2002, banca Piraeus a consultat guvernul în ceea ce privește formularea garanției pe care ETVA intenționa să o ofere HDW/Ferrostaal și a cerut confirmarea că, în cazul solicitării acestei garanții, s-ar aplica prevederile din articolul 8.2.4 din acordul din 20 martie 2002. Prin scrisoarea din 31 mai 2002, guvernul și-a dat acordul ca ETVA să emită această garanție și a confirmat că, în cazul în care este invocată, să se aplice dispozițiile stipulate de articolul 8.2.4. Acest lucru înseamnă că, în ciuda concluziei menționate anterior, deși acordul din 20 martie 2002 obligase statul să plătească băncii Piraeus doar 57,7 % din suma de bani plătită HDW/Ferrostaal de ETVA, aceasta fiind modificată prin scrisoarea guvernului din 31 mai 2002, care prevede, fără echivoc, că se va aplica mecanismul stipulat de articolul 8.2.4 din acordul din 20 martie 2002 (cu alte cuvinte, despăgubire integrală).

([152]) Ca răspuns la o întrebare precisă a Comisiei, trimisă prin scrisoarea din 12 februarie 2008, Grecia a confirmat, în scrisoarea sa din 3 martie 2008, că ar fi obligată să plătească băncii Piraeus întreaga sumă de bani (cu alte cuvinte, 100 % și nu 57,7 %) pe care ar plăti-o ETVA către HDW/Ferrostaal.

([153]) Așa cum se arată în evaluarea măsurii E7, angajații erau proprietarii acestor acțiuni, dar nu plătiseră prețul de achiziție pe care ar fi trebuit să îl plătească băncii ETVA.

([154]) A se vedea considerentul 33 pentru o descriere a acestei legi.

([155]) Cauza C-334/99 *Republica Federală Germania/Comisia*, punctele 133-141.

([156]) În plus, Comisia constată că, din cunoștințele sale, niciunul dintre împrumuturile și garanțiile acoperite de articolul 296 nu respectă condițiile stipulate de secțiunea 3.1 din această decizie. Prin urmare, ele nu ar fi fost acceptate de un investitor în economia de piață.

([157]) Luând în considerare aversiunea față de riscuri a agenților economici, vânzarea HSY ar fi fost preferată în locul lichidării HSY doar dacă previziunile statistice ale plăților, generate de garanție, ar fi fost mult mai mici decât suma de 6 milioane EUR.

([158]) A se vedea considerentul 33 pentru o descriere a acestei legi.

([159]) Aceasta a fost deja analizată de Comisie în decizia de extindere a procedurii, în special în descrierea și evaluarea măsurii 18 litera (a). Comisia observă, de asemenea, că al doilea raport Deloitte prevede după cum urmează: „Clauza d) de mai sus, referitoare la alocarea compensației între o sumă menită pentru majorarea capitalului social și prețul oferit pentru achiziționarea acțiunilor existente, la un raport stabilit la 2:1, din experiența noastră în tranzacții similare, nu este un termen foarte uzual. Totuși, luând în considerare problemele operaționale semnificative și poziția financiară a societății, în continuă scădere, considerăm că decizia luată de vânzători (și consilierii acestora) de a stabili asemenea termene a fost rațională și rezonabilă." (pagina 9-2). Comisia interpretează acest citat ca și când ar confirma că această alocare a prețului de achiziție era o cerință rațională și rezonabilă a statului în cazul în care cineva consideră că obiectivul său era de a asigura continuarea activităților HSY pe termen lung (obiectiv stabilit în calitate de autoritate publică), nu în cazul în care cineva consideră că obiectivul era sporirea încasărilor obținute din vânzare (obiectiv stabilit în calitate de investitor în economia de piață).

([160]) A se vedea nota de subsol 148.

([161]) Comisia nu susține că investigația ar fi permis identificarea tuturor măsurilor care trebuie să fie recuperate în conformitate cu această decizie, ci doar a unora dintre ele. În scrisoarea sa din 21 iunie 2007, TKMS/GNSH a prezentat unele rapoarte de investigație, întocmite în 2001 de Arthur Andersen, în numele HDW/Ferrostaal. În aceste rapoarte, Arthur Andersen arată faptul că nu este exclus ca HSY să fi primit ajutor de stat care să trebuiască să fie recuperat în viitor.

([162]) În special, deoarece ETVA și Grecia promiseseră că vor acorda această garanție în documentația de licitație prezentată ofertanților, faptul că această garanție nu a fost menționată ca și condiție în documentele de ofertă depuse de Elefsis nu ar fi împiedicat-o să le ceară ulterior, în procesul de negociere.

([163]) Acest punct este subliniat în al doilea raport Deloitte care susține că, dacă HDW/Ferrostaal trebuia să suporte riscul de a rambursa ajutorul de stat primit de HSY în anii anteriori, nu ar mai fi cumpărat HSY.

([164]) Acest lucru reiese din textul celei de-a șaptea Directive privind construcțiile navale și din conținutul acesteia, în care „Ajutorul pentru investiții" este o parte din „Capitolul III - Ajutorul de restructurare".

([165]) A se vedea anularea datoriei mari, menționată în decizia C 10/94, plata costurilor de închidere menționată în decizia N 513/01, și toate suporturile financiare oferite de stat care intră în domeniul de aplicare a articolului 296, menționate în decizia de extindere a procedurii.

([166]) De exemplu, în ceea ce privește sprijinul financiar din partea statului, oferit societății HSY fără a fi acordat pentru finanțarea unei anumite activități, Comisia a considerat că doar 25 % din susținerea oferită de stat a fost pentru activitățile civile. Totuși, în cazul în care se recuperează doar 25 % din sprijinul oferit de stat, doar 6,25 % (cu alte cuvinte, 25 % din 25 %) din acest sprijin ar fi, de fapt, recuperat din activitățile civile. Acest lucru nu va duce la revenirea la situația inițială a activităților civile ale HSY, deoarece acestea au beneficiat de 25 % din sprijinul oferit de stat și ar rambursa doar 6,25 %.

([167]) JO L 140, 30.4.2004, p. 1.